

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Historie

Studijní program: Učitelství pro 2. stupeň ZŠ

Studijní obor: Dějepis – Anglický jazyk

POLITICKÉ PROCESY 50. LET – KAUKA
FRANTIŠEK ŠEDIVÝ

POLITICAL TRIALS IN THE 1950s – THE
CAUSE OF FRANTIŠEK ŠEDIVÝ

Diplomová práce: 2011 – FP – KHI – 208

Autor:

Lucie KUŘÍKOVÁ

Podpis:

.....

Adresa:

Podlevín 34

509 01 Nová Paka

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph. D.

Konzultant: Mgr. Tomáš Bursík

Počet

stran	slov	tabulek	příloh
119	37 942	1	14

V Liberci dne: 13. 7. 2011

Čestné prohlášení

Název práce: Politické procesy 50. let – Kauza František Šedivý
Jméno a příjmení autora: Lucie Kuříková
Osobní číslo: P06100167

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má diplomová práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom/a povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé diplomové práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 13. 07. 2011

Lucie Kuříková

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat zejména vedoucí práce Mgr. Kateřině Lozoviukové, Ph.D. za pomoc při zpracování tohoto tématu, poskytnutí materiálů, informací a podnětných rad. Zvláštní dík patří bývalému politickému vězni Františku Šedivému, který mi věnoval svůj čas a ochotně se se mnou podělil o své vzpomínky a poskytl další cenné informace a materiály. Děkuji také zaměstnancům Archivu bezpečnostních složek Ministerstva vnitra v Praze a Brně – Kanicích a Národního archivu v Praze za zpřístupnění archivních materiálů. Můj dík patří v neposlední řadě také všem ostatním, kteří mi jakýmkoli způsobem pomáhali při zpracování této práce.

RESUMÉ

Diplomová práce se zabývá politickými procesy 50. let 20. století v Československu, konkrétně kauzou František Šedivý a spol. Obžalovaní z tohoto případu stanuli před bývalým Státním soudem v Praze v roce 1952. Jedná se o proces zaměřený proti studentům a sympatizantům s Československou stranou národně socialistickou. Tento případ patří mezi tzv. okrajové procesy, jež navazovaly na kauzu Milada Horáková a spol. Stěžejními oblastmi bádání se stala tři témata: samotný proces, zaměstnanci StB vystupující v této kauze a osud jednoho z odsouzených – Františka Šedivého. Ten byl odsouzen na 14 let odnětí svobody. Práce poukazuje na nezákonnosti justičního aparátu páchané na obětech politických procesů.

Klíčová slova: politické procesy, Československo v 50. letech, politický vězeň, perzekuce, pracovní tábory, komunistický režim, agenti StB

SUMMARY

The diploma thesis deals with political trials in 1950s in Czechoslovakia, with particular emphasis on the cause of František Šedivý and others. The accused persons from the case were judged in front of the former State Court in Prague in 1952. This case is slanted against students and sympathizers of non-communist political parties. We are talking about so called subsequent trials which were in connection with the cause of Milada Horáková and others. There were three main areas of research: the case itself, employees of National Security of Czechoslovakia connected with this case and research of one of the prisoners – František Šedivý. František Šedivý was sentenced to 14 years of imprisonment. The diploma thesis points out to illegalities of judiciary committed to victims of political trials.

Key words: political trials, Czechoslovakia on 1950s, political prisoner, persecution, work camps, communist era, agents of National Security.

SOMMAIRE

Cette thèse traite des processus politiques du cinquantième des 20 siècle en Tchecoslovaquie, en particulier le scandale František Šedivý et d'autres. Les accusés dans cette affaire se tenait devant la Cour d'État anciens à Prague en 1952. C'est un

processus dirigé contre les étudiants et les sympathisants du parti socialiste national tchécoslovaque. Cette affaire est l'un des processus périphériques qui s'appuient sur l'affaire contre Milada Horáková et d'autres. Les principaux domaines de recherche sont devenus les trois thèmes: le processus lui-même, ses employés agissant pour la police d'État dans cette affaire et le sort de l'un des condamnés - František Šedivý. Ce fut condamné à 14 ans d'emprisonnement. Le travail des points à l'illégalité du système judiciaire à l'encontre des victimes de procès politiques.

Mots-clés: processus politique, la Tchécoslovaquie en les 50ème années, les prisonniers politiques, la persécution, les camps de travail, le régime communiste, les agents de police secrète.

Věnováno Františku Šedivému

Obsah

1	Úvod	12
2	Kritika pramenů a literatury	16
2.1	Kritika pramenů	16
2.2	Kritika literatury	20
3	Politické procesy 50. let 20. století	23
3.1	Procesy s národními socialisty	28
3.2	Proces s Miladou Horákovou a spol. a tzv. okrajové procesy	31
4	Politický proces František Šedivý a spol.	34
4.1	Činnost skupiny	34
4.2	Zatčení a trestní oznámení	37
4.3	Žaloba, proces a rozsudek	39
4.4	Odvolání	43
5	Zaměstnanci StB v procesu František Šedivý a spol.	51
5.1	Vilibald Gold – agent provokatér	52
5.2	Jaroslav Budský – vyšetřovatel StB	56
6	Politický vězeň František Šedivý	64
6.1	Život před únorem 1948	64
6.2	Činnosti po únoru 1948	67
6.3	Zatčení a proces	74
6.4	Vězení: léta 1952 – 1964	81
6.5	Po propuštění: od roku 1964	98
7	Závěr	105

8	Seznam použitých pramenů a literatury	109
8.1	Prameny	109
8.1.1	Tištěné prameny	109
8.1.2	Archivy	110
8.1.3	Orální historie	110
8.1.4	Tisk	110
8.2	Literatura	110
8.3	Online dokumenty	114
8.4	Filmové a rozhlasové dokumenty	115
9	Seznam zkratk	116
10	Seznam příloh	118

1 Úvod

Předložená práce se zabývá politickými procesy 50. let 20. století v Československu. Politicky motivované kauzy se ihned po únoru 1948 staly nástrojem k udržení nově nastoleného komunistického režimu. Svou podstatou měly legalizovat totalitní režim, udržovat obyvatele Československa ve strachu, a tím potlačit jakýkoli odpor či opozici vůči režimu. Obětí politických procesů se mohl stát kdokoli. Od chudého zemědělce, jenž odmítl vstoupit do JZD, přes intelektuály chápající destruktivní politiku KSČ až po samotné komunistické funkcionáře, kteří svým odsouzením měli demonstrovat neomylnost režimu. Hlavním cílem politických procesů nebylo dokázat vinu obžalovaných, ale za každou cenu najít viníky „zločinů“, ať již skutečné či pouze domnělé. Mnohaleté tresty odnětí svobody spojené s těžkou prací v uranových dolech si v mnohých případech odpykávali zcela nevinní lidé. Většina odsouzených nebyla skutečnými odpůrci komunistického systému – z hlediska dnešního pohledu nepáchali nic nelegálního. Používali pouze takové metody odporu, které byly, jsou a budou v demokratických zemích považovány za základní práva jejich občanů.

Hlavním cílem práce byla analýza jednoho z procesů 50. let 20. století. Na základě studia archivních materiálů a jejich komparace s odbornou literaturou jsem chtěla poukázat na nezákonnosti komunistického režimu, především pak na činnosti bezpečnostních složek a justičního aparátu v 50. letech minulého století v Československu. Jedním z cílů bylo demonstrovat, jakým způsobem se KSČ vypořádávala se svými odpůrci. K odsouzení obviněných sloužily nově vydané zákony, které dokonale korespondovaly s politikou komunistické strany. V některých případech docházelo k porušování i těchto zákonů. Nutno podotknout, že komunistický režim byl založen na zvláštní a nedodržování platných pravidel a neštilil se porušovat ani sebou schválené normy.

V této práci se detailněji věnuji kauze, kterou vyšetřovatelé nazvali František Šedivý a spol. Jedná se o případ, jenž navazuje na monstrproces s Miladou Horákovou a spol. V dobové terminologii se hovoří o tzv. okrajových procesech. Proces Milada Horáková a spol. byl zaměřen proti nekomunistické politické opozici,

kteřá se stala hlavním terčem útoku KSČ. Spojitost kauzy František Šedivý a spol. s tímto procesem dokládá fakt, že většina odsouzených příslušela k Československé straně národně socialistické, tedy k jedné z hlavních „nepřátelských“ skupin KSČ. Nejednalo se ale o její vedoucí funkcionáře, nýbrž o mladé studenty pražských vysokých škol. Někteří členové vykonstruované skupiny působili předtím ve skupině nazvané pracovníky StB Zdeněk Slavík a spol. Ta zanikla v roce 1950, když StB její představitele odsoudila. Kauza Zdeněk Slavík a spol. přímo navazovala na proces s Miladou Horákovou. Členové skupiny okolo Zdeňka Slavíka byli představitelé odbojové organizace Eduard, která se připravovala na konfrontaci s komunistickým režimem.

V rámci kauzy František Šedivý a spol. bylo obviněno a odsouzeno 21 osob, které se aktivně podílely na boji proti nastolenému komunistickému režimu. Formami jejich odporu bylo šíření tzv. protistátních letáků a zakázané literatury. Později se na skupinu napojil agent StB, který činnost skupiny fakticky řídil a její členy provokoval k rozsáhlejší aktivitě. Na konkrétní kauze lze demonstrovat, jak probíhalo napojení agenta StB na skupinu a v čem spočívala jeho činnost. Na základě působení agenta ve skupině obvinila StB její hlavní představitele z velezrady a vyzvědačství.

Předkládaná práce je členěna na několik hlavních kapitol, které obsahují další podkapitoly. Stěžejními částmi práce jsou tři kapitoly. První z nich, nazvaná *Politický proces František Šedivý a spol.*, analyzuje dostupné archivní materiály a předkládá vzpomínky bývalého politického vězně Františka Šedivého, pomocí nichž se snaží objasnit činnost skupiny a charakterizovat ji jako celek. Dále je pozornost věnována zatčení a obsahu trestního oznámení, jako i obžalobě, průběhu samotného procesu a znění rozsudku. Na základě studia archivních materiálů jsem se v závěru kapitoly zaměřila na pokusy jednotlivých odsouzených, ale i rodinných příslušníků či přátel, o zahájení odvolacího řízení či o zmírnění trestu, které byly obecně v rámci všech politických procesů většinou neúspěšné.

Další kapitola nazvaná *Zaměstnanci StB v procesu František Šedivý a spol.* podává jiný pohled na politické procesy v Československu. Nezaměřuje se na oběti procesů, ale na jejich konstruktéry resp. na ty, kteří stáli na druhé straně a fungovali jako prodloužené ruce vrchních funkcionářů KSČ. V prvním případě se věnuji

agentu StB Vilibaldu Goldovi. Z dostupných archivních materiálů jsem se pokusila sestavit jeho životní příběh, přestože některé informace navzájem nekorespondovaly.¹ Pozornost je věnována i způsobu napojení agenta na skupinu okolo Františka Šedivého a jeho podílu na činnosti skupiny. Závěr této podkapitoly se zabývá vyšetřováním pravé identity agenta StB, které začalo ještě za doby věznění Františka Šedivého, později bylo zastaveno a obnoveno až po roce 1989 Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. Na konkrétním případě agenta StB lze objasnit, jaké praktiky komunistický režim při tvorbě politických procesů využíval.

Druhá část této kapitoly věnuje pozornost vyšetřovateli StB Jaroslavu Budskému, který ve všech případech (až na jednu výjimku) prováděl vyšetřování členů skupiny František Šedivý a spol. Tato část je založena na analýze archivních materiálů. Podává obraz životního příběhu vyšetřovatele, který téměř celý svůj život pracoval u StB. Na základě těchto konkrétních údajů lze sledovat, jaký člověk, s jakým vzděláním, rodinným zázemím, kariérním růstem, povahovými vlastnostmi a postoji ke komunistickému režimu, mohl vykonávat funkci vyšetřovatele StB.

Poslední stěžejní kapitola nese název *Politický vězeň František Šedivý*. V této části jsem se na základě analýzy archivních materiálů, vzpomínek Františka Šedivého sepsaných v jeho pamětech a na základě rozhovorů vedených za pomoci metody orální historie pokusila zmapovat životní příběh člověka, který byl za své demokratické smýšlení odsouzen a musel dvanáct let pracovat v uranových dolech na Jáchymovsku a Příbramsku. V kapitole je nastíněn jak jeho život před únorem 1948, tak i po něm s poukazem na činnosti, které poté vedly k zatčení a odsouzení. V podkapitole *Vězení: léta 1952 – 1964* jsem na konkrétním případě přiblížila život politických vězňů v pracovních táborech při uranových dolech. Snažila jsem se objasnit, jakým způsobem snášeli útrapy spojené s vězněním v komunistických lágrech, jak se vypořádávali se ztrátou nejbližších příbuzných či partnerů, co jim pomáhalo překonávat nejtěžší dny v táboře, jak nesli zklamání z nezařazení do amnestie... Kapitola nekončí propuštěním Františka Šedivého na svobodu. Na základě informací pořízených z osobních rozhovorů s Františkem Šedivým jsem

---

¹ Více viz kapitola Kritika pramenů a literatury, s. 16.

nastínila i jeho život od propuštění až do dnešní doby. Cílem bylo poukázat na to, že perzekuce dnem propuštění nekončila. Bývalí političtí vězni těžko sháněli práci, povolání odpovídající jejich vzdělání a inteligenci nenašel téměř nikdo. Pozornost se také věnuje době od pádu komunistického režimu, popisuje aktivity bývalých politických vězňů, které vedly k založení několika organizací a klubů sdružující osoby odsouzené v politicky motivovaných případech v době komunistického režimu. Na tomto konkrétním případě životního příběhu Františka Šedivého lze pochopit, jací lidé se stali pro KSČ tak velkými nepřáteli, že byli na mnoho let posíláni do pracovních táborů a i po propuštění stáli v centru zájmu StB, která se zapříčila o to, aby návrat do normálního života byl prakticky nemožný.

Úvodní dvě kapitoly pojednávají obecně o politických procesech v 50. letech minulého století. První z nich kriticky nahlíží na dostupné materiály, které jsou k tomuto tématu k dispozici a staly se stěžejními pro zpracování této práce. Jedná se jak o archivní materiály, tak o odbornou literaturu a prameny. Čtvrtá kapitola se zabývá obecnou charakteristikou politických procesů v Československu. Detailněji se věnuje procesům s národními socialisty, konkrétně shrnuje proces s Miladou Horákovou a spol. a nastiňuje existenci tzv. okrajových procesů, mezi něž patří i proces František Šedivý a spol.

2 Kritika pramenů a literatury

2.1 Kritika pramenů

Stěžejními materiály při zpracování této práce se staly vyšetřovací spisy uložené v Archivu bezpečnostních složek Ministerstva vnitra v Praze ² doplněné o materiály z Národního archivu v Praze (vězeňský spis Františka Šedivého se nedochoval) – spisy Státní a Generální prokuratury v Praze a Krajského soudu v Praze.³ Při studiu byl kladen velký důraz na dokumenty z procesu, tzn. trestní oznámení,⁴ žaloba,⁵ rozsudek,⁶ protokol z hlavního líčení.⁷ Tyto dokumenty definují trestnou činnost obviněných, výši a druhy uložených trestů a odůvodnění soudu. Součástí vyšetřovacích spisů jsou i osobní spisy jednotlivých zatčených, z nichž se pro tuto práci stal klíčovým spis Františka Šedivého. V něm jsou obsaženy návrh a rozkaz k zatčení, protokol o výsledku, záznamy o osobní a domovní prohlídce, příkaz k eskortě, stručný životopis, žádost o uvalení vazby. Na základě těchto informací lze do určité míry případ František Šedivý a spol. částečně rekonstruovat.

Materiály StB byly v mnoha případech vypracovány za pomoci páchaného fyzického a psychického násilí na vyšetřovaných. Vznikly v době totality, kdy nešlo o spravedlivé potrestání „viníka“, ale o odsouzení za každou cenu. Z těchto důvodů je nutné na tyto dokumenty nahlížet kriticky. Někteří vyšetřovaní leckdy netušili, co podepisují, nebo doufali, že svým podpisem ukončí násilí na nich páchané. Jazyk v dokumentech StB odpovídá své době a plně koresponduje s politikou KSČ, která v politických vězních viděla úhlavní nepřátele svého režimu a podle toho je také

---

² ABS Praha: Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV, Vyšetřovací svazek – mapa č. 2, František Šedivý a spol., č. V 292 MV, Operativní podvazek, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

³ NA Praha: Státní prokuratura Praha 3 Ts I 78/52, Generální prokuratura Praha T 1313/52, Deník Státní prokuratura Praha 8 SPt I 100/52, Krajský soud Praha 4 Nt 030/57.

⁴ ABS Praha: Trestní oznámení 7282/52 ze dne 26. 6. 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

⁵ ABS: Praha: Žaloba 8 SPt 100/52-25 ze dne 27. 9. 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

⁶ ABS Praha: Rozsudek Jménem republiky! 3 Ts I 78/52 ze dne 14. 11. 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

⁷ ABS Praha: Protokol o hlavním líčení 3 Ts I 78/52 ze dne 12. – 14. 11. 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

nazývala. Obecně lze říci, že jazyk používaný StB sloužil k propagandě komunistického režimu. Pro lepší orientaci v materiálech StB a jejich zpracování mi posloužila práce Prokopa Tomka *Svazek StB jako historický pramen*.⁸

Při zpracování kapitoly *Zaměstnanci StB v procesu František Šedivý a spol.* jsem vycházela z materiálů uložených v Archivu bezpečnostních složek v Brně – Kanicích. Jednalo se o personální spis vyšetřovatele Jaroslava Budského.⁹ Tento spis obsahuje mnoho informací o jeho rodinném ale i profesním životě. Základními dokumenty byly převážně ručně psané životopisy, kádrové a služební posudky, záznamy o kázeňských odměnách a trestech, záznamy o povýšení a návrhy na vyznamenání, dokumenty o prověrkách, opisy vysvědčení a vykonaných zkoušek...

K osobě Vilibalda Golda existují dokumenty uložené v ABS v Praze ve fondu Stíhání nacistických válečných zločinců.¹⁰ Informace v těchto materiálech dokumentují činnost Vilibalda Golda za okupace. Jsou však v rozporu se zprávami z personálního spisu Vilibalda Golda¹¹ uloženého v ABS v Brně – Kanicích. V práci jsem informace z obou zdrojů postavila vedle sebe, protože nebylo možné zjistit, které jsou pravdivé. Domnívám se pouze, že dokumenty, které Gold sepisoval sám (vlastní životopis), mohl záměrně upravit tak, aby skryl svou minulost. Toto téma může být dalším předmětem bádání. K osobě Vilibalda Golda mi některé informace poskytl i Jiří Málek ze svého osobního archivu.

Důležitým a podmětným zdrojem informací se pro tuto práci stala svědectví Františka Šedivého.¹² Na základě rozhovorů vedených metodou orální historie¹³ jsem doplnila a upřesnila informace z Archivu bezpečnostních složek a Národního archivu. Díky nim jsem také lépe pochopila jejich obsah. Osobní vzpomínky Františka Šedivého se staly stěžejními pro část věznění a života po propuštění.

---

⁸ Prokop TOMEK, *Svazek StB jako historický pramen*, in: Soudobé dějiny 1, 2005, s. 208 – 214.

⁹ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298.

¹⁰ ABS Praha: f. Stíhání nacistických válečných zločinců 325-10-4, Wilibald Gold č. 244.

¹¹ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 3159.

¹² Rozhovory s Františkem Šedivým byly uskutečněny 14. 7. 2010, 27. 10. 2010, 30. 3. a 2. 7. 2011.

¹³ Oral history je metoda, při níž tazatel získává informace a poznatky od narátora, který na základě ústního sdělení popisuje události, jimiž byl přímým účastníkem či svědkem. Více viz Miroslav VANĚK a kol., *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*, Olomouc 2003. Metodu orální historie použil ve své práci *Český vězeň: Svědectví politických vězeňkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých* také Karel Bartošek (Karel BARTOŠEK, *Český vězeň: Svědectví politických vězeňkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých*, Praha 2001) nebo také Tomáš Bursík ve své práci *Ztratili jsme mnoho času... Ale ne sebe!* (Tomáš BURSÍK, *Ztratili jsme mnoho času... Ale ne sebe!*, Praha 2006).

František Šedivý se se mnou velice ochotně podělil o své vzpomínky a poskytl mi mnoho podstatných a nedocenitelných informací. Své vzpomínky sepsal dále knižně v pamětech nazvaných *Pod věží smrti*.¹⁴ Jedná se o jeho životní příběh od okamžiku zatčení do propuštění v roce 1964.

Je však nutné podotknout, že jde o subjektivní vyličení událostí, které se staly před několika desítkami let. Z důvodu velkého časového odstupe je možné, že došlo k určitému stupni zkreslení informací. Některé skutečnosti si pamětníci nemusí nebo nechťejí pamatovat. Proto je nutné i na tyto informace nahlížet kriticky a komparovat je s odbornou literaturou.

Při studiu materiálů byly použity práce z edice Sešity, které vydává Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (ÚDV). Značná část prací této edice se věnuje justičnímu aparátu v tzv. zakladatelském období komunistického režimu. Jedná se především o třísvazkovou práci *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*.¹⁵ Tyto práce stojí na hranici mezi pramenem a odbornou literaturou.

Dalším pramenným materiálem, který usnadnil pochopení osudu lidí perzekuovaných v době komunismu v Československu, se staly filmové a rozhlasové dokumenty. Některé z nich měly čistě propagandistický ráz a staly se nástrojem „komunikace“ KSČ s obyvateli Československa. Jejich tvůrci na nich demonstrovali sílu KSČ vypořádat se s protivníky a ospravedlňovali politické procesy a další činy, kterých se funkcionáři KSČ dopouštěli. Jedním z příkladů pramenného materiálu tohoto druhu je snímek *Běda tomu, skrze něhož pokušení přichází*,¹⁶ dalším snímek *Vrah se skrývá s poli*¹⁷ ze série *Třicet případů majora Zemana*.

---

¹⁴ František ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, Praha 2000.

¹⁵ Jaroslav VOREL – Alena ŠIMÁNKOVÁ – Lukáš BABKA, *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*, díl I., Praha 2003; Jaroslav VOREL – Alena ŠIMÁNKOVÁ – Lukáš BABKA, *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*, díl II., Praha 2004; Jaroslav VOREL – Alena ŠIMÁNKOVÁ – Lukáš BABKA, *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*, díl III., Praha 2004.

¹⁶ *Běda tomu, skrze něhož pokušení přichází*, režie Přemysl Freiman, dokumentární film z roku 1950. Film pojednává o tzv. číhošťském zázraku. Měl potvrdit verzi KSČ, že farář Josef Toufar sestrojil mechanismus, pomocí něhož při mši hýbal křížkem na oltáři. Rekonstrukci případu měl film dokázat, že nešlo o zázrak, ale o podvod. Byl promítán v kinech, ale nesměl se pouštět v Číhošti a okolí, protože by místní lidé upozornili na podvod ze strany KSČ. Původní účel ale nesplnil, jelikož celý případ vykonstruovaný komunistickou stranou byl průhledný a film byl z kin stažen.

¹⁷ *Vrah se skrývá v poli. Třicet případů majora Zemana*, režie Jiří Sequens, 1h 3 min, 1975. Snímek pojednává o událostech, které se staly v Babicích v roce 1951. Tehdy v obci Babice na jižní Moravě došlo k zastřelení tří funkcionářů místního národního výboru a následnému hromadnému zatýkání osob. V následných procesech bylo odsouzeno mnoho údajných viníků, padlo i několik trestů smrti.

Po roce 1989 začaly vznikat filmy, které si kladly za cíl osvětlit některé události v době totality v Československu. Jako odpověď na film *Běda tomu, skrze něhož pokušení přichází* vznikl např. dokumentární snímek *In nomine patris*.¹⁸

Téma politických procesů zpracovala režisérka Olga Sommerová v dokumentárním cyklu *Ztracená duše národa*.¹⁹ Tento sedmidílný cyklus ukazuje životní příběhy politických vězňů odsouzených v 50. letech. Věnuje se ženám, církevním hodnostářům, ale také sedlákům, vojákům, inteligenci a dalším. V roce 2002 vznikl dokumentární pořad *Věž smrti*,²⁰ který pojednává o táboře Vykmánov II – L na pozadí útěku Jaroslava Lukeše a následného soudního sporu mezi ním a bývalým „bachařem“ Bohumírem Vlačihou. Česká televize také odvysílala dokumentární seriál *V zajetí železné opony*,²¹ který pojednává o krutosti i absurditě komunistického režimu v Československu. Česká televize uvedla v roce 2009 dokumentární seriál *Proces H*.²² Pojednává o přípravě, průběhu a aktérech komunisty inscenovaného „Procesu s vedením záškodnického spiknutí proti republice se skupinou Dr. Milady Horákové“ z roku 1950. Z rozhlasových dokumentů se jedná především o dokumentární cyklus *Příběhy 20. století*,²³ který vysílá Český rozhlas – Česko. Jedná se o autentické svědectví pamětníků komunistické doby. Vedle těchto uvedených dokumentů vznikla celá řada dalších.

Zdrojem informací se staly také online dokumenty.²⁴

Dnes se uvádí, že celá akce byla s největší pravděpodobností vyprovokována StB. Jediným střelcem byl pravděpodobně Ladislav Malý, agent StB. Případ Babice byl zaměřen proti vesnickým boháčům a představitelům církve. Film je ovšem točen z pohledu tehdejších „výrobců“ procesů a kryje skutečné události.

¹⁸ *In nomine patris*, režie Jaromír Polišenský, 97 min., 2004.

¹⁹ Cyklus vznikl v roce 2001. Má tyto epizody: Ztráta důstojnosti, Ztráta tradice, Ztráta slušnosti, Ztráta demokracie, Ztráta odpovědnosti, Ztráta víry a Ztráta kontinuity.

²⁰ *Věž smrti*, režie Kristina Vlachová, 57 min., 2002.

²¹ Jedná se o čtyřicetidílní dokumentární cyklus z roku 2006, režie Petr Lokaj.

²² Desetidílný cyklus, režie Martin Vadas.

²³ *Příběhy 20. století*, režie Adam Drda, Mikuláš Kroupa.

²⁴ www.kpv-cr.cz, www.miladahorakova.cz, www.muzeum-pribram.cz, www.pametnaroda.cz, www.politictivezni.cz, www.totalita.cz, www.vscr.cz.

2.2 Kritika literatury

Odborná literatura k politickým procesům 50. let minulého století mohla v Československu vycházet až po sametové revoluci. Jestliže předtím nějaké odborné práce k tomuto tématu vznikly, byly publikovány pouze v exilu nebo samizdatu. Dnes se tématem politických procesů zabývají různé instituce, jako např. Ústav pro studium totalitních režimů či Ústav pro soudobé dějiny. Mnohá díla vznikají i při univerzitách jako bakalářské a diplomové práce. V neposlední řadě vznikají nové monografie od samotných historiků.

Dostupnou literaturu lze rozdělit do několika skupin. První skupina obsahuje práce, které se zabývají politickými procesy v celostátním měřítku a přinášení jejich základní přehled. Práce zahrnuté ve druhé skupině pojednávají o konkrétních velkých politických procesech. Třetí skupinu tvoří díla, která zachycují svědectví bývalých politických vězňů. Jedná se tedy o vzpomínkovou literaturu. Do poslední skupiny lze zařadit práce, které zpracovávají a zhodnocují statistické údaje.²⁵

Základní prací pro seznámení se s komunistickou dobou a politickými procesy je dílo Karla Kaplana a Pavla Palečka *Komunistický režim a politické procesy v Československu*.²⁶ Autoři obecně definují politické procesy, jejich význam, mechanismus jejich výroby a také popisují některé procesy, jež měly celorepublikový význam. Karel Kaplan je autor, který vypracoval asi nejvíce monografií k tématům politických procesů. Mezi jeho stěžejní díla můžeme řadit tituly *Nebezpečná bezpečnost*,²⁷ v němž pojednává o aparátu StB, její úloze a aktivitách, pravomocech a způsobu vyšetřování a *Nekrvavá revoluce*.²⁸ Tato práce poskytuje všeobecný přehled o politické situaci v Československu od února 1948 do první poloviny 50. let a zabývá se také některými politickými procesy. Práce Viléma Hejla *Zpráva o organizovaném násilí*²⁹ přináší obraz komunistické moci na základě svědectví mnoha lidí, které komunistický režim jakýmkoli způsobem paralyzoval.

---

²⁵ Otakar LIŠKA a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918 – 1989*, Praha 2006.

²⁶ Karel KAPLAN – Pavel PALEČEK, *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Brno 2001.

²⁷ Karel KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999.

²⁸ Karel KAPLAN, *Nekrvavá revoluce*, Praha 1993.

²⁹ Vilém HEJL, *Zpráva o organizovaném násilí*, Praha 1990.

Práce ve druhé skupině pojednávají o konkrétních politických procesech většího významu. Hlavní pozornost je tedy soustředěna na případy Milada Horáková a spol.³⁰ a Rudolf Slánský a spol.³¹ Zora Dvořáková je autorkou knihy *Navzdory nenávisti a mstě*,³² ve které se zabývá procesy s představiteli tzv. Zelené internacionály.

Tatáž autorka se v knize *Z letopisů třetího odboje*³³ zabývala vzpomínkami a osobními prožitky lidí, které komunistický režim perzekvoval. Zkušenosti a osudy politických vězňů zachytili ve své práci *Žalářovani, pronásledovani a zneuznani. Svědectví ještě žijících obětí stalinismu v českých zemích*³⁴ také Ivan Gaďourek a Jiří Nehněvajs.

Zatímco k politickým procesům celorepublikového významu existuje celá řada prací a studií, k těm regionálního významu je jich daleko méně. V poslední době ale můžeme zpozorovat, že právě studentské práce tuto reputaci napravují. Při univerzitách vznikají práce, které se zaměřují na konkrétní kauzy regionálního charakteru. Z liberecké pedagogické fakulty katedry historie můžeme jmenovat např. následující: práce Lucie Holanové *Politické procesy 50. let – kauza Vratislav Číla a spol.*,³⁵ která se zabývala procesem s obžalovanými z Novopacka. Další diplomovou prací zabývající se procesy na Jihlavsku³⁶ je práce Lenky Jirákové a dále pak Kateřiny Joklové, která zpracovala jeden z tzv. monstrprocesů na Liberecku.³⁷ Další práce vznikly na téma působení krajských soudů v 50. letech. Jedná se o diplomové práce Barbory Mládkové, která se věnovala Krajskému soudu v Liberci,³⁸ nebo

---

³⁰ Karel KAPLAN, *Největší politický proces. M. Horáková a spol.*, Brno 1995.

³¹ Karel KAPLAN, *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*, Praha 1992.

³² Zora DVOŘÁKOVÁ, *Navzdory nenávisti a mstě. Z politických procesů 1952 až 1953*, Třebíč 2002.

³³ Zora DVOŘÁKOVÁ, *Z letopisů třetího odboje*, Praha 1992.

³⁴ Ivan GAĎOUREK – Jiří NEHNĚVAJSA, *Žalářovani, pronásledovani a zneuznani. Svědectví ještě žijících obětí stalinismu v českých zemích*, Brno 1997.

³⁵ Lucie HOLANOVÁ, *Politické procesy 50. let – Kauza Vratislav Číla a spol.*, Diplomová práce, Liberec 2007.

³⁶ Lenka JIRÁKOVÁ, *Politická perzekuce a politické procesy na Jihlavsku v letech 1949 – 1953*, Diplomová práce, Liberec 2008.

³⁷ Kateřina JOKLOVÁ, *Politické procesy 50. let – Kauza Emil Weiland a spol.*, Diplomová práce, Liberec 2008.

³⁸ Barbora MLÁDKOVÁ, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Liberci 1953 – 1954*, Diplomová práce, Liberec 2005.

Miluše Honzíkové, jež zpracovala případy Krajského soudu v Ústí nad Labem.³⁹ Liberecké případy popsala ve své práci Gabriela Hanzlová.⁴⁰

Pro zpracování této práce se staly stěžejními následující dvě diplomové práce. V prvním případě se jedná o práci Ivy Seitlové popisující život Mirko Šťastného a kauzu Zdeněk Slavík a spol.⁴¹ Ve druhém případě je to práce Lucie Cidlinské, která se věnovala politickému vězni Čestmíru Čejkovi⁴² odsouzeného také v procesu Zdeněk Slavík a spol.

Celkový seznam použitých pramenů a literatury je uveden v závěru práce.⁴³

---

³⁹ Miluše HONZÍKOVÁ, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Ústí nad Labem 1953 – 1954*, Diplomová práce, Liberec 2006.

⁴⁰ Gabriela HANZLOVÁ, *Politické procesy u Krajského soudu v Liberci v roce 1953, kauzy Josef Kulhánek a spol. a Josef Musil a spol.*, Diplomová práce, Liberec 2009.

⁴¹ Iva SEITLOVÁ, *Politické procesy 50. let – Kauza Mirko Šťastný*, Diplomová práce, Liberec 2010.

⁴² Lucie CIDLINSKÁ, *Politické procesy 50. let – Politický vězeň Čestmír Čejka*, Diplomová práce, Liberec 2011.

⁴³ Viz kapitola Seznam použitých pramenů a literatury, s. 109.

3 Politické procesy 50. let 20. století

Únor 1948 ukončil snahu nekomunistických politiků o demokratické uspořádání Československé republiky po druhé světové válce. Komunistický převrat potvrdil orientaci Československa na Sovětský svaz. Tento trend byl patrný již před osvobozením,⁴⁴ ale převážně po něm, kdy Československo patřilo do sovětské sféry vlivu,⁴⁵ a poté i v parlamentních volbách, které KSČ svými 38% získaných hlasů vyhrála.⁴⁶ K udržení vlády jedné strany sloužily komunistické straně politické procesy. Staly se jedním z nástrojů legalizace moci.

Komunistická strana se na procesy připravovala ještě před únorem 1948. Jedním z prostředků využívaných k diskreditaci politické opozice se staly provokace. Nejznámější jsou tzv. protistátní spiknutí na Slovensku, které mělo rozštěpit Demokratickou stranu⁴⁷ a tzv. Mostecká špionážní aféra,⁴⁸ která byla v Čechách namířena proti straně národně socialistické. Tyto připravované procesy se staly jakousi předehrou pro masovou nezákonnost, která nastala téměř okamžitě po převzetí moci komunisty. Hlavním cílem procesů bylo zlikvidovat opozici a ujmout se vlády.⁴⁹

Komunistická strana potřebovala po převzetí moci upevnit své postavení a zbavit se svých největších odpůrců, kterými byli lidé jinak politicky smýšlející, nábožensky založení, příslušníci národnostních menšin, nebo pouze lidé, kteří měli příbuzenský či přátelský vztah s osobami nepohodlnými režimu, příslušeli k bývalé „buržoazii“, měli odpor ke vstupu do jednotných zemědělských družstev, podporovali či byli členy některých nekomunistických zájmových organizací (např. Junák, Sokol) atd.⁵⁰ Perzekuce postihla všechny skupiny obyvatelstva – od dělníků

---

⁴⁴ Orientace exilu na Moskvu.

⁴⁵ Již v roce 1945 ovládla KSČ organizace dělnické třídy, jednala v souladu se strategií mezinárodního komunistického hnutí sídlícím v Moskvě.

⁴⁶ Jacques RUPNIK, *Dějiny komunistické strany Československa. Od počátků do převzetí moci*, Praha 2002, s. 191.

⁴⁷ Demokratická strana získala na Slovensku v parlamentních volbách v květnu 1946 přes 60% hlasů. Více viz Karel KAPLAN – Pavel PALEČEK, *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Brno 2008, s. 14.

⁴⁸ Více viz Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž, s. 14 – 17.

⁵⁰ Tamtéž, s. 23.

přes drobné řemeslníky a zemědělce⁵¹ po inteligenci⁵² a duchovní hodnostáře.⁵³ Perzekuce se nedotkla pouze osob, které StB zatkl a postavila před soud. Pozornost StB se zaměřila i na příbuzné a známé, ušetřeny nebyly ani děti.⁵⁴ Postiženo bylo mnoho nevinných osob, skutečných i potencionálních odpůrců.

V rámci nezákonné perzekuce můžeme mluvit o dvou hlavních formách. Jedná se o soudní a mimosoudní perzekuci. První z nich probíhala před soudem, kdy byl obžalovaný ve většině případů shledán vinným a odsouzen, často k velice vysokým trestům odnětí svobody či dokonce k trestu smrti. Mimosoudní perzekuce postihla ještě daleko širší okruh obyvatel. Mezi její praktiky náleželo např. nucené vystěhování, zákaz studia na střední či vysoké škole, ztráta zaměstnání atd. Protože takto postižené lze dnes jen těžko dohledat, není známo, kolik lidí bylo touto formou perzekuce postihnuto.

Nově nastolený totalitní režim potlačoval veškerá občanská práva a svobody. Lidé byli postihováni za to, na co měli v demokratické společnosti právo, jako např. nesouhlas s vládou a její politikou, svobodné vyjadřování názorů, členství v zájmových organizacích (jako např. Junák nebo Sokol), náboženskou příslušnost k některé z církví či příslušnost k nekomunistické politické straně. Ačkoli Národní fronta byla zachována, stala se pouhou přísluhovačkou komunistického režimu a faktická diktatura jedné strany přesně určovala, kde je hranice nezákonnosti. Ta byla ovšem značně posunuta do oblasti, kde se v demokratické společnosti jednalo o klasické projevy jejich občanů.

Původ masové nezákonnosti tkvěl v oficiální politice komunistické strany. ÚV KSČ vydával různá usnesení, podle kterých se jednotliví funkcionáři museli řídit. Další vládní nařízení a vnitřní směrnice strany určovaly hranice zákonnosti. Tato nařízení byla mnohdy nadřazena samotným zákonům. Téměř okamžitě po

---

⁵¹ O těchto skupinách osob např. i práce Veroniky Kuřikové III. *odboj na Novopacku*. Veronika KUŘIKOVÁ, III. *odboj na Novopacku. Rozsudek Or T 1512/49*, Praha 2008.

⁵² Více o procesech s inteligencí např. Zora DVOŘÁKOVÁ, *Navzdory nenávisti a mstě. Z politických procesů 1952 až 1953*, Třebíč 2002.

⁵³ Více o církevních procesech např.: Kolektiv autorů, *Církevní procesy padesátých let*, Kostelní Vydří 2002.

⁵⁴ Rodinní příslušníci mohli být podrobováni výslechům, mohl na ně být kladen nátlak, aby se zatčeným příbuzným dále nekomunikovali, na manžele či manželky mohla StB naléhat, aby se nechali rozvést. Zatčení příbuzné osoby často znamenalo problémy v zaměstnání či ve škole. Dětem nebylo dovoleno nastoupit na školu, kterou si přály vystudovat...

únoru 1948 se komunistická strana chopila své moci a začala vydávat zákony, které utvrzovaly její mocenskou pozici ve státě a potlačovaly všechny její odpůrce. Obžalovaní za protistátní činy byli nejprve souzeni podle zákona na ochranu republiky č. 50 z roku 1923.⁵⁵ Ten ale nevyhovoval představám komunistů o trestech a vinách, proto dne 6. října 1948 vydali nový trestní zákon na ochranu lidově demokratické republiky č. 231.⁵⁶ V něm byly nově definovány trestné činy velezrady, sdružování proti státu, vyzvědačství atd. Od července 1950 vešel v platnost nový trestní zákon č. 86.⁵⁷ Každý nově vydaný trestní zákon se od toho předešlého lišil v přísnějším posuzování trestných činů a výši trestu.⁵⁸ Odsouzení si na základě těchto zákonů odnášeli velice vysoké tresty, v některých případech i trest nejvyšší – trest smrti. Soudní jednání se nejčastěji odehrávalo před Státním soudem v Praze, který svou činnost zahájil v říjnu 1948.⁵⁹ Od Nového roku 1953 přešly jeho pravomoci do rukou krajských soudů.

Velkou roli v organizování politických procesů hráli sovětští poradci působící ve Státní bezpečnosti od podzimu 1949. Jejich činnost byla ucelená a vnitřně velice dobře organizovaná. Ačkoli měli pouze doporučovat a radit, jak v konkrétním případě postupovat, mnohdy byli těmi, kteří rozhodovali o dalším postupu vývoje politického procesu. Hlavním posláním sovětských poradců bylo uplatnění metod používaných v Sovětském svazu a podřízení StB moskevské centrále.⁶⁰ Je známo, že již před příchodem sovětských poradců do Československa pracovníci StB používali fyzické násilí, provokace a další nezákonné metody. Sovětští poradci zavedli ve vyšetřování ucelený systém psychického a fyzického násilí,⁶¹ který měl obžalovaného přivést k psychickému zlomu, kdy jedinou cestou k ukončení neustálého nátlaku byla spolupráce s vyšetřovatelem. Vznikaly tak výpovědi, které často neodpovídaly skutečnosti. Obžalovaní je jednoduše podepsali s domněním, že

⁵⁵ Zákon na ochranu republiky č. 50/1923 Sb. s účinností od 1. 5. 1923, zrušen 24. 10. 1948.

⁵⁶ Zákon na ochranu lidově demokratické republiky č. 231/48 Sb. s účinností od 24. 10. 1948, s platností do 1. 8. 1950.

⁵⁷ Trestní zákon č. 86/1950 Sb. s účinností od 1. 8. 1950, zrušen 1. 1. 1962.

⁵⁸ KAPLAN – PALEČEK, *c. d.*, s. 38.

⁵⁹ Karel KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999, s. 108.

⁶⁰ Tamtéž, s. 25 – 26.

⁶¹ Jsou známy např. tyto metody: nepřetržité výslechy, noční výslechy, stání u výslechů, buzení na cele, chození na cele, přerušovaný spánek, několikadenní zákaz spánku, krácení stravy, pobyt v temnici, hrozby zatčení rodinných příslušníků atd.

tím jejich trápení ve vyšetřovací cele skončí. Mnohdy tomu tak ale nebylo. Často byli vystaveni dalším provokacím. Je také známo, že ke zlomení osobnosti a přinucení její spolupráce s vyšetřovatelem byly obžalovanému podávány drogy či jiné omamné látky.⁶²

Sovětské poradci se soustředili převážně na výrobu velkých politických procesů – tzv. monstrprocesů.⁶³ Ty se uplatňovaly především v tzv. zakladatelském období komunistického režimu. Byly zinscenovány tak, aby šokovaly. Jejich přípravy a průběh se regulovaly ze Sovětského svazu. Obžalovaní se museli řídit podle předem připraveného scénáře. Oběti se vybíraly tak, aby proces získal mezinárodní ohlas. Žaloba se ve většině případů zakládala na zcela nepravdivých faktech. Jednotliví členové skupiny se mnohdy vůbec neznali.⁶⁴ Soudní přelíčení vypadalo jako divadlo, kterého se mohla účastnit jen pečlivě vybraná veřejnost. Podle předem vypracovaného scénáře bylo jasné, jak celé líčení dopadne, jaké rozsudky soud vynese. Ty byly neobyčejně kruté. Vedle mnohaletého žaláře až k trestu smrti.⁶⁵

Sovětské poradci zavedli i tzv. scénáře soudního líčení. Ještě před samotným započítím soudního jednání vypracovali příslušníci StB scénář, podle kterého se jednání řídilo. Obžalovaní se museli své výpovědi naučit nazpaměť a před soudem je odříkávat. Dopředu byly známy i otázky soudců, na které obžalovaní odpovídali opět naučenými texty. Jakákoli odchylka od předem napsaného scénáře nebyla přípustná. Jsou známy případy, kdy obžalovaný svůj text odmítl odříkávat a před soudem se pokusil vypovídat pravdivě.⁶⁶ V tom případě byl ale hrubě okřiknut, a pokud se nevrátil k předem naučenému textu, jeho výpověď soud vynechal.

Většina odsouzených mužů si svůj trest odpykávala v pracovních táborech při uranových dolech.⁶⁷ Dohoda mezi vládou SSSR a vládou ČSR o rozšíření těžby rud a

---

⁶² KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, s. 149. Více o vyšetřovacích metodách také Vilém HEJL, *Zpráva o organizovaném násilí*, Praha 1990.

⁶³ Nevětšími a nejznámějšími monstrprocesy v Československu byly: proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice se skupinou Dr. Milady Horákové a proces s protistátním spikleneckým centrem Rudolfa Slánského.

⁶⁴ To platí i pro politické procesy menšího významu.

⁶⁵ Více např.: Karel KAPLAN, *Největší politický proces. M. Horáková a spol.*, Brno 1995; Karel KAPLAN, *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*, Praha 1992.

⁶⁶ Např. výpověď Milady Horákové před Státním soudem v Praze dne 31. 5. 1950.

⁶⁷ K tématu např.: Ludmila PETRÁŠOVÁ, *Vězeňské tábory v Jáchymovských dolech 1949-1961*, in:

koncentrátů v Československu, obsahující radium a jiné radioaktivní prvky, jakož i o jejich dodávkách Svazu sovětských socialistických republik byla sepsána již 23. listopadu 1945.⁶⁸ Další dohody, které zvyšovaly množství dovezené rudy do SSSR, ovlivnily i počty pracovníků v Jáchymovských dolech. V roce 1949 bylo rozhodnuto, že práci v Jáchymovských dolech budou mimo stálých zaměstnanců a brigádníků zastávat v hojné míře vězňové a internovaní v táborech nucené práce. Mezi Jáchymovskými doly a ministerstvem spravedlnosti vznikla dohoda o přisunu vězňů na práci v dolech.⁶⁹ Jelikož se Jáchymovské doły vázaly smlouvou se Sovětským svazem o určitém množství dodávané rudy, které se ze začátku nedařilo plnit, a protože měly Jáchymovské doły smlouvu s ministerstvem vnitra o přisunu vězňů na práci, vznikla tak skrytá mašinerie, ve které se požadovalo stále více vězňů na práci v Jáchymovských dolech, aby se splnily závazky se Sovětským svazem.

Podle Karla Kaplana můžeme historii politických procesů rozdělit na dvě hlavní vlny. Ta první probíhala v letech 1948 – 1954. Vyznačovala se především větší krutostí a to jak ve vynesených rozsudcích, tak v nezákonných vyšetřovacích metodách a přítomností fyzického a psychického násilí. Druhá vlna je spojována s obdobím tzv. normalizace, tedy po roce 1968. Ačkoli nepadaly tak kruté tresty a odsouzených bylo znatelně méně, stále zde byli lidé odsouzení za tzv. politické zločiny.⁷⁰

Přesné počty obětí soudní perzekuce je velice těžké zjistit. Za spodní hranici soudně perzekuovaných lze považovat počet osob, které byly rehabilitovány zákonem č. 119/1990 Sb. Podle těchto údajů se jedná o 257 864 osob, které stanuli před soudem v období mezi roky 1948 – 1989. Toto číslo ovšem nezahrnuje další případy soudní perzekuce.⁷¹

Politické procesy rapidně zasáhly do celé společnosti. Nikdo si nemohl být jistý, že se právě on nestane další obětí zvláště komunistických funkcionářů, dokonce ani samotní komunisté.⁷² Atmosféra strachu měla donutit lidi, aby se vzdali veškerých projevů nesouhlasu a vše, co KSČ nařídila, poslušně plnili. Procesy měly

---

Sborník archivních prací 2, Praha 1994.

⁶⁸ Karel KAPLAN – Vladimír PACL, *Tajný prostor Jáchymov*, České Budějovice 1993, s. 7.

⁶⁹ Tamtéž, s. 33.

⁷⁰ KAPLAN – PALEČEK, *c. d.*, s. 40.

⁷¹ Tamtéž, s. 39.

⁷² Viz např. proces se Slánským a spol.

obyvatele ČSR nejen zastrašit od případné „protistátní“ činnosti, ale měly také potrestat ty, kteří údajně byli zodpovědní za některé nedostatky ve fungování státu a v neposlední řadě také potvrdit, že celá politika KSČ byla správná, což mělo upevnit její postavení. Většina odsouzených politických vězňů 50. let se na „svobodu“ dostala na základě tzv. velké amnestie prezidenta Novotného vyhlášené v roce 1960.⁷³ Tím ale jejich perzekuce nekončila. Nadále byli sledováni a StB se zasloužila o to, aby nesehnali práci přiměřenou jejich vzdělání a schopnostem. V některých případech došlo i k opětovnému zatčení a odsouzení. Ačkoli se někteří v 60. letech dočkali obnovy trestního řízení, které jim výši trestu snížilo či je dokonce zprostilo obžaloby, soudní rehabilitace se ve většině případů dočkali až po pádu komunistického režimu, nehledě na to, že jejich obnovený rozsudek mohl být v 70. letech opět zrušen.⁷⁴

3.1 Procesy s národními socialisty

Členové Československé strany národně socialistické byli jedni z prvních, na které se zaměřila KSČ při výrobě politických procesů. Po únoru 1948 si KSČ podmanila veškeré politické strany v republice tím, že jednotlivé členy v nekomunistických stranách nahradila svými stoupenci. Tak došlo k úplnému transformování politických stran podle představ KSČ či k jejich zrušení. Hlavním důvodem byla snaha komunistických funkcionářů o udržení moci. Představitelé Československé strany národně socialistické iniciovali v únoru 1948 demisi demokratických členů vlády ve snaze o řešení vládní krize. Demise byla prezidentem republiky Eduardem Benešem přijata a uvolněné posty na ministerstvech nahrazeny kandidáty, které navrhl Klement Gottwald. Došlo tak k převzetí moci komunistů, kteří si postupně podmanili všechny orgány fungování státu.⁷⁵

---

⁷³ Amnestie prezidenta Novotného byla vyhlášena při příležitosti patnáctého výročí osvobození Československa Rudou armádou. Nejednalo se o amnestii, která by promíjela trest, ale pouze o podmíněné propuštění, na jehož základě mohli být političtí vězni opět postaveni před soud, pokud se za zkušební dobu dopustili trestného činu. Více viz Martin TICHÝ, *Náhlá úmrtí ve vězeňských zařízeních*, Paměť a dějiny 4, č. 1, Praha 2010, s. 97.

⁷⁴ KAPLAN – PALEČEK, c. d., s. 216 – 220.

⁷⁵ Více o této problematice např.: Karel KAPLAN, *Nekrvavá revoluce*, Praha 1993.

Po únoru 1948 strana národně socialistická de facto zanikla. Její členové, kteří byli ochotni spolupracovat s KSČ, se v únorových dnech stali novými stoupenci totalitní moci nastolené komunisty. Národně socialistická strana změnila svůj název na Československou stranu socialistickou. Do jejího čela byly postaveny prověřené osoby, které garantovaly společný postup s KSČ.⁷⁶ Ostatní příslušníci bývalé stany národně socialistické museli čelit represím a perzekuci. Mnoho z nich bylo odsouzeno ve vykonstruovaných politických procesech a skončilo v trestně pracovních táborech při uranových dolech.⁷⁷

Ještě před únorem 1948 komunistická strana vytvářela provokace proti demokratickým stranám ve snaze zdiskreditovat je a obelhat jejich voliče. Jednou z obětí těchto provokací byl i generální tajemník národně socialistické strany Vladimír Krajina.⁷⁸ Ten byl komunisty obviněn ze spolupráce s nacisty a tím pádem ze zrady domácího odboje. Základním materiálem, který měl Vladimíra Krajinu obvinít z jeho trestné činnosti, byla údajná výpověď Karla Hermanna Franka.⁷⁹ Později se ukázalo, že výpověď K. H. Franka byla uměle vytvořena komunisty z politického zpravodajství. Do případu se vložil ministr spravedlnosti Prokop Drtina, který požadoval prošetření celého případu. Nakonec došlo pouze k odvolání velitele politického zpravodajství Bedřicha Pokorného z funkce.⁸⁰

Vladimír Krajina byl i nadále v centru pozornosti komunistické strany pro své organizační a zpravodajské schopnosti, které využil během vyšetřování tzv. Krčmářské aféry. Ta vypukla v srpnu 1947, když neznámý pachatel poslal třem ministrům – Petru Zenklovi,⁸¹ Prokopu Drtinovi⁸² a Janu Masarykovi⁸³ balíčky

---

⁷⁶ Jiří KOCIAN, *Československá strana národně socialistická v letech 1945 – 1948*, Brno 2002, s. 160.

⁷⁷ Více k problematice strany národně socialistické např.: František KLÁTIL, *Republika nad stranami. O vzniku a vývoji Československé strany národně socialistické (1897-1948)*, Praha 1992.

⁷⁸ Vladimír Krajina během druhé světové války působil v domácím odboji a byl v kontaktu s československou exilovou vládou v Londýně. V roce 1943 byl gestapem zatčen a až do konce války byl držen v Mále pevnosti v Terezíně. Více k tématu např.: Pavlína FORMÁNKOVÁ – Petr KOURA, *Žádáme trest smrti! Propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol.*, Praha 2008, s. 445.

⁷⁹ Karl Hermann Frank byl za doby Protektorátu Čechy a Morava státní tajemník úřadu říšského protektora. Více k životu K. H. Franka např.: Miloslav MOULIS – Dušan TOMÁŠEK, *K. H. Frank, Vzestup a pád karlovarského knihkupce*, Praha 2003.

⁸⁰ KAPLAN – PALEČEK, c. d., s. 12.

⁸¹ Předseda Československé strany národně socialistické a poslanec Národního shromáždění, v letech 1946 – 1948 místopředseda vlády.

s výbušninami. Pokus o atentát ale pachatelům nevyšel, protože balíčky byly zneškodněny dříve, než se dostaly do blízkosti příjemců. Vladimír Krajina zahájil vyšetřování, které nasvědčovalo tomu, že balíčky s výbušninami byly připraveny komunistickými funkcionáři v obci Krčmání na Olomoucku. Komunisté ovšem tvrdili, že si výbušniny objednali sami ministři. Tyto dvě linie vyšetřování měly za následek konflikt mezi ministerstvem vnitra, resp. bezpečností, které bylo v tu dobu již ovládané komunisty,⁸⁴ a ministerstvem spravedlnosti. Komunisté vyšetřování úmyslně zdržovali, protože druhá strana předkládala stále nové důkazy o tom, že za celou akcí stojí komunisté z Olomoucka. Únorové události v roce 1948 a následné převzetí moci do rukou komunistů vyšetřování aféry ukončily. Závěry ministerstva vnitra z doby před únorem 1948 komunisté prohlásili za správné.⁸⁵

Během vládní krize v únoru 1948 přednesl Vladimír Krajina prezidentovi Eduardu Benešovi prohlášení zastupitelstva národních socialistů, aby jejich demisi nepřijímal. Eduard Beneš v důsledku své nemoci a po neustálém nátlaku Klementa Gottwalda demisi přijal a umožnil komunistům nástup k absolutní moci. Vladimír Krajina byl 25. února vyloučen z vedení Univerzity Karlovy a následující den zatčen Státní bezpečností. Až po intervenci prezidenta Beneše byl propuštěn a podařilo se mu emigrovat. V srpnu 1948 byl před Mimořádným lidovým soudem v Praze v nepřítomnosti odsouzen k 25 letům odnětí svobody.⁸⁶ V září 1948 proběhl soud s tzv. Krajinovou vyzvědačskou kanceláří. Souzeno bylo 51 osob – příslušníků strany národně socialistické. Jednotlivé osoby měly tvořit vyzvědačskou skupinu, kterou měl pro svou práci využívat Vladimír Krajina. Protože byla provokace ze strany StB průhledná, soud mnoho obviněných obžaloby zprostil a ostatním vynesl poměrně nízké tresty ve srovnání s výšemi trestů, které poté ukládal Státní soud.⁸⁷

Další provokací ze strany StB byla tzv. Mostecká špionážní aféra, ve které měli důstojníci československé armády provádět špionáž v severních Čechách

---

⁸² Člen předsednictva Československé strany národně socialistické a poslanec Národního shromáždění, v letech 1945-1948 ministr spravedlnosti.

⁸³ V letech 1940 – 1948 ministr zahraničí.

⁸⁴ Ministrem vnitra byl od 1945 do 1953 člen KSČ Václav Nosek.

⁸⁵ KAPLAN – PALEČEK, c. d., s. 13 – 14.

⁸⁶ Více např.: Kateřina KOČOVÁ, *Druhá retribuce. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948*, in: *Soudobé dějiny* 3-4/2005, s. 586 – 625.

⁸⁷ KAPLAN – PALEČEK, c. d., s. 55.

s úmyslem připravit protikomunistický převrat. Vše se mělo odehrávat s vědomím funkcionářů národně socialistické strany. Akce byla vykonstruována StB, ale provokace se v tomto případě příliš nezdařila. Jediným výsledkem, který provokace způsobila, byly spory ve vládě.⁸⁸

Dalším případem, kdy KSČ zasáhla do života členů národně socialistické strany, byl případ Prokopa Drtiny. Ten v letech 1945 – 1948 zastával post ministra spravedlnosti. Spolu s dalšími demokratickými ministry podal v únoru 1948 demisi, kterou poté prezident přijal. Od března 1948 do prosince 1953 byl Prokop Drtina držen ve vyšetřovací vazbě. StB se snažila vykonstruovat velký politický proces s Prokopem Drtinou, avšak výsledky jeho vyšetřování tomu nedávaly možnost. Nakonec byl odsouzen ve vykonstruovaném procesu v prosinci 1953 k patnácti letům.⁸⁹ Na svobodu byl propuštěn na základě amnestie prezidenta republiky v roce 1960.⁹⁰

Před únorem 1948 nebylo cílem těchto provokací příslušníky nekomunistických stran odsoudit, ale zdiskreditovat jednak je, tak celou stranu, a tím se zbavit konkurence. Po únoru 1948 KSČ své plány dokončila a většina „nepohodlných“ osob byla odsouzena ve vykonstruovaných procesech.

3.2 Proces s Miladou Horákovou a spol. a tzv. okrajové procesy

Procesy s národními socialisty pokračovaly i nadále. Některé pokusy skončily neúspěchem, většina ale dopadla pro jejich konstruktéry úspěšně. Po komunistickém převratu bylo perzekuováno mnoho představitelů nejen Československé strany národně socialistické, ale i dalších nekomunistických stran. Hlavní pozornost KSČ a StB byla ovšem věnována kauze okolo poslankyně národních socialistů Milady Horákové.

---

⁸⁸ Tamtéž s. 15 – 16.

⁸⁹ Tamtéž s. 71.

⁹⁰ Více o jeho životě např.: Prokop DRTINA, *Československo – můj osud. Kniha života československého demokrata 20. století, svazek 1-2*, Praha 1991-1992.

Proces „s vedením záškodnického spiknutí proti republice,“⁹¹ do jehož čela postavila StB představitelku národních socialistů Miladu Horákovou, byl jedním z největších a nejznámějších vykonstruovaných politických procesů v Československu a prvním monstrprocesem po únoru 1948. Při jeho přípravě se plně využilo znalostí a dovedností sovětských poradců. Vyšetřování a následně i proces probíhaly podle předem připravených scénářů. Jednotliví obžalovaní byli nuceni se své výpovědi naučit nazpaměť a před soudem se držet předem daného scénáře. Soudního přelíčení se účastnila pečlivě vybraná veřejnost. Kauzu doprovázela i ostrá propagandistická kampaň, během níž k soudu putovaly stovky rezolucí, ve kterých jejich autoři vybízeli k potrestání všech pachatelů. Mnohé souhlasily i s navrhovanými tresty smrti.⁹² Skupina třinácti obžalovaných byla odsouzena před Státním soudem v Praze v červnu 1950. Soud vynesl čtyřem obžalovaným trest smrti, dalším čtyřem doživotní vězení a zbylým pěti tresty odnětí svobody až do dvaceti let. I přes protesty známých světových osobností byly tresty smrti vykonány.⁹³

Na proces s Miladou Horákovou a spol. navazovalo mnoho dalších kauz, v dobové terminologii nazvaných jako tzv. okrajové procesy. V rámci těchto tzv. okrajových procesů stanulo před soudem v 35 procesech 639 osob. Deset⁹⁴ z nich soud odsoudil k trestu smrti, dalších čtyřicet osm k trestu odnětí svobody na doživotí a ostatním udělil tresty odnětí svobody celkem na 7830 let. Soud uložil rovněž peněžité tresty a u většiny odsouzených došlo ke konfiskaci majetku.⁹⁵ Tzv. okrajové procesy měly legitimizovat proces s Miladou Horákovou a spol., zastrašit další možné „nepřátele režimu“ a celkově potvrdit legitimitu únorových událostí.

Jedním z tzv. okrajových procesů byla i kauza Zdeněk Slavík a spol.⁹⁶ V rámci tohoto procesu bylo obviněno a souzeno 33 osob. Rozsudkem Státního

---

⁹¹ K procesu více např.: Karel KAPLAN, *Největší politický proces. M. Horáková a spol.*, Brno 1995; Miroslav IVANOV, *Justiční vražda aneb Smrt Milady Horákové*, Praha 2008.

⁹² Více o propagandistické kampani např.: FORMÁNKOVÁ – KOURA, c. d.

⁹³ Více viz KAPLAN, *Největší politický proces. M. Horáková a spol.*

⁹⁴ K trestu smrti byli odsouzeni: Milada Horáková, Oldřich Pecl, Závěš Kalandra, Jan Buchal, Bedřich Judytka, Bohuslav Houfek, Miroslav Sýkora, Josef Polomský, škpt. Miloš Morávek a št. strážm. Ladislav Ceé. Více viz KAPLAN, *Největší politický proces. M. Horáková a spol.*, s. 307 – 311.

⁹⁵ KAPLAN, *Největší politický proces. M. Horáková a spol.*, s. 172.

⁹⁶ Více viz Iva SEITLOVÁ, *Politické procesy 50. let – Kauza Mirko Šťastný*, Diplomová práce, Liberec 2010.

soudu ze dne 12. července 1950 bylo uznáno vinnými 31 osob, dvě osoby soud obžaloby zprostil. Zdeňkovi Slavíkovi a Ladislavu Simůnkovi rozsudek udělil trest doživotní. Skupina byla odsouzena také na základě činnosti agenta StB Alfonse Kotouse.⁹⁷ Všechny osoby souzené v této kauze tvořily část odbojové skupiny Eduard. Tato vojensko-politická skupina si kladla za hlavní úkol svrhnout nově nastolený komunistický režim a obnovit demokratické uspořádání Československa. Odbojová organizace Eduard se dělila do sedmi základních složek nazývaných Eduard I – VII, které měly další odnože. Celkem se jednalo o velice rozsáhlou organizaci. Po zatčení hlavních představitelů organizace Eduard na jaře roku 1950 její činnost slábla. Jedinou aktivní složkou zůstávala skupina Eduard IV, v jejímž čele figurovali Zdeněk Otruba, Jiří Nečas a Jiří Málek.⁹⁸ Podle výpovědi již odsouzeného Čestmíra Čejky nebyly tyto osoby zatčeny z toho důvodu, že jejich jména při vyšetřování údajně zamlčel. Otruba, Nečas a Málek se poté měli napojit na činnost Františka Šedivého, následně ale byli zatčeni a společně s dalšími odsouzeni v listopadu 1952.⁹⁹

---

⁹⁷ Více k této osobě např.: Ivo FIEDLER, *Metamorfóza agenta A. A. Kotouse aneb Jeden z mnohých*, in: *Securitas Imperii* 7, Praha 2001, s. 36 – 54.

⁹⁸ Více viz SEITLOVÁ, c. d.

⁹⁹ ABS Praha: Rozsudek Jménem republiky! 3 Ts I 78/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

4 Politický proces František Šedivý a spol.

Politický proces nazývaný vyšetřovateli František Šedivý a spol. byl veden proti skupině mladých lidí, kteří se měli připravovat na očekávaný pád komunistického režimu. Skupinu tvořili převážně studenti pražských vysokých škol. Společně s nimi byl v této kauze souzen i jeden středoškolský pedagog. V čele kauzy figuroval František Šedivý, který skutečně vytvoření skupiny podnítil a její činnost řídil až do doby, kdy jeho úlohu fakticky přebíral agent StB. Jedenadvacet obviněných stanulo před Státním soudem v Praze v roce 1952.¹⁰⁰

4.1 Činnost skupiny

V případě politického procesu František Šedivý a spol. byly zatčeny a odsouzeny osoby, které se proti tehdejšímu komunistickému režimu skutečně postavily. Nejednalo se tedy o zcela vykonstruovaný proces. Jednotlivé osoby skutečně vyvíjely činnost, která podle tehdejších právních norem byla definována jako protistátní, nicméně jako celek v tomto složení nikdy nevystupovaly. Podle svědectví Františka Šedivého se mnozí členové poznali až při hlavním líčení konaném v listopadu roku 1952.¹⁰¹

Žaloba se v tomto případě zakládala na relativně pravdivých faktech. Přesto je ale nutno podotknout, že mnohé souvislosti a události byly upraveny či zcela zamlčeny tak, aby Státní bezpečnost vykonstruovala skupinu, která cílevědomě a velice aktivně vyvíjela činnost, jež měla vést k pádu komunistického režimu v Československu. Jednou z provokací StB, která se při konstrukcích protistátních skupin poměrně často využívala, bylo nasazení agenta či agentů. V kauze František Šedivý a spol. se jednalo o agenta, který měl činnost skupiny sledovat a do jisté míry její jednotlivé členy provokovat k nelegálním aktivitám.

---

¹⁰⁰ ABS Praha: Trestní oznámení ze dne 26. června 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹⁰¹ Z rozhovorů s Františkem Šedivým 14. 7. a 27. 10. 2010 v Praze.

Na základě svědeckých výpovědí Františka Šedivého i dalších svědků můžeme dnes částečně zrekonstruovat činnost skupiny, kterou František Šedivý organizoval. Informace získané na základě rozhovorů s Františkem Šedivým popisují dobu, jež se udála před více než šedesáti lety. Z tohoto důvodu mohlo dojít ke zkreslení některých událostí (ať již záměrně či nevědomky). Na druhou stranu představují nedocenitelný zdroj informací, bez něhož by nebylo možné případ zrekonstruovat. Archivní materiály nabízejí sice řadu zpráv ohledně samotného procesu a následného zařazení vězňů do pracovních táborů, nedokáží ale vylicit to, co jednotliví vězni prožívali a jak na ně konkrétní události od zatčení po propuštění působily.

Výše jmenovaný v roce 1948 po studiu na střední škole v Berouně nastoupil na Vysokou školu věd hospodářských v Praze (VŠVH¹⁰²), kde kolem sebe začal soustřeďovat studenty, kteří s komunistickým režimem nesouhlasili a jenž byli ochotni se proti němu aktivně postavit. Jak sám František Šedivý uvedl, během dvou let prý vytvořil rozsáhlou skupinu, která měla své členy na všech fakultách pražských vysokých škol. Skupina byla velmi dobře organizována. Tvořilo jí tzv. jádro, což byly osoby, se kterými se František Šedivý pravidelně scházel.¹⁰³ Každý člen tzv. jádra byl vedoucím další skupiny – tzv. buňky. Tu tvořilo několik desítek lidí, s nimiž Šedivý do kontaktu nepřišel. Hlavním principem tohoto tzv. systému trojek byla bezpečnost jak Františka Šedivého, tak ostatních členů skupiny. Jak František Šedivý konstatoval, celá skupina mohla čítat okolo 100 až 120 osob celkem. Někteří členové se znali z dob středoškolských studií v Berouně.¹⁰⁴ Většina se ale na Šedivého či jeho spolupracovníky napojila až v Praze.¹⁰⁵ Po zatčení a odsouzení Čestmíra Čejky v procesu Zdeněk Slavík a spol.¹⁰⁶ se několik osob, které Čejka během vyslýchání údajně zamlčel, napojilo na skupinu organizovanou Františkem Šedivým.¹⁰⁷

---

¹⁰² Dříve Vysoká škola obchodní (VŠO), která byla po únorovém převratu přejmenována na VŠVH. Dostupné z WWW: <<http://www.economix.cz/magazin/2006/2006special.pdf>> [cit. 1. 3. 2011].

¹⁰³ Jednalo se o Zdeňka Otrubu, Přemysla Fialku a Ladislava Hoffmanna.

¹⁰⁴ Podle Františka Šedivého šlo především o Ladislava Leitla a Ladislava Hoffmanna.

¹⁰⁵ František Šedivý uvádí především tato jména: Zdeněk Pokorný, Přemysl Fialka, Radek Kinšt.

¹⁰⁶ Proces Zdeněk Slavík a spol. se konal v roce 1950. Čestmír Čejka v něm byl odsouzen k 17 letům odnětí svobody. Více viz SEITLOVÁ, c. d.

¹⁰⁷ Tímto způsobem mělo dojít k seznámení Františka Šedivého s Jiřím Málkem, Jiřím Nečasem a Zdeňkem Otrubou.

Činnost této rozsáhlé skupiny se soustředila na očekávaný pád komunistického režimu. Údajně nikdo z nich nevěřil, že by se režim mohl dlouho udržet u moci. Zpočátku bylo hlavním cílem skupiny šíření zakázané literatury¹⁰⁸ a tzv. letáková činnost.¹⁰⁹ Mnozí členové příslušeli k bývalé Československé straně národně socialistické,¹¹⁰ a jak uvedl František Šedivý, velice se jich dotýkaly události okolo procesu s Miladou Horákovou a spol.¹¹¹

Od roku 1949 byla činnost skupiny „pod dohledem“ agenta StB Vilibalda Golda. Jako údajný agent zahraniční zpravodajské služby se napojil na Františka Šedivého s cílem sledovat činnost skupiny, její členy provokovat k „protistátní“ činnosti, a tím umožnit jejich zatčení a odsouzení. Dle svědectví Františka Šedivého se prokazoval doklady zahraničních agentur, což potvrzovalo jeho důvěryhodnost. Vydával se za agenta západních zahraničních služeb, který byl poslán do Československa, aby zde koordinoval protikomunistickou činnost. Jelikož František Šedivý spojení se zahraničím neměl a tento muž se zdál být důvěryhodný, navázal s ním spolupráci. Údajný agent CIC se mu prý představil pod krycím jménem Martin, později „Petr“. Z výzkumu archivních materiálů vyplývá, že agent „Petr“ byl spolupracovníkem StB a v tomto případě figuruje jako tzv. agent provokatér. Jeho pravé jméno bylo Vilibald Gold.¹¹² Měl Františka Šedivého podporovat ve vytváření skupiny, jež by aktivně vystupovala proti tehdejšímu komunistickému režimu. V roce 1951 se měl na skupinu napojit další údajný zahraniční agent, který se představil pod krycím jménem „Charvát ze 14“.¹¹³ Spolupracoval prý převážně se Zdeňkem Otrubou. V té době ale již činnost skupiny slábla, protože František Šedivý

---

¹⁰⁸ Podle Františka Šedivého se jednalo např. o díla ekonoma Karla Engliše či historika Josefa Macka, které v tu dobu byly nahrazovány spisy marxistických autorů.

¹⁰⁹ František Šedivý uvedl, že jimi vytvořené letáky reagovaly na aktuální politickou situaci a svým obsahem povzbuzovaly čtenáře, aby nepodléhali tlaku KSČ.

¹¹⁰ František Šedivý od roku 1946, Zdeněk Otruba od 1947, Jiří Málek od 1946, Jiří Nečas od 1947, Karel Kolenatý od 1946, Přemysl Fialka od 1946, Milan Slavík od 1946, Jiří Tydlitát od 1945, Zdeněk Pokorný od 1947, Jiří Laurin od 1946, Ladislav Hoffmann od 1945, Ladislav Leitl od 1946. Tyto údaje vycházejí z dokumentů StB sepsaných za pobytu ve vazbě v červnu 1952. Je tedy možné, že některé údaje neodpovídají skutečnosti.

¹¹¹ Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 14. 7. 2010.

¹¹² Více o Vilibald Goldovi v kapitole: Vilibald Gold – agent provokatér, s. 52.

¹¹³ Jeho identitu se nepodařilo odhalit.

pojal podezření, že domnělí zahraniční agenti pracují pro orgány StB. Krátce na to došlo k zatýkání jednotlivých členů skupiny.¹¹⁴

4.2 Zatčení a trestní oznámení

Zatýkání jednotlivých členů skupiny se nekonalo hromadně. Probíhalo od 30. dubna 1952 do 18. června 1952.¹¹⁵ Prvními zatčenými byli Zdeněk Otruba a Jiří Málek. Dále zatýkání probíhalo v květnu 1952, kdy byl zatčen mimo jiné i František Šedivý. V červnu 1952 zatkla StB posledního člena vykonstruované skupiny – Radka Kinšta. Na Jaroslava Holuba, Petra Vodičku, Ivana Pečírku a Jindřicha Černého návrh na zatčení podán nebyl, protože se prý ke své trestné činnosti doznali.¹¹⁶ Na základě dalšího vyslýchání Čestmíra Čejky,¹¹⁷ navrhla StB zatknout další osoby. Z analýzy dostupných archivních materiálů vyplývá, že vyšetřování prováděl ve většině případů Jaroslav Budský.¹¹⁸ Pouze v případě Ladislava Leitla se jednalo o vrchního strážmistra Měchuru.¹¹⁹

Trestní oznámení ze dne 26. června 1952 bylo podáno na jedenadvacet osob. Sedmnáct¹²⁰ z nich se již nacházelo ve vazbě KV – StB Praha. Zbýlé čtyři¹²¹ vyšetřovala StB na svobodě. Podle trestního oznámení se obžalovaní dopustili trestného činu velezrady a špionáže v časovém období mezi roky 1948 – 1950. Obsahem trestního oznámení byla zpráva, že František Šedivý spolupracoval

¹¹⁴ Z rozhovorů s Františkem Šedivým ze dne 14. 7. a 27. 10. 2010 v Praze.

¹¹⁵ ABS Praha: Trestní oznámení ze dne 26. června 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV. Otruba a Málek zatčeni 30. 4. 1952, Šedivý zatčen 8. 5. 1952, Slavík a Šimek 14. 5. 1952, Králík 15. 5. 1952, Balcarová a Tydlitát 20. 5. 1952, Nečas, Kolenatý, Hoffmann a Leitl 22. 5. 1952, Fialka 28. 5. 1952, Pokorný a Laurin 12. 6. 1952, Motejl a 13. 6. 1952, Kinšt 18. 6. 1952.

¹¹⁶ ABS Praha: Trestní oznámení ze dne 26. června 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹¹⁷ Čestmír Čejka byl zatčen na jaře 1950. Souzen byl před Státním soudem v Praze ve vykonstruované skupině Zdeněk Slavík a spol. Soud uznal Čestmíra Čejku vinným a vyměřil mu trest 17 let odnětí svobody. V roce 1952, kdy byl znovu vyslýchán, pobýval v některém z pracovních táborů na Jáchymovsku. Více o Čestmíru Čejkovi a kauze Zdeněk Slavík a spol. SEITLOVÁ, c. d.

¹¹⁸ Více o Jaroslavu Budském v kapitole: Jaroslav Budský – vyšetřovatel StB, s. 56.

¹¹⁹ ABS Praha: Osobní spisy jednotlivých zatčených osob, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1 – 2, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹²⁰ Byli to: František Šedivý, Zdeněk Otruba, Jiří Málek, Jiří Nečas, Karel Kolenatý, Přemysl Fialka, Svatopluk Králík, Milan Slavík, Olga Balcarová, Jiří Tydlitát, Miroslav Šimek, Jiří Motejl, Zdeněk Pokorný, Radek Kinšt, Jiří Laurin, Ladislav Hoffmann a Ladislav Leitl.

¹²¹ Byli to: Jaroslav Holub, Petr Vodička, Ivan Pečírka Jindřich Černý.

s agentem CIC „Petrem“. Z této spolupráce se měly získané informace dále předávat na západ. Podle trestního oznámení šlo o zprávy z jednotlivých fakult vysokých škol a z průmyslových a politických odvětví Československa. Údajná protistátní činnost jednotlivých členů skupiny měla být odhalena za pomoci tzv. mrtvé schránky na Žofíně v Praze,¹²² která měla sloužit k předávání zpráv mezi agentem CIC a členy skupiny. Na konci trestního oznámení lze nalézt krátkou zmínku, že agenti CIC „přes veškerou snahu bezpečnostních orgánů dopadeni nebyli.“¹²³ Tímto způsobem StB maskovala činnost svých konfidentů a spolupracovníků.

Z výzkumu vyplývá, že mnohé údaje, které jsou v trestním oznámení uvedené jako nezpochybnitelná fakta, neodpovídají skutečnosti. Především se jedná o údajného zahraničního agenta „Petra“, který měl pracovat pro CIC. Archivní materiály dokazují, že se jednalo o agenta StB, který byl úmyslně na Františka Šedivého nasazen.¹²⁴

U všech zatčených provedli příslušníci StB domovní prohlídku. Jejich cílem bylo nalézt jakýkoli materiál, který by usvědčoval obviněné z trestné činnosti. Jednalo se především o zbraně, dopisy či letáky, které vyjadřovaly nesouhlas s komunistickým režimem a pobízely k odporu vůči němu. V tomto případě bylo nalezeno několik dopisů, mapa pohraničí, několik filmů a fotografií, zbraně,¹²⁵ lovecké náboje¹²⁶ a zahraniční bankovky.¹²⁷ Nelze s přesností zjistit, zda všechny tyto věci zatčení skutečně vlastnili. Nebylo výjimkou, že StB při domovní prohlídce „závadný“ materiál podstrčila, aby podezřelého usvědčila např. z neoprávněného držení zbraně či shromažďování ilegálních letáků.

---

¹²² František Šedivý jakoukoli existenci tzv. mrtvé schránky vyvrátil. Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 30. 3. 2011 v Praze.

¹²³ ABS Praha: Trestní oznámení ze dne 26. června 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹²⁴ Více o Vilibaldu Goldovi v kapitole: Vilibald Gold – agent provokatér, s. 52.

¹²⁵ U Zdeňka Otruby a Jiřího Málka bylo nalezeno několik dýk. U Ladislava Leitla našla StB poplašnou pistoli.

¹²⁶ Lovecké náboje byly nalezeny u Milana Slavíka.

¹²⁷ ABS Praha: Vyšetřovací svazek – mapa č. 1 – 2, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

4.3 Žaloba, proces a rozsudek

Členové skupiny byli obžalováni z nezákonného spolčování a vyzvídání státního tajemství s cílem vyrazit jej do zahraničí. Dále se obvinění týkalo pokusu o rozvracení a zničení lidově demokratického zřízení Československé republiky. Obvinění se tak dopustili trestných činů velezrady, vyzvědačství a sdružování proti republice podle zákona 86/1950 Sb.¹²⁸ Hlavní přelíčení probíhalo před Státním soudem v Praze ve dnech 12. až 14. listopadu 1952. Konalo se týden před začátkem procesu s Rudolfem Slánským a spol.¹²⁹

Proces František Šedivý a spol. probíhal jako jiné tehdejší politicky motivované kauzy. Předem vypracovaný scénář procesu přesně určoval průběh soudního přelíčení. Jakákoli odchylka od daného scénáře nebyla přípustná. Ještě před hlavním líčením bylo rozhodnuto, jaké osoby soud uzná vinnými a jak vysoké tresty jim udělí. Soudního přelíčení se účastnila mimo veřejnosti i předem vybraná společnost. Soud vypadal jako divadlo, které se odehrávalo podle napsaného scénáře. V tomto případě proces vykazuje typické znaky tzv. monstrprocesu. Nejvyšší trest – 14 let, byl udělen Františku Šedivému a Zdeňkovi Otrubovi. Jedním z důvodů, proč soud vynesl poměrně nízké tresty, může být fakt, že se proces konal relativně dlouho po hlavní vlně procesů s národními socialisty.¹³⁰ Skupina se skládala z mladých studentů, kteří nezastávali vysoké funkce v Československé straně národně socialistické. Další příčinou mohl být i blížící se proces s Rudolfem Slánským a spol., kde se StB zaměřila na „odhalení vnitřních nepřátel ve straně“ a tudíž proces František Šedivý a spol. nestál v centru zájmu StB.

Hlavní přelíčení bylo „veřejné“. Prokurátor získal pověření pro organizaci veřejnosti, kterou vybral z řad posluchačů pražských vysokých škol a školy SNB.¹³¹

---

¹²⁸ ABS Praha: Žaloba ze dne 27. září 1952, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹²⁹ Zcela vykonstruovaný monstrproces Rudolf Slánský a spol. měl ukázat, kdo je zodpovědný za nespokojenost s oficiální politikou KSČ. Hlavním bodem žaloby byla příprava státního převratu a hospodářské sabotáže. Jedenáct obžalovaných bylo odsouzeno k trestu smrti, další tři na doživotí. Všichni obvinění zastávali úřady vysokých státních funkcionářů. Proces měl poukázat na nebezpečí „pronikání vnitřních nepřátel do vlastních řad“. Více např.: Karel KAPLAN: *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*, Praha 1992.

¹³⁰ Hlavní vlna procesů s národními socialisty přišla téměř okamžitě po procesu s Miladou Horákovou a spol. v roce 1950.

¹³¹ NA Praha: Deník Státní prokuratura Praha, Zpráva o výsledku hlavního líčení 8 Spt I 100/52.

Podle Františka Šedivého byly soudnímu přelíčení přítomny i jeho matka a snoubenka Hanka.¹³² Senátu předsedal Karel Kruk.¹³³ Mezi soudci zasedli Zdeněk Kaláb,¹³⁴ Jan Chvojka,¹³⁵ Alois Kracík¹³⁶ a Karel Rákosník.¹³⁷ Funkci státního prokurátora zastával Vladimír Bureš.¹³⁸ Procesu se účastnilo sedm obhájců: Josef Šlajs, Jan Slaviček, Miloš Kočka, Jan Pacák, Ludmila Turečková, Josef Cívín¹³⁹ a Vladimír Fáček¹⁴⁰ V devíti případech byli ustanoveni ex offio.¹⁴¹

Mezi obviněnými zasedlo dvacet osob, na které byla podána žaloba. K soudu se první den nedostavil Jindřich Černý. Jeho případ měl být vyloučen k samostatnému projednání. Jelikož se druhý den Jindřich Černý k soudu dostavil, předešlé usnesení o vyloučení trestné věci proti němu bylo zrušeno.¹⁴² Během prvního dne vyslechl soud dvanáct obžalovaných. Soudní řízení pokračovalo následný den, kdy vypovídalo zbývajících devět obžalovaných. Po vyslyšení všech obviněných přednesl předseda senátu výpověď již odsouzeného Čestmíra Čejky, která usvědčovala obviněné z trestné činnosti.¹⁴³ Před vynesením rozsudku byl předložen a přečten Znalecký posudek z oboru státněbezpečnostního a politického zpravodajství v trestní věci proti Františku Šedivému a spol. V něm autor poukazoval na závažnost trestné činnosti výše zmíněné skupiny. Podle něho měli mít obvinění napojení na zahraniční zpravodajské služby přes agenty, kterým údajně předávali

---

¹³² Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 4. 7. 2011.

¹³³ Karel Kruk se objevuje v seznamu prokurátorských a soudcovských kádrů pro mimořádné procesy ze dne 7. 3. 1952 pro České země jako soudce. Jaroslav VOREL – Alena ŠIMÁNKOVÁ – Lukáš BABKA, *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech, díl II.*, Praha 2004, s. 42.

¹³⁴ Zdeněk Kaláb byl soudcem Státního soudu v Praze v roce 1950. VOREL – ŠIMÁNKOVÁ – BABKA, *c. d.*, s. 54.

¹³⁵ Jan Chvojka byl soudcem Státního soudu v Praze v letech 1950 - 1951. Tamtéž.

¹³⁶ Alois Kracík: k této osobě nebylo nic nalezeno.

¹³⁷ Karel Rákosník: k této osobě nebylo nic nalezeno.

¹³⁸ Vladimír Bureš byl vedoucím VIII. oddělení Státní prokuratury v Praze. VOREL – ŠIMÁNKOVÁ – BABKA, *c. d.*, s. 49.

¹³⁹ Josef Šlajs, Jan Slaviček, Miloš Kočka, Jan Pacák, Ludmila Turečková a Josef Cívín: k těmto osobám nebylo nic nalezeno.

¹⁴⁰ Vladimír Fáček byl pracovníkem advokacie, který byl určen zastupovat obhajobu obviněných. VOREL – ŠIMÁNKOVÁ – BABKA, *c. d.*, s. 147.

¹⁴¹ NA Praha: Státní prokuratura Praha, Nařízení hlavního líčení 3Ts I 78/52.

¹⁴² ABS Praha: Protokol o hlavním líčení 3Ts I 78/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹⁴³ ABS Praha: Protokol o hlavním líčení 3Ts I 78/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

zprávy zejména školsko-politického charakteru, čímž mělo dojít k vyzrazení státního tajemství.¹⁴⁴

Rozsudek byl vynesena Státním soudem v Praze 14. listopadu 1952. Všechny jedenadvacet obviněných uznal soud vinnými. Nejvyšší trest udělil Františku Šedivému a Zdeňkovi Otrubovi (čtrnáct let). Trest ostatních se pohyboval od třech měsíců do dvanácti let. Celková délka trestu všech odsouzených činila téměř 76 let odnětí svobody.¹⁴⁵ Soud odsoudil mladé lidi studující na vysokých školách. Jejich věk se pohyboval v průměru okolo 23 let. Nejstarším odsouzeným byl Ladislav Hoffmann a nejmladším Miroslav Šimek, kterým bylo v době procesu 46 a 21 let. Ve skupině byla souzena pouze jedna žena.¹⁴⁶

Pro lepší přehlednost je v následující tabulce uveden soupis odsouzených, rok narození, jejich povolání a délka trestu.

---

¹⁴⁴ ABS: Praha: Znalecký posudek o oboru státněbezpečnostního a politického zpravodajství v trestní věci proti Františku Šedivému a spol. 2 Ts I 87/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹⁴⁵ ABS Praha: Rozsudek Jménem republiky! 3 Ts I 78/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹⁴⁶ ABS Praha: Rozsudek Jménem republiky! 3 Ts I 78/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV. František Šedivý, narozen 2. 7. 1927 v Zadní Třebáni, studující VŠVH, Zadní Třebáň č. 72, Ladislav Hoffmann, nar. 10. 8. 1906 v Mostě, profesor, Beroun III, Hostinská 543, Zdeněk Otruba, nar. 18. 5. 1930 v Užhorodě, studující práv, Praha XI, Baranova ul. 4, Jiří Málek, nar. 21. 8. 1930 v Praze, studující pedagogické fakulty v Praze 14, Balabánova ul. 15, Jiří Nečas, nar. 17. 10. 1929 v Praze, úředník, t. č. voják základní služby, Praha XII, Stalinova 24, Karel Kolenatý, nar. 21. 4. 1930 v Praze, technický úředník, t. č. voják základní služby, Praha XII, Slezská 99, Svatopluk Králík, nar. 2. 4. 1930 v Praze, studující stavitelství, Praha I, Kaprova ul. 11, Milan Slavík, nar. 18. 5. 1930 v Košicích, studující medicíny, Praha XI, Žerotínova ul. 41, Olga Balcarová, nar. 29. 6. 1930 v Praze, studující lékařské fakulty, Praha XII, Horní Stromky č. 8, Jiří Tydlitát, nar. 10. 3. 1930 v Praze, studující farmacie, Praha XII, Slezská ul. 89, Miroslav Šimek, nar. 5. 3. 1931 v Příbrami, studující filosofické fakulty, Praha XX, Nad Primaskou č. 43, Přemysl Fialka, nar. 14. 12. 1929 v Chrudimě, posluchač právnické fakulty, Praha XX, Černická 14, Jiří Motejl, nar. 28. 11. 1928 v Jiřicích, studující právnické fakulty, Praha XII, Stalinova 3, Zdeněk Pokorný, nar. 30. 8. 1929 v Praze, studující VŠVH, Praha XX, Počátky III/1, Radko Kinšt, nar. 29. 12. 1928 v Praze, studující VŠVH, Praha II, Sokolská 32, Jindřich Černý, nar. 20. 6. 1930 v Čáslavi, studující AMU, Praha XI, U Keramické školy č. 1, t. č. voják základní služby v Mimoně, Ladislav Leitl, nar. 7. 12. 1927 v Berouně, provozní účetní, Beroun II, Preislerova 713, Jiří Laurin, nar. 3. 1. 1930 v Praze, studující architektury, Praha XII, Korunní tř. 103, Ivan Pečírka, nar. 2. 7. 1930 v Praze, studující lékařské fakulty, Praha XII, U Vodárny č. 6, Jaroslav Holub, nar. 9. 6. 1930 v Praze, studující pedagogické fakulty, Praha XII, Stalinova ul. 128, Petr Vodička, nar. 6. 11. 1930 v Praze, studující chemie, Praha XII, Čerchovská 6.

Tabulka: Rozsudek v procesu František Šedivý a spol.

Jméno	Rok narození	Povolání	Délka trestu
František Šedivý	1927	student	14 let
Zdeněk Otruba	1930	student	14 let
Ladislav Hoffmann	1906	profesor	12 let
Jiří Málek	1930	student	11 let
Jiří Nečas	1929	úředník, t. č. voják základní služby	5 let
Ladislav Leitl ¹⁴⁷	1927	provozní účetní	4 roky
Karel Kolenatý	1930	technický úředník, t. č. voják základní služby	4 roky
Svatopluk Králík	1930	student	3 roky
Jiří Motejl	1928	student	20 měsíců
Přemysl Fialka	1929	student	18 měsíců
Milan Slavík	1930	student	12 měsíců
Zdeněk Pokorný	1929	student	10 měsíců
Jiří Tydlitát	1930	student	8 měsíců
Olga Balcarová	1930	studentka	6 měsíců
Miroslav Šimek	1931	student	6 měsíců
Jindřich Černý	1930	student, t. č. voják základní služby	6 měsíců
Radko Kinšt	1928	student	5 měsíců
Jiří Laurin	1930	student	3 měsíce podmíněně
Ivan Pečírka	1930	student	3 měsíce podmíněně
Jaroslav Holub	1930	student	3 měsíce podmíněně
Petr Vodička	1930	student	3 měsíce podmíněně

Odsouzení museli zaplatit veškeré náklady, které se vynaložily na trestní řízení. Kromě toho byl Jiřímu Laurinovi, Ivanu Pečírkovi, Jaroslavu Holubovi a Petru Vodičkovi udělen peněžitý trest ve výši 1.000 Kč, který měl být v případě nedobytnosti nahrazen trestem odnětí svobody v trvání jednoho týdne.¹⁴⁸ Františku Šedivému, Ladislavu Hoffmannovi, Zdeňkovi Otrubovi, Jiřímu Málkovi a Jiřímu

¹⁴⁷ Podle Františka Šedivého byli Ladislav Leitl a Karel Kolenatý odsouzeni shodně k 4 letům odnětí svobody převážně kvůli tomu, že u soudu vypovídali, jak s nimi StB zacházela ve vazbě. Z rozhovorů s Františkem Šedivým ze dne 4. 7. 2011.

¹⁴⁸ Dle § 47 zák. č. 231/1948 Sb.

Nečasovi soud stanovil propadnutí celého jmění. U Karla Kolenatého, Svatopluka Králíka a Ladislava Leitla šlo o propadnutí poloviny jmění¹⁴⁹. Dále bylo soudem konstatováno, že Františku Šedivému, Ladislavu Hoffmannovi, Zdeňkovi Otrubovi a Jiřímu Málkovi se vyslovuje ztráta čestných občanských práv¹⁵⁰ na dobu deseti let, Jiřímu Nečasovi a Ladislavu Leitlovi na pět let a Karlu Kolenatému a Svatopluku Králíkovi na tři roky od výkonu trestu. Na základě rozhodnutí soudu byli podmíněně odsouzeni¹⁵¹ Jiří Laurin, Ivan Pečírka, Jaroslav Holub a Petr Vodička. Jako zkušební doba se určil časový interval dvou let. Ostatním byl trest vysloven jako nepodmíněný. Všem odsouzeným se do výkonu trestu započítala i doba jejich pobytu ve vazební věznici.¹⁵²

4.4 Odvolání

Všichni obvinění se ihned vzdali možnosti odvolání a prohlásili, že trest přijímají a ihned nastupují.¹⁵³ Pouze Karel Kolenatý požádal, aby mu byl rozsudek písemně doručen.¹⁵⁴ V této době bylo mezi politickými vězni známo, že pokud odsouzený podal proti rozsudku odvolání, mohl mu být během odvolacího řízení trest ještě zpřísněn. Proto odsouzení političtí vězni často s rozsudkem souhlasili.¹⁵⁵

Během věznění byla pak podána řada žádostí o zmírnění nebo prominutí trestu či o návrh na obnovu trestního stíhání. Většinu žádostí podávali samotní odsouzení nebo jejich příbuzní. V této kauze je znám např. případ Anny Šedivé,¹⁵⁶

---

¹⁴⁹ Dle § 47 zák. č. 86/1950 Sb.

¹⁵⁰ Dle § 43 zák. č. 86/1950 Sb.

¹⁵¹ Dle § 1 a 3 zák. č. 562/1919 Sb.

¹⁵² Dle § 23 zák. č. 86/1950 Sb., u Jiřího Laurina dle § 55a) zák. č. 117/1952 Sb. ABS Praha: Rozsudek Jménem republiky! 3 Ts I 78/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹⁵³ ABS Praha: Protokol o hlavním líčení 3Ts I 78/52, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

¹⁵⁴ NA Praha: Deník Státní prokuratura Praha, Zpráva o výsledku hlavního líčení 8 Spt I 100/52.

¹⁵⁵ Podobně reagovali i někteří odsouzení v libereckém procesu Weiland a spol. Více např. Kateřina KOČOVÁ, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové-Krásné*, Fontes Nissae č. 5/2004, s. 272 – 293.

¹⁵⁶ Matka Františka Šedivého, roz. Šídlová.

kteřa podala řadost o prominutí trestu¹⁵⁷ na základě milosti prezidenta republiky pro svého syna Františka. Krajský soud v Praze její řadost projednával na neveřejném zasedání dne 20. listopadu 1953. Jako u většiny řadostí tohoto typu i tato byla zamítnuta¹⁵⁸ s odůvodněním, že odsouzený si odpýkal jen malou část svého trestu.¹⁵⁹ Další řadost podala Anna Šedivá 8. listopadu 1956.¹⁶⁰ V ní uvedla jako důvody k prošetření rozsudku a zmírnění trestu svůj špatný zdravotní stav a fakt, že žila sama. František Šedivý řadost své matky obdržel 4. března 1957. Dva dny na to se k ní připojil a rovněž řádal o zapůjčení opisu rozsudku, který byl vynesena Státním soudem dne 14. listopadu 1952.¹⁶¹

V archivních materiálech se dochovalo usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. června 1954. Jednání se konalo na základě řadosti Josefa a Františky Nečasových o prominutí či snížení trestu pro syna Jiřího. Při neveřejném zasedání soud řadost manželů Nečasových zamítl¹⁶² s odůvodněním, že dosud nebyly shledány důležité důvody pro doporučení řadosti k Nejvyššímu soudu. Dále soud konstatoval, že Jiří Nečas do doby konání zasedání nejevil snahu o převýchovu a jeho chování bylo neukázněné.¹⁶³

Po necelých pěti letech¹⁶⁴ od vynesení rozsudku Státním soudem v Praze se před Krajským soudem v Praze konalo neveřejné zasedání ohledně trestní věci proti Ladislavu Hoffmannovi a spol. Soud projednával návrh na obnovu trestního stíhání dne 15. dubna 1957 za přítomnosti předsedy senátu Václava Hornofa.¹⁶⁵ Nutno podotknout, že výše zmiňovaný byl posluchačem I. dvouleté soudcovské Právnícké školy pracujících (PŠP) u Ministerstva vnitra v Praze v letech 1949 až 1951. Je absurdní, že absolvent PŠP rozhodoval o revizi politického procesu. Hlavního líčení

---

¹⁵⁷ Přesné argumenty k prominutí trestu nejsou známé. Tato řadost nebyla v archivních materiálech nalezena. Získané informace pocházejí ze zprávy Krajského soudu v Praze, která ovšem důvody Anny Šedivé neuvádí.

¹⁵⁸ Dle § 205 odst. 3 zák. č. 87/1950 Sb.

¹⁵⁹ NA Praha: Deník Státní prokuratura Praha, Usnesení 28 Nt 286/53.

¹⁶⁰ NA Praha: Krajský soud Praha, Spis 4 Nt 030/57.

¹⁶¹ NA Praha: Krajský soud Praha, Spis 4 Nt 030/57.

¹⁶² Dle § 205 odst. 3 zák. č. 87/1950 Sb.

¹⁶³ NA Praha: Krajský soud Praha, Usnesení 5 Nt 387/54.

¹⁶⁴ Zasedání probíhalo dne 15. 4. 1957.

¹⁶⁵ Václav Hornof dále působil jako referent střediska dělnických kádrů. V dubnu 1952 na konferenci dělnických prokurátorů v Praze vznesl spolu s dalšími absolventy právnícké školy pracujících požadavky na povýšení. V případě Václava Hornofa se jednalo o jeho jmenování na místo přednosty kádrového odboru na Ministerstvu spravedlnosti. VOREL – ŠIMANKOVÁ – BABKA, *c. d.*, s. 62, 129.

se účastnili soudci Zdeněk Svoboda a Zdeněk Novák,¹⁶⁶ prokurátor Emanuel Čimbura¹⁶⁷ a odsouzení Ladislav Hoffmann, František Šedivý a Zdeněk Otruba. Františka Šedivého zastupoval jeho obhájce Vojtěch Bureš. Jednání bylo odročeno na neurčito, jelikož obhájce Františka Šedivého navrhl doplnění řízení vyžádáním zprávy ministerstva vnitra ve věci zjištění totožnosti agenta „Petr“, který měl být údajně orgánem StB.¹⁶⁸

Zpráva o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. byla vypracována 25. července 1957¹⁶⁹ Miroslavem Petřem a Jaroslavem Šimůnkem. V ní uvedli, že celou činnost skupiny okolo Františka Šedivého vyprovokoval agent „Petr“¹⁷⁰ za spoluúčasti Františka Šedivého.¹⁷¹ Při analýze této zprávy došlo ke zjištění, že agent „Petr“ pracoval pro vojenskou kontrarozvědku (VKR) StB. Náplní jeho práce měla být provokace osob k páchání trestné činnosti. Za tímto účelem měl mít vytvořenou svou vlastní informátorskou síť, do které na jaře 1949 zapojil i Františka Šedivého. Od něho měl získávat zprávy různého charakteru, které nepředával do zahraničí, jak jednotliví členové skupiny věřili, nýbrž je shromažďoval u svého nadřízeného¹⁷² z VKR. Z tohoto pohledu se podle autorů zprávy jednalo o chybný postup bezpečnostních složek, který se v té době již nepoužíval a nebyl ani povolen. Dále se ve zprávě konstatuje, že na jaře 1951 se na skupinu napojil další agent StB,¹⁷³ který podobně jako agent „Petr“ vystupoval co by zahraniční agent CIC. Z těchto důvodů byla doporučena obnova trestního řízení u

---

¹⁶⁶ Zdeněk Svoboda a Zdeněk Novák: k těmto osobám nebylo nic nalezeno.

¹⁶⁷ Emanuel Čimbura působil jako prokurátor Generální prokuratury pro věci Státní prokuratury a Státního soudu. VOREL – ŠIMÁNKOVÁ – BABKA, *c. d.*, s. 60.

¹⁶⁸ NA Praha: Krajský soud Praha, Protokol o veřejném zasedání 4 Nt 030/57.

¹⁶⁹ František Šedivý uvedl, že tato zpráva pocházela již z roku 1952, kdy byla skupina souzena před bývalým Státním soudem v Praze. Soudci ji ale nebrali v úvahu, nebo se do jejich rukou vůbec nedostala. Z rozhovorů s Františkem Šedivým ze dne 2. 7. 2011.

¹⁷⁰ Nikde ve zprávě není uvedeno, jaké bylo pravé jméno agenta „Petr“. Zpráva se ani nezmiňuje o jeho dalším osudu. Více k osobě agenta „Petr“ v kapitole Vilibald Gold – agent provokatér, s. 52.

¹⁷¹ František Šedivý konstatoval, že se žádných provokačních metod nedopustil. Jednalo se o způsob StB, kterým částečně přiznala pochybení, ale zároveň zcela neomilostnila odsouzeného.

¹⁷² Jednalo se o jistého Pelešku. Podle zprávy byl na jaře 1950 zatčen. Další osud není znám.

¹⁷³ Jednalo se o agenta s krycím jménem „Charvát ze 14“. Měl spolupracovat především se Zdeňkem Otrubou.

odsouzených, kteří si dosud odpykávali výkon trestu.¹⁷⁴ Podle autorů zprávy měl soud znovu a objektivně posoudit trestnou činnost odsouzených.¹⁷⁵

Tato zpráva je prvním dokumentem, kde StB přiznala, že na skupinu Františka Šedivého byl nasazen agent, který ve skutečnosti pracoval pro StB, přestože navenek vystupoval jako agent západní rozvědky. V dostupných archivních materiálech se nedochovaly žádné zprávy o tom, že by zpráva ministerstva vnitra, která doporučovala obnovu trestního řízení v trestní věci František Šedivý a spol., jakoukoli obnovu vyvolala. Zůstává tedy otázkou, zda se zpráva vůbec dostala do rukou příslušníků justičního aparátu. Pokud ano, je evidentní, že ji zcela ignorovali.

Dne 4. prosince 1958 zasedal Krajský soud v Praze k projednání návrhu na obnovu trestního řízení. Ten podali Marie Hoffmannová ve prospěch svého manžela Ladislava Hoffmanna a ve vlastní věci František Šedivý a Zdeněk Otruba. Soud navazoval také na návrh obhájce Františka Šedivého Vojtěcha Bureše ze dne 15. dubna 1957 ve věci prošetření identity agenta „Petr“. Odsouzení v návrhu na obnovu trestního řízení uvedli, že k trestné činnosti byli vyprovokováni orgány StB. Dále uvedli, že informace, které shromažďovali v domnění, že je agent „Petr“ posílal do zahraničí, ve skutečnosti zůstávaly v republice. Takto pro stát nemohly představovat žádné nebezpečí, protože se soustředily na patřičných místech orgánů StB. Tato tvrzení soud odmítl jako neodůvodněná s tvrzením, že i kdyby agent „Petr“ nebyl zahraničním agentem, odsouzení svou činnost prováděli dobrovolně. Podle zdůvodnění Krajského soudu byli odsouzení shledáni vinnými, že vyzvídali státní tajemství s úmyslem vyrazit jej do ciziny, nikoli že státní tajemství cizí moci skutečně vyrazili. Za to jim byl udělen trest blízko spodní hranice trestní sazby. Jejich tvrzením, podaném v návrhu na obnovení trestního řízení, by se nemohl snížit stupeň nebezpečnosti odsouzených pro společnost do té míry, aby jim byl trest zmírněn. Z těchto důvodů Krajský soud návrh na obnovu trestního řízení zamítl.¹⁷⁶

---

¹⁷⁴ Byli to: František Šedivý, Zdeněk Otruba, Ladislav Hoffmann a Jiří Málek. Ostatní si svůj trest buď již odpykali, nebo byli podmíněně propuštěni.

¹⁷⁵ NA Praha: Inspekce ministerstva vnitra, Zpráva o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. IM – 086/57.

¹⁷⁶ Dle § 304 odst. 2 věta druhá zák. č. 64/1956 Sb., ABS Praha: Krajský soud Praha, Spis 4 Nt 030/57.

Senátu předsedal Vladimír Podčepický¹⁷⁷ a mezi soudci zasedli Anna Alešová¹⁷⁸ a Karel Kýra.¹⁷⁹

Proti tomuto rozhodnutí podali František Šedivý a Zdeněk Otruba stížnost, kterou projednával v neveřejném zasedání Nejvyšší soud v Praze dne 26. března 1959. Ten rozhodl v neprospěch odsouzených a jejich stížnost zamítl¹⁸⁰ se stejným zdůvodněním jako Krajský soud ze dne 4. prosince 1958.¹⁸¹ Stížnost k Nejvyššímu soudu podal i Ladislav Hoffmann. Jeho případ byl projednáván 9. června 1959. Soud dospěl ke stejným závěrům jako v případě stížnosti Františka Šedivého a Zdeňka Otruby ze dne 26. března 1959 a žádost zamítl.¹⁸²

Podle zprávy inspekce ministerstva vnitra z roku 1957 se z jedenadvaceti odsouzených Státním soudem dne 14. listopadu 1952 v roce 1957 ve vězení nacházeli pouze František Šedivý, Zdeněk Otruba, Ladislav Hoffmann a Jiří Málek. Ostatní si svůj trest buď již odpykali, nebo byli podmíněně propuštěni.¹⁸³

Jiří Málek, který byl propuštěn na základě tzv. velké amnestie prezidenta Novotného dne 10. května 1960, podal na jaře 1965 návrh na obnovu trestního řízení. Krajský soud v Praze jeho žádost projednával ve dnech 17. a 18. března 1965. Soud vzal v potaz usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. října 1964, který povolil Čestmíru Čejkovi a dalším obnovu trestního řízení a rozsudek bývalého Státního soudu v Praze zrušil.¹⁸⁴ Obnova trestního řízení se v tomto případě přípustila na základě zjištění, že trestná činnost Zdeňka Slavíka a Čestmíra Čejky byla páchána za takových okolností, které bývalý Státní soud v tehdejší době neznal.¹⁸⁵ Krajský soud

---

¹⁷⁷ Vladimír Podčepický se vyskytuje v seznamu prokurátorských a soudcovských kádří pro mimořádné procesy ze dne 7. 3. 1952 pro České země jako soudce. VOREL – ŠIMÁNKOVÁ – BABKA, *c. d.*, s. 42.

¹⁷⁸ Anna Alešová a Karel Kýra: k těmto osobám nebylo nic nalezeno.

¹⁷⁹ NA Praha: Krajský soud Praha, Protokol o veřejném zasedání 4 Nt 030/57.

¹⁸⁰ Dle § 162 odst. 1 písm. c/ zák. č. 64/1956 Sb.

¹⁸¹ ABS Praha: Nejvyšší soud Praha, Spis 1 To 017/59. Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV. Předsedou senátu byl Sedláček.

¹⁸² Dle § 162 odst. 1 písm. c/ zák. č. 64/1956 Sb., ABS Praha: Nejvyšší soud Praha, Spis 1 To 042/59. Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV. Předsedou senátu byl František Helešic. František Helešic, absolvent právnické školy pracujících, působil jako předseda Okresního soudu v Brně. VOREL – ŠIMÁNKOVÁ – BABKA, *c. d.*, s. 66.

¹⁸³ NA Praha: Inspekce ministerstva vnitra, Zpráva o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. IM-086/57.

¹⁸⁴ Usnesení Krajského soudu 1 Nt 055/64.

¹⁸⁵ Krajský soud vycházel ze zprávy inspekce ministerstva vnitra ze dne 26. listopadu 1957 N/K 0878/57.

dospěl k závěru, že trestní činnost Jiřího Mála se podobala trestné činnosti Čestmíra Čejky, tudíž usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. října 1964¹⁸⁶ mohlo sloužit jako podklad pro obnovu trestního řízení i v případě Jiřího Mála. Toto rozhodnutí bylo učiněno se zřetelem na zprávu inspekce ministerstva vnitra ze dne 25. července 1957¹⁸⁷ o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. Z těchto důvodů soud ve svém usnesení¹⁸⁸ povolil¹⁸⁹ návrh na obnovu trestního řízení ve prospěch Jiřího Mála, dále pak Františka Šedivého, Ladislava Hoffmanna a Zdeňka Otruby. Zrušil též rozsudek bývalého Státního soudu v Praze ze dne 14. listopadu 1952 o výroku o trestech nikoli však o vině.¹⁹⁰

Proti tomuto rozhodnutí podal Ladislav Hoffmann stížnost k Nejvyššímu soudu. Ve své stížnosti zdůraznil tvrzení, že jestliže byla trestná činnost skupiny vyprovokována orgány StB, poté musí soud přezkoumat rozhodnutí bývalého Státního soudu nikoli pouze ve výroku o trestech, ale také ve výroku o vině a to ve prospěch všech odsouzených. Nejvyšší soud v neveřejném zasedání konaném 25. května 1965 povolil obnovu trestního řízení v celém rozsahu¹⁹¹ u osmnácti¹⁹² osob, které byly odsouzeny bývalým Státním soudem, a u třech¹⁹³ osob z části.¹⁹⁴ Dále vyslovil zrušení rozsudku bývalého Státního soudu ze dne 14. listopadu 1952 u osmnácti odsouzených v celém výroku o vině.¹⁹⁵ V případě Karla Kolenatého, Svatopluka Králíka a Ladislava Leitla ve výroku o vině z trestného činu sdružování proti republice.¹⁹⁶ Podle téhož ustanovení zrušil¹⁹⁷ i rozsudek v celém výroku o trestech u všech odsouzených, dále ve výroku o započetí vazby a dalších rozhodnutí.

---

¹⁸⁶ Usnesení Krajského soudu 1 Nt 055/64.

¹⁸⁷ Zpráva inspekce ministerstva vnitra IM – 086/57.

¹⁸⁸ Usnesení Krajského soudu 1 Nt 053/63.

¹⁸⁹ Dle § 285 zák. č. 141/1961 Sb.

¹⁹⁰ NA Praha: Krajský soud Praha, Usnesení 1 Nt 053/63.

¹⁹¹ Dle § 278 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb.

¹⁹² Byli to: Jiří Málek, František Šedivý, Ladislav Hoffmann, Zdeněk Otruba, Jiří Nečas, Milan Slavík, Olga Balcarová, Jiří Tydlitát, Miroslav Šimek, Přemysl Fialka, Jiří Motejl, Zdeněk Pokorný, Radko Kinšt, Jindřich Černý, Jiří Laurin, Ivan Pečírka, Jaroslav Holub a Petr Vodička.

¹⁹³ Byli to: Karel Kolenatý, Svatopluk Králík a Ladislav Leitl.

¹⁹⁴ U Karla Kolenatého a Svatopluka Králíka dle § 80 odst. 1 zák. č. 86/1950 Sb. v případě trestného činu sdružování proti republice a u Ladislava Leitla dle § 79 zák. č. 86/1950 Sb. v případě trestného činu sdružování proti republice.

¹⁹⁵ Dle § 284 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb.

¹⁹⁶ U Karla Kolenatého a Svatopluka Králíka dle § 80 odst. 1 zák. č. 86/1950 Sb. a u Ladislava Leitla dle § 79 zák. č. 86/1950 Sb.

¹⁹⁷ Dle § 284 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb.

Hlavním důvodem k těmto rozhodnutím se stalo tvrzení, že činnost skupiny byla zcela nebo u některých odsouzených pouze zčásti vyprovokována orgány StB.¹⁹⁸

Obnova trestního řízení se konala před Krajským soudem v Praze. Hlavní líčení probíhalo ve dnech 4., 25. a 27. ledna 1966 za přítomnosti předsedy senátu Františka Veselého, soudců z lidu Františka Šípka a Růženy Pokorné, prokurátorky Janovcové¹⁹⁹ a obhájců Miloše Jodase²⁰⁰ a Turečkové.²⁰¹ Z řad odsouzených se k soudu dostavili Jiří Málek, František Šedivý, Ladislav Hoffmann, Zdeněk Otruba, Jiří Nečas, Milan Slavík, Olga Balcarová, Miroslav Šimek, Petr Vodička, Karel Kolenatý, Jaroslav Holub a na předvolání svědek Čestmír Čejka.²⁰² Soud vynesl rozsudek 4. února 1966. V něm byly vysloveny zcela odlišné tresty než ty, které vynesl bývalý Státní soud v roce 1952. Z původní jedenadvacetičlenné skupiny uznal soud vinnými pouze šest členů.²⁰³ Naproti tomu osmnáct členů²⁰⁴ soud obžaloby vynesené na ně bývalým státním prokurátorem v Praze dne 29. července 1952 zprostil.²⁰⁵ Zdeněk Otruba, Jiří Málek a Jiří Nečas byli shledáni vinnými pro trestní čin sdružování proti státu,²⁰⁶ Karel Kolenatý, Svatopluk Králík a Ladislav Leitl pro trestní čin ohrožení státního tajemství.²⁰⁷ Výše trestu se pohybovala od devíti do patnácti měsíců.²⁰⁸ Ve všech případech se jednalo o tresty nepodmíněné. V případě Zdeňka Otruby, Jiřího Mála a Jiřího Nečase došlo také k jinému časovému vymezení trestné činnosti, za kterou byli shledáni vinnými. Hlavním důvodem, který vedl k tomuto rozsudku, se stalo zjištění, že skupinu organizoval a řídil agent StB a všichni její členové byli k trestné činnosti vyprovokováni. Informace, které skupina

---

¹⁹⁸ ABS Praha: Nejvyšší soud Praha, Spis 1 To 11/65. Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV. Předsedou senátu byl Jiří Hübner. Jiří Hübner, absolvent právnické školy pracujících, v roce 1952 předseda Okresního soudu v Poděbradech. VOREL – ŠIMÁNKOVÁ – BABKA, c. d., s. 45.

¹⁹⁹ K žádnému z těchto jmenovaných se nepodařilo zjistit podrobnější informace.

²⁰⁰ Za odsouzené Mála, Šedivého a Hoffmanna.

²⁰¹ Za odsouzené Otrubu, Nečase, Slavíka a Balcarovou.

²⁰² ABS Praha: Krajský soud Praha, Protokol o hlavním líčení 1 T 011/65, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

²⁰³ Byli to: Zdeněk Otruba, Jiří Málek, Jiří Nečas, Karel Kolenatý, Svatopluk Králík a Ladislav Leitl.

²⁰⁴ Byli to: František Šedivý, Ladislav Hoffmann, Karel Kolenatý, Svatopluk Králík, Milan Slavík, Olga Balcarová, Jiří Tydlitát, Miroslav Šimek, Přemysl Fialka, Jiří Motejl, Zdeněk Pokorný, Radko Kinšt, Jindřich Černý, Ladislav Leitl, Jiří Laurin, Ivan Pečírka, Jaroslav Holub a Petr Vodička.

²⁰⁵ Dle § 226 písm. b, zák. č. 141/1961 Sb.

²⁰⁶ Dle § 2 odst. 1 zák. č. 231/1948 Sb. s přihlédnutím k § 16 zák. č. 140/1961 Sb.

²⁰⁷ Dle § 88/1 zák. č. 86/1950 Sb.

²⁰⁸ Zdeněk Otruba – 15 měsíců, Jiří Málek – 15 měsíců, Jiří Nečas – 9 měsíců, Karel Kolenatý – 10 měsíců, Svatopluk Králík – 9 měsíců a Ladislav Leitl – 10 měsíců.

získávala s úmyslem předávat je dál do zahraničí, nemohly žádným způsobem ohrozit bezpečnost státu, protože zůstávaly v republice. V důsledku činnosti agenta „Petra“, který je shromažďoval, setrvaly pod dohledem StB.²⁰⁹

V archivních materiálech se nenachází žádná zpráva o opětovném zrušení rozsudku z roku 1966 např. v období normalizace. Také František Šedivý potvrdil, že nový rozsudek platil až do roku 1991, kdy byli všichni odsouzení ze skupiny František Šedivý a spol. rehabilitováni.

---

²⁰⁹ ABS Praha: Krajský soud Praha, Rozsudek Jménem republiky! 1 T 011/65, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

5 Zaměstnanci StB v procesu František Šedivý a spol.

Mezi účastníky politických procesů nepatřily jen jejich oběti, tj. ti, kteří byli postaveni před soud a ve většině případů i odsouzeni, ale také ti, kteří se na výrobě procesů jakýmkoli způsobem podíleli. Ve velkých politických procesech sehráli hlavní roli sovětští poradci, kteří proces připravovali podle metod praktikovaných v SSSR.²¹⁰ Zavedení uceleného systému fyzického a psychického násilí mělo vést k psychickému zlomu vyšetřovance, do stavu beznaděje a zoufalství. Z tohoto stavu vedla pouze jediná cesta – spolupráce s vyšetřovatelem a vypovídání podle jeho přání. Celý systém měl urychlit vyšetřování, tedy i průběh výroby politického procesu a odsouzení obžalovaných.²¹¹

Při přípravách politických procesů využívala StB různé osoby. Vedle již zmíněných sovětských poradců, tvořili další skupinu tajní spolupracovníci (agenti, informátoři, rezidenti a důvěrníci).²¹² K získávání těchto osob do služeb StB se využívaly různé metody – od násilného přesvědčování k vyhrožování perzekucí příbuzných či strachem z kompromitujícího materiálu (který StB v mnohých případech sama vyrobila). Nutno dodat, že někteří spolupracovníci StB vykonávali svou roli zcela dobrovolně, protože se stala zdrojem výhod.²¹³ Ta část tajných spolupracovníků, která měla s StB uzavřenou písemnou smlouvu, dostávala za svou činnost finanční odměnu. Někteří agenti z 50. let prováděli svou činnost i z ideologických důvodů.²¹⁴

Většina spolupracovníků vystupovala jako agenti zahraničních zpravodajských služeb nebo jako spojky domácího odboje či exilu. Cílem jejich působení bylo vyhledávat vhodné osoby, které nesouhlasily s nově nastoleným komunistickým režimem, a provokovat je k činnosti, která se podle tehdejších

---

²¹⁰ Sovětští poradci zavedli ucelený systém používání násilí při výsleších. Zavedli např. nepřetržité výslechy, noční výslechy, státní u výslechů, chození na cele, přerušovaný spánek neustálým buzením, několikadenní zákaz spánku, krácení stravy, pobyt v temnici, hrozili zatčením rodinných příslušníků atd. KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, s. 25.

²¹¹ Tamtéž, s. 25.

²¹² Tamtéž, s. 81.

²¹³ Agenti, kteří měli být odsouzeni za kriminální činy, si spoluprací s StB svůj trest prakticky „odpykali“, navíc byli kryti v pokračování své trestné činnosti.

²¹⁴ KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, s. 73 – 96.

zákonů definovala jako trestní. Někteří agenti svou oběť přímo podnítli k založení „protistátní organizace“, jiní její činnost „pouze“ monitorovali, kontrolovali nebo řídili. Získané zprávy poté donášeli na určená místa StB, která z nich vytvořila základ pro trestní oznámení a připravila důkazy k odsouzení dané skupiny či jednotlivce.²¹⁵

Z dochovaných archivních materiálů, které se nacházejí v Archivu bezpečnostních složek v Praze a Brně – Kanicích, z materiálů uložených v osobním archivu Jiřího Mála a osobních rozhovorů s Františkem Šedivým jsem se pokusila částečně zmapovat život agenta StB Vilibalda Golda a vyšetřovatele StB Jaroslava Budského. Oba hráli v procesu František Šedivý a spol. důležitou roli.

5.1 Vilibald Gold – agent provokatér

V kauze František Šedivý a spol. došlo po zkoumání archivních materiálů a po uskutečnění osobních rozhovorů s Františkem Šedivým k zjištění, že byl na tuto skupinu napojen tzv. agent provokatér. Vlastním jménem Vilibald Gold. V kauze František Šedivý a spol. vystupoval pod krycími jmény Martin, později „Petr“.

Vilibald Gold se narodil 30. dubna 1921 ve Svatobořicích.²¹⁶ Během zpracovávání archivních materiálů se objevila celá řada nesrovnalostí. Jedná se především o období jeho života před vstupem do služeb StB. Z jeho personálního spisu²¹⁷ lze vyčíst, že Vilibald Gold nabyl základní vzdělání na obecné škole v Užhorodě, kde v roce 1938 složil i maturitní zkoušku na reálném gymnáziu. Poté absolvoval čtyři semestry na lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Mezi roky 1943 a 1945 v rámci tzv. totálního nasazení²¹⁸ pracoval v Německu. Po druhé světové válce vykonával provozního a finančního účetního v různých firmách

---

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ Obec Svatobořice se nachází na Moravě v okrese Kyjov. Otec František Gold (nar. 27. 6. 1887) a matka Marie, roz. Zatloukalová.

²¹⁷ ABS Brno – Kanice, Personální spis č. 3159.

²¹⁸ Více k tomuto tématu např. Kolektiv autorů, *Museli pracovat pro Říši, Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva v letech 2. světové války*, Praha 2004, Kolektiv autorů, *Totální nasazení. Historie, které by neměla být zapomenuta. Vzpomínky těch, kteří to prožili. 60 let poté*, Brno 2006, František MAINUŠ, *Totálně nasazení*, Praha 1974.

v Praze a Brně.²¹⁹ Tyto informace pocházejí z dotazníku ministerstva místního hospodářství a jsou sepsané Goldem samotným.

V ABS v Praze se ve fondu Stíhání nacistických válečných zločinců²²⁰ nacházejí dokumenty, které jsou zcela v rozporu s výše zmiňovanými zprávami. V těchto dokumentech je k osobě Vilibalda Golda evidováno několik zpráv. V nich se uvádí, že Vilibald Gold navštěvoval za první republiky tři třídy obecné školy ve Svatobořicích a dvě třídy obecné školy v Kyjově. Tam také absolvoval čtyři třídy na českém gymnáziu. Pátou třídu reálného gymnázia navštěvoval už v Brně, kam se společně se svým otcem přestěhoval v roce 1936. Maturitní zkoušky ovšem nedosáhl, protože nervově onemocněl a studium musel přerušit. Za okupace působil jako tlumočnický oddělení u náčelníka velitelství armádní skupiny pozemních vojsk v Brně, později jako úředník a nakonec přešel na vojenskou posádku wehrmachtu v Brně k posádkové pokladně. V roce 1940 na vlastní žádost obdržel německé státní občanství. V roce 1940 byl Vilibald Gold odsouzen německým soudem v Brně za krádež, padělání dokumentů a osobování si úřední moci²²¹ k pěti měsícům odnětí svobody a náhradě soudních výloh. Další zprávy dokazují, že byl členem SA – NSDAP²²² a DAF.²²³ Informace o dalším působení Vilibalda Golda se v tomto spise neobjevují.²²⁴

Z dalších dostupných archivních materiálů je patrné, že Vilibald Gold byl v roce 1945 z Československa vyhoštěn. Stalo se tak zřejmě na základě jeho příslušnosti k německé národnosti v rámci vyhoštění německého obyvatelstva z Československa.²²⁵ Požádal o návrat do ČSR, což mu bylo zřejmě umožněno. Dne 9.

---

²¹⁹ ABS Brno – Kanice, Personální spis č. 3159, dotazník ministerstva místního hospodářství ze dne 17. 4. 1953.

²²⁰ ABS Praha, f. Stíhání nacistických válečných zločinců č. 325 – 10 – 4, Gold Wilibald č. 244.

²²¹ Na své úředně odcizil a poté padělal průkazky wehrmachtu, vojenský řidičský průkaz a služební průkazky posádkové správy, které opatřil svými fotografiemi, falešnými podpisy a služebním razítkem, ke kterému měl přístup. Těmito průkazkami se představoval v Luhačovicích při své třináctidenní dovolené, kdy se vydával za příslušníka tajné státní policie.

²²² SA (Sturmabteilung) byla ozbrojená složka Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP).

²²³ DAF (Deutsche Arbeitsfront) byla organizace, která v nacistickém Německu sdružovala všechny zaměstnance. Jejím úkolem bylo chránit zájmy pracujících, ale především také udržet souhlas pracujících s nacistickým režimem.

²²⁴ ABS Praha, f. Stíhání nacistických válečných zločinců č. 325 – 10 – 4, Gold Wilibald č. 244, Zpráva o provedení prověrky k okupační činnosti Vilibalda Golda ze dne 30. 10. 1965.

²²⁵ Více k tomuto tématu např. Tomáš STANĚK, *Odsun Němců z Československa 1945 – 1947*, Praha 1991, Ivo PEJČOCH – Jiří PLACHÝ a kol., *Okupace, kolaborace, retribuce*, Praha 2010.

října 1948 byl zatčen pro podezření z protistátní činnosti a až do března 1949 držen ve vazbě. Zda se s ním konal soud, není zřejmé, protože jakékoli informace tohoto charakteru chybí. Od roku 1949 pracoval pro vojenskou kontrarozvědku, poté se stal agentem StB.²²⁶ O důvodech ke spolupráci můžeme dnes pouze spekulovat. Není vyloučeno, že při pobytu ve vazbě na něj mohli příslušníci StB činit nátlak či používat i násilí. Na druhou stranu se mohl na základě své minulosti sám přihlásit do služeb StB.

Od 16. dubna 1953 byl zaměstnancem ministerstva vnitra jako samostatný referent na finančním plánu podniků. Propuštěn byl k 29. únoru 1956.²²⁷ Tímto datem končí zprávy o další činnosti Vilibalda Golda. Je pouze známo, že 22. prosince 1977 zemřel.²²⁸

Z analýzy dostupných archivních materiálů vyplývá, že Vilibald Gold začal s Františkem Šedivým spolupracovat na jaře 1949. Představil se jako Martin, později „Petr“. Protože Gold uměl několik cizích jazyků, nejprve Františku Šedivému pomáhal při studiu angličtiny. Po důvěrnějším seznámení vystupoval jako agent zahraniční zpravodajské služby, což potvrdil i průkazy těchto organizací (ty byly ale zfalšované). Františka Šedivého ujišťoval, že byl poslán do ČSR, aby zde koordinoval činnost ilegálních skupin. Šedivý na jeho popud sháněl osoby, které s komunistickým režimem nesouhlasily a jejich jména předával Goldovi. Tak se Gold seznámil s dalšími členy skupiny okolo Františka Šedivého, se kterými také spolupracoval. Náplní Goldovy činnosti ve skupině bylo shromažďování zpráv různého charakteru, které předával příslušníkům StB, nikoli do zahraničí, jak si celá skupina myslela. Jeho řídicím orgánem byl po dobu spolupráce s Františkem Šedivým ppor. Kropáček.²²⁹ Podle výpovědi Šedivého ze dne 25. června 1957 byl agent „Petr“ „...*stár asi 35-40 let, vysoký asi 180 cm, silnější, černých vlasů, vždy sečesaných hladce dozadu, modrých očí, kulatého obličeje, drobných zubů. Mluvil*

---

²²⁶ Osobní archiv Jiřího Mála, Závěrečná zpráva o výsledku šetření ze dne 24. 4. 1998 ÚDV-196/VvK-95.

²²⁷ ABS Brno – Kanice, Personální spis č. 3159.

²²⁸ Osobní archiv Jiřího Mála, Závěrečná zpráva o výsledku šetření ze dne 24. 4. 1998 ÚDV-196/VvK-95.

²²⁹ Tamtéž.

perfektně česky a anglicky. Dle rozhovoru s ním jsem poznal, že byl všestranně vzdělaný.“²³⁰

Ačkoli František Šedivý pojal podezření, že Vilibald Gold nebyl agentem zahraniční zpravodajské služby a snažil se jeho identitu ověřit, nezabránil svému zatčení a odsouzení. Podle svých slov už během vyšetřování věděl, že agent „Petr“ byl spolupracovníkem StB. Tuto domněnku potvrdila zpráva inspekce ministerstva vnitra ze dne 25. července 1957.²³¹ Jedná se o první dokument, ve kterém jeho autoři (Miloslav Petrů a Jaroslav Šimůnek) přiznávají účast agenta StB „Petra“ v případě František Šedivý a spol.

Pravou identitou agenta „Petra“ se několik roků po sametové revoluci zabýval²³² Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu.²³³ Vyšetřování se provádělo v rámci těchto třech skupin: Zdeněk Slavík a spol.,²³⁴ František Šedivý a spol. a Pavel Burian a spol.,²³⁵ protože v těchto skupinách došlo k napojení agentů StB na jejich činnost a k propojení těchto kauz na základě společně odsouzených osob. Závěrečná zpráva o výsledku šetření pochází z 24. dubna 1998. V ní se uvádí, že na všechny tři skupiny byli napojeni agenti StB, kteří činnost skupin řídili. Na závěr se ale konstatuje, že věc byla odložena z následujících důvodů: agent „Petr“ (Vilibald Gold) již nežije a příslušníci StB, proti kterým by mohlo šetření k případnému zahájení trestního stíhání pokračovat, zemřeli.²³⁶

---

²³⁰ NA Praha, Inspekce ministerstva vnitra IM-086/57, Protokol o výpovědi ze dne 25. 6. 1957.

²³¹ NA Praha, Inspekce ministerstva vnitra IM-086/57, Zpráva o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. ze dne 25. 7. 1957.

²³² Stalo se tak na základě žádosti Zdeňka Slavíka, Františka Šedivého, Čestmíra Čejky a Václava Findejse ve věci zjištění identity agenta „Petra“ na likvidaci skupin.

²³³ Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu vznikl 1. 1. 1995 sloučením Úřadu pro dokumentaci a vyšetřování činnosti StB se Střediskem dokumentace protiprávnosti komunistického režimu. Je součástí služby kriminální policie a vyšetřování. Jeho základní činností je odhalovat a stíhat trestné činy v spáchané v období mezi 25. únorem 1948 a 29. prosincem 1989, které nebyly z politických důvodů pravomocně rozhodnuty. Důležitou úlohou je i činnost dokumentační, publikační a osvětová (pořádání přednášek a výstav). Dostupné z WWW: < <http://www.policie.cz/clanek/urad-dokumentace-a-vysetrovani-zlocinu-komunismu-879602.aspx> > [cit. 27. 6. 2011].

²³⁴ Více viz SEITLOVÁ, c. d.

²³⁵ Více viz CIDLINSKÁ, c. d.

²³⁶ Osobní archiv Jiřího Málka, Závěrečná zpráva o výsledku šetření ÚDV-196/VvK-95 ze dne 24. 4. 1998.

5.2 Jaroslav Budský²³⁷ – vyšetřovatel StB

Jaroslav Budský se narodil 15. října 1923 v Praze. Jeho rodiče pocházeli údajně z chudých rodin, a proto si nemohli dovolit svatbu. Jaroslav Budský se tedy narodil jako nemanželské dítě a až do svých tří let se jmenoval Jaroslav Vomela, po své matce. Jeho otec Jaroslav²³⁸ byl vyučený cihlář. Neměl stálý pracovní poměr, vykonával pouze sezonní práce (např. jako pomocný dělník u firmy Obal v Praze). Z tohoto důvodu musela matka Jaroslava Budského ml. chodit do práce, aby uživila rodinu. Marie Budská, roz. Vomelová,²³⁹ pracovala jako lepička sáčků u různých firem v Praze. V rodině vyrůstal spolu s Jaroslavem Budským ml. ještě jeho mladší bratr Václav²⁴⁰ a od roku 1944 i bratr Miloslav.²⁴¹ Ve svém životopise Jaroslav Budský ml. uvádí, že „protože se otec o rodinu v celku nestaral, musel jsem já a můj mladší brat [rozuměj Václav, pozn. autorky] pomáhat přivydělávat matce. Pomáhali jsme jí po večerech lepit sáčky, které nosila ještě po práci domů, chodili jsme s babičkou paběrkovat brambory, koledovat a podobně jako všechny děti dělníků z Michelské cihelny.“²⁴²

V letech 1929 – 1937 absolvoval obecnou školu a poté tříletou měšťanskou školu v Praze Michli. Z důvodů chudých poměrů v rodině byly oběma bratrům poskytovány nejnutnější školní pomůcky ze školních sbírek a zdarma i obědy ve školní jídelně. Ve škole patřil Jaroslav Budský k průměrným žákům. Dokládá to opis vysvědčení z posledního ročníku měšťanské školy. Průměr ze všech předmětů činil 3,06. Znamka výborná byla udělena pouze z tělesné výchovy. Z chování obdržel Jaroslav Budský známku chvalitebnou. Ze žádného předmětu nebyla udělena nedostatečná.²⁴³

---

²³⁷ Pokud není uvedeno jinak, informace o Jaroslavu Budském pocházejí z personálního spisu č. 5298, který je uložen v ABS v Brně – Kanicích.

²³⁸ Nar. 16. 2. 1902.

²³⁹ Nar. 6. 1. 1904.

²⁴⁰ Nar. 27. 2. 1929. Vyučil se truhlářem a toto řemeslo zastával i později.

²⁴¹ Nar. 21. 12. 1944. Vyučil se tesařem a později byl zaměstnán ve svém oboru ve stavební firmě v Praze.

²⁴² ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, vlastnoruční životopis ze dne 16. 9. 1954.

²⁴³ Náboženství – chvalitebný, Jazyk vyučovací – dostatečný, Občanská nauka a výchova – chvalitebný, Zeměpis – dobrý, Dějepis – dobrý, přírodopis – dobrý, Přírodopis – dobrý, Počty s jednot. účetnictvím – dostatečný, Měřičství a rýsování – dostatečný, Kreslení – dostatečný, Krasopis – dobrý, Ruční práce chlapecké – dobrý, Zpěv – chvalitebný, Tělesná výchova – výborný, Jazyk

Za doby Protektorátu Čechy a Morava se Jaroslav Budský vyučil truhlářem při odborné škole v Praze. Ihned po ukončení školy nastoupil jako truhlář do firmy Karel Landa v Praze, kde předtím vykonával odbornou praxi. Tam působil až do roku 1943, kdy byl kvůli totálnímu nasazení²⁴⁴ poslán do německé firmy Deutsche Musterwerkstätten v Praze Hloubětíně. Zde pracoval jako dělník ve strojně. Firma se údajně specializovala na výrobu letadel.

V květnových dnech roku 1945 se údajně aktivně zapojil do pražského povstání.²⁴⁵ Po osvobození Československa v roce 1945 splnil Jaroslav Budský pětiměsíční základní vojenskou službu v Liběchově u Mělníka. Během ní absolvoval tříměsíční poddůstojnickou školu pro ženisty v Mělníku. Po jejím skončení působil v různých firmách v Praze jako strojní nebo nábytkový truhlář.²⁴⁶

S komunistickou ideologií byl Budský údajně konfrontován od útlého dětství. Jako dítě se účastnil oslav 1. máje, byl členem organizace Krosnař, s níž vystupoval v rámci pěveckých a recitačních programů na schůzích KSČ. Ve svém životopise dále uvádí, že se v roce 1935 jako dvanáctiletý účastnil tábora v Soběšíně u Kácova, odkud údajně získal „základní vědomosti z dělnických bojů a činnosti KSČ“.²⁴⁷

Jeho rodiče i on sám vstoupili do KSČ v roce 1945. Mladý straník přivedl následujícího roku do KSČ i svou manželku Marii,²⁴⁸ se kterou se oženil v roce 1944. Stejně jak on i Marie pocházela ze skromných poměrů. Pokud nebyla v domácnosti, pracovala jako dělnice v Dělnických knihařských dílnách na Vinohradech. Její sourozenci,²⁴⁹ až na silně nábožensky založenou sestru Emilii,²⁵⁰ byli členy KSČ.

---

německý – dostatečný, Jazyk francouzský – dobrý. ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, opis Propouštěcího vysvědčení ze školy měšťanské.

²⁴⁴ Více o této problematice např. Kolektiv autorů, *Museli pracovat pro Říši, Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva v letech 2. světové války*, Praha 2004.

²⁴⁵ Více k tématu např. Stanislav KOKOŠKA, *Praha v květnu 1945. Historie jednoho povstání*, Praha 2005.

²⁴⁶ Např. v Michelské plynárně, u firmy Alois Svoboda, u firmy Aktofot s.r.o. a posledním působištěm před vstupem do SNB byla firma Karel Landa.

²⁴⁷ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, vlastnoruční životopis ze dne 16. 9. 1954.

²⁴⁸ Marie Budská, roz. Žaludová (nar. 1. 10. 1926).

²⁴⁹ Karel Žalud (nar. 13. 8. 1915, později pracoval jako řidič na MV), Jan Žalud (nar. 27. 11. 1917, později se stal příslušníkem SNB), Božena Šonková, roz. Žaludová (nar. 10. 1. 1920, později zastávala pozici úřednice na ÚV – KSČ).

²⁵⁰ Emilie Kokšteínová, roz. Žaludová (nar. 20. 7. 1924, později v domácnosti).

Jaroslav Budský zastával v místní organizaci KSČ různé funkce, např. referent mládeže, referent kulturní propagandy, organizátor, jednatel v organizaci č. 117 a organizační okrskový vedoucí v Praze XIV. Základní politické školení prodělal v Praze v roce 1947 během jednotýdenní školy. Dále se Jaroslav Budský angažoval v různých komunistických organizacích, např. od roku 1946 byl členem SČSP,²⁵¹ od 1947 členem ROH²⁵² a mezi roky 1950 až 1952 také členem ČSM.²⁵³ Únorových událostí roku 1948 se údajně účastnil ve Vodičkově ulici jako člen pohotovostní čety se zaměstnanci Michelské plynárny.

S manželkou Marií měl celkem čtyři děti. Nejstarší Jan²⁵⁴ působil později jako zámečník v Prachaticích, Jiří²⁵⁵ vystudoval Vysoké učení technické v Praze, jeho další zaměstnání není známo, dcera Jaroslava²⁵⁶ pracovala na KOPV²⁵⁷ v Praze jako správní zaměstnankyně. O nejmladším synu Jindřichovi²⁵⁸ je z archivních materiálů známo pouze to, že v šedesátých letech docházel do základní školy.

Život Jaroslava Budského se zásadně změnil 10. dubna 1949, kdy byl přijat²⁵⁹ do SNB – Útvaru 9600 v Praze, oddělení StB. Jeho vstup mezi členy SNB doporučila i místní organizace KSČ. Ihned po nástupu absolvoval měsíční základní školu SNB v Jeseníku, kde podle svých slov získal základní vědomosti o SNB. I nadále se stranicky vzdělával. V roce 1950 podstoupil tříměsíční vyšetřující kurz ve Veverské Bítýšce. Ze závěrečné zkoušky obdržel 77 bodů z celkových 115. V kádrovém posudku vypracovaném ve škole SNB ve Veverské Bítýšce byl charakterizován následovně: „*politicky je méně vyspělý a je nutno by doplnil svoje vědomosti. Třídně uvědomněný a ukázněný. Oddán plně lidově demokratickému zřízení. Úkoly které mu dávala škola chápal uspokojivě. Politicky je spolehlivý. Hodí se pro všestranné použití na odd. 5. Nyní převládá prvek realizační. Je nutno by prohloubil svoje odborné znalosti o což projevuje plný zájem. Zdá se býti houževnatý. Tiché povahy, občas se stává uzavřeným a málomluvným. Méně kolektivní. Ku konci školy se více*

---

²⁵¹ Svaz československo-sovětského přátelství.

²⁵² Revoluční odborové hnutí.

²⁵³ Československý svaz mládeže.

²⁵⁴ Nar. 17. 11. 1945.

²⁵⁵ Nar. 3. 3. 1952.

²⁵⁶ Nar. 30. 9. 1955.

²⁵⁷ Krajský odbor pasů a víz.

²⁵⁸ Nar. 3. 3. 1958.

²⁵⁹ Dle § 3 zák. č. 286/1948 Sb.

zapojoval do kolektivní práce. Potřebuje zvýšiti průbojnost. Jednání přímého a čestného. Při vyučování si vedl pozorně. [...] Ve vojenském výcviku méně důrazný rovněž při provádění vojenských úkonů neprůbojný. Velitelské rozkazy plnil dobře. Nebyl plně sebeobětavý. [...] Všeobecné vzdělání třeba doplniti ve všech směrech.“²⁶⁰

V roce 1952, tedy v době, kdy se konal proces s Františkem Šedivým a spol., bylo Jaroslavu Budskému 29 let. František Šedivý ho ve svých pamětech popsal jako „*nezaměstnaného dělníka z předválečných plakátů*“.²⁶¹ Byl prý hubený, střední postavy a působil velmi mírně. Na Františku Šedivém se údajně nedopustil žádného násilí, ani se nesnažil vyvíjet jakýkoli tlak. Vyšetřování podle Františka Šedivého probíhalo poměrně klidně.²⁶²

Zhruba měsíc před hlavním přelíčením v kauze František Šedivý a spol., konaném ve dnech 12. – 14. listopadu 1952, byl Budský povýšen do hodnosti podporučíka. Působil ve vyšetřovacím oddělení KS – StB²⁶³ v Praze. Ze služebního posudku vypracovaného 23. července 1952, tedy po ukončení vyšetřování členů skupiny okolo Františka Šedivého, můžeme číst: „*Vstržm. Budský je zařazen, jako starší referent na odboru 6. jako vyšetřovací pracovník. Po stránce pracovní lze soudruha hodnotit, jako velmi dobrého vyšetřovacího pracovníka a to zvláště po stránce odborné. Soudruh zastával také místo zástupce velitele odd. a v této funkci se velmi dobře osvědčil. Na svém místě a zařazení není soudruh Budský dobře využit protože je plně schopen zastávat místo velitele.*

Po stránce politické a třídního uvědomění je soudruh na výši a svoji politickou vyspělost uplatňuje i na pracovišti. Povahy veselý, obětavý, svědomitý a důsledný, v kolektivu pro svoji přímou oblíben. Stará se pečlivě o rodinu a veškerý volný čas věnuje rodině.“²⁶⁴

Z archivních materiálů se nepodařilo zjistit, zda byl Jaroslav Budský za případ František Šedivý a spol. jakkoli odměněn. Není ani zřejmé, zda jeho povýšení do hodnosti podporučíka v říjnu 1952 nějak souviselo s tímto případem. Ze záznamů

²⁶⁰ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Kádrový posudek ze dne 1. 9. 1950.

²⁶¹ František ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, Praha 2000, s. 28.

²⁶² Z rozhovorů s Františkem Šedivým ze dne 14. 7. a 27. 10. 2010 v Praze.

²⁶³ Krajská správa Státní bezpečnosti.

²⁶⁴ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Služební posudek ze dne 23. 7. 1952.

o kázeňských odměnách a trestech lze pouze vyčíst, že byl Jaroslav Budský v roce 1952 dvakrát odměněn. V prvním případě se jednalo o povýšení do hodnosti vrchního strážmistra dne 1. května. Ve druhém případě šlo o peněžitou odměnu ve výši 1.500,- Kčs.²⁶⁵ Není ale zřejmé, zda se tak událo na základě výsledků vyšetřování skupiny Františka Šedivého a spol., protože jakékoli důkazy, které by toto potvrzovaly, se nepodařilo dohledat.

I po zpracování kauzy František Šedivý a spol. budoval Jaroslav Budský svou profesní kariéru. V roce 1954 byl povýšen do hodnosti poručíka, po šesti letech do hodnosti kapitána, v roce 1966 do hodnosti majora a tři roky před odchodem do penze, tedy v roce 1975, dokonce do hodnosti podplukovníka. Budský stoupal i ve funkcích, které zastával. Nejprve zastával pozici staršího referenta a zástupce náčelníka odboru, v letech 1954 – 1956 vykonával funkci náčelníka oddělení vyšetřovacího odboru, poté působil jako zástupce náčelníka kádrového odboru. V letech 1960 – 1965 zastával funkci staršího referenta u StB, v době tzv. pražského jara působil jako starší vyšetřovatel inspekce náčelníka. Od roku 1970 zastával funkci náčelníka inspekce a v roce 1978, kdy odešel do penze, pracoval jako náčelník inspekce náčelníka správy SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje.

Jaroslav Budský během své profesní kariéry absolvoval několik doškolovacích vyšetřovacích kurzů. Mimo ně v roce 1960 dokončil studium tříletého právnického kurzu ministerstva vnitra s konečným prospěchem 2 ve čtyřstupňové klasifikaci. V rámci tohoto kurzu absolvoval Jaroslav Budský předměty jako např. teorie státu a práva, státní právo ČSR, trestní právo, občanské právo, správní právo... V letech 1964 – 1967 absolvoval též tříletý kurz VUML²⁶⁶ při středočeském KV KSČ v Praze. Ze třístupňové klasifikace dosáhl při závěrečném hodnocení prospěchu výborný. Náplní tohoto kurzu byly předměty jako např. marxistická filosofie, politická ekonomie či dějiny KSČ a mezinárodního komunistického hnutí. Dva roky před odchodem do penze úspěšně vykonal²⁶⁷ kvalifikační zkoušku z ruského

---

²⁶⁵ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Záznam o kázeňských odměnách a trestech.

²⁶⁶ Večerní univerzita marxismu – leninismu.

²⁶⁷ Prospěch z jednotlivých částí: schopnost porozumění – velmi dobrý, schopnost vyjadřování – velmi dobrý, znalost slovní zásoby – velmi dobrý, znalost odborné terminologie – dobrý, jazykový správnost – dobrý.

jazyka.²⁶⁸ Touto zkouškou, podle dostupných materiálů, skončilo vzdělávání Jaroslava Budského při KV – StB v Praze.

Z dochovaných archivních materiálů lze zjistit, že Jaroslav Budský byl během svého pracovního poměru v StB poměrně často odměňován. Ve většině případů se jednalo o peněžitou odměnu. Ta se pohybovala od 200,- Kčs²⁶⁹ až po částku 3.500,- Kčs.²⁷⁰ Vedle četných peněžitých odměn byl Jaroslav Budský také obdarován hmotně²⁷¹ nebo se svou „úspěšnou a svědomitou prací“ zasloužil o profesní povýšení.²⁷² Z analýzy archivních záznamů o kázeňských odměnách a trestech k osobě Jaroslava Budského vyplývá, že mezi roky 1952 – 1978 nebyl ani jednou kázeňsky trestán.²⁷³

Peněžité či jiné formy odměn zaměstnanců SNB nebyly jediným způsobem, jak KSČ hodnotila práci jednotlivých zaměstnanců. Vedle těchto metod existovalo široké spektrum vyznamenání a medailí, které se udělovaly buď za zásluhy, nebo při příležitostech významného komunistického výročí. Při zkoumání archivních materiálů se ukázalo, že Jaroslav Budský obdržel několik vyznamenání a medailí²⁷⁴ za dobu 29 let svého působení v SNB v Praze. V roce 1972 byl navržen na kandidáta k propůjčení Řádu rudé hvězdy, ale vedení MV tuto žádost z neznámých důvodů neschválilo.

Stejně jako na ostatní členy KSČ tak i na Jaroslava Budského se vypracovávaly stranické prověrky. Na základě svého „neochvějného“ postoje k politice KSČ měly všechny prověrky kladný závěr. Z výzkumu archivních materiálů vyplynulo, že v rámci prověrek se příslušníci SNB, kteří prověrky vykonávali, zaměřili i na členy širší rodiny Jaroslava Budského. Šlo zejména o jeho

---

²⁶⁸ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Záznam o vykonání odborné kvalifikační zkoušky z jazyka ruského.

²⁶⁹ Udělena dne 15. 12. 1961 „za výpomoc na vyšetřovacím odboru KS – MV a úspěšné vyšetření a zpracování akce „Výtržníci“.

²⁷⁰ Udělena dne 21. 11. 1974 „za dlouholetou aktivní a služební práci v rámci KS SNB Praha“.

²⁷¹ Jaroslav Budský obdržel 16. 5. 1959 náramkové hodinky „za úspěšné zpracování akce „Kotas“, kde vypomáhal na vyšetřovacím odboru“.

²⁷² 1. 5. 1952 byl mimořádně povýšen na vrchního strážmistra.

²⁷³ ABS: Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Záznamy o kázeňských odměnách a trestech.

²⁷⁴ Za služby vlasti – v roce 1955, Za zásluhu o obranu vlasti – v roce 1960, Za zásluhy o výstavbu – v roce 1973, Čestný odznak SNB – v roce 1974, Za 30 let SNB – v roce 1975. Dále byl navržen na kandidáta o udělení vyznamenání Za vynikající práci – v roce 1968 a v roce 1978 Za obětavou práci pro socialismus. U těchto vyznamenání není zřejmé, zda je skutečně obdržel, protože k nim chybí další archivní materiály.

švagry a švagrové. Ani v těchto případech ale StB nenašla žádný kompromitující materiál, který by byl v rozporu s dosavadní činností příslušníků rodiny.²⁷⁵

Na základě analýzy dochovaných archivních dokumentů se ukázalo, že Jaroslav Budský byl ve služebních posudcích či kádrových hodnoceních vždy posuzován jako politicky vyspělý a ideově pevný člen KSČ. Jeho postoj ke straně a přístup k práci člena SNB se nezměnily ani během tzv. pražského jara, kdy došlo nejprve k uvolnění politické atmosféry, ale poté k vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa a utužení komunistického režimu.²⁷⁶ Podle svých slov „*uvítal internacionální pomoc socialistických zemí v srpnu 1968.*“²⁷⁷ Celá jeho rodina „*setrvala na správných zásadách. Manželka nekompromisně vystupovala a vystupuje proti všemu, co odporuje správným zásadám v politice KSČ. Syn Jindřich a zvláště dcera Jaroslava s další mládeží udržovala styky se sovětskými vojáky. Jaroslava už řadu let udržuje písemné styky s několika mladými přáteli ze SSSR.*“²⁷⁸ Nikdo z příbuzných neztratil členství v KSČ v letech 1968 – 1969.

Po 29 letech od nástupu k SNB odešel dne 31. října 1978 Jaroslav Budský do důchodu. K 1. listopadu 1978 mu bylo přiznáno²⁷⁹ vyplácení důchodu, což činilo 2.500,- Kčs měsíčně.²⁸⁰ Jeho předešlý hrubý měsíční plat dosahoval částky 5.905,- Kčs.²⁸¹ Podle Českého statistického úřadu se průměrná hrubá měsíční mzda v roce 1978 pohybovala ve výši 2.537,- Kčs.²⁸² Průměrná měsíční výše vypláceného starobního důchodu dosahovala v roce 1975 částky 953,- Kčs.²⁸³ Je patrné, že finanční ohodnocení Jaroslava Budského více než dvojnásobně překračovalo výši průměrné mzdy a důchodu. V porovnání s výdělky svých obětí²⁸⁴ lze konstatovat, že byl z pohledu finančního zabezpečení na velmi vysoké úrovni.

²⁷⁵ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Zvláštní prověrky ze dnů 22. 1. 1954, 10. 2., 21. 3., 20. 4. a 30. 12. 1955.

²⁷⁶ Více např.: Daniel POVOLNÝ, *Vojenské řešení pražského jara I-II*, Praha 2008.

²⁷⁷ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Doplněk k dotazníku MV ze dne 8. 1. 1972.

²⁷⁸ Tamtéž.

²⁷⁹ Dle § 122-124 zák. č. 121/1975 Sb.

²⁸⁰ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Spis č. 37.927/15-78 ze dne 24. 10. 1978.

²⁸¹ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Žádost o uvolnění ze služebního poměru příslušníka SNB č. 102252 ze dne 12. 7. 1978.

²⁸² Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/dyngrafy.nsf/graf/mzdy_1960_> [cit. 2. 7. 2011].

²⁸³ Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0424_01.htm> [cit. 2. 7. 2011].

²⁸⁴ František Šedivý pobíral v roce 1978 hrubý plat v hodnotě 2.200,- Kčs. Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 2. 7. 2011.

Po skončení služebního poměru měl Jaroslav Budský vedle důchodu nárok také na odchodné²⁸⁵ a na příspěvek za službu.²⁸⁶ V posudku o služební činnosti Jaroslava Budského, vypracovaného jen několik dní před odchodem do penze, byl charakterizován následovně: „*Soudruh Jaroslav Budský je ve službách SNB od roku 1949. Po pracovní stránce jej lze hodnotit jako důsledného a svědomitého soudruha s velmi dobrými organizačními schopnostmi. Úkoly vyplývající z jeho služebního zařazení plní vždy včas a přesně. Bohaté zkušenosti získané během dlouholeté služby v SNB rád předává mladším soudruhům. Jako člen KSČ od roku 1945 je ideově pevný a politicky vyspělý. Aktivně pracuje v ZO KSČ i CUV KSČ, kde uplatňuje bohaté zkušenosti dlouholetého stranického funkcionáře. Nezklamal ani v krizových letech 1968-1969, kdy zůstal věrný zásadám marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, nepodlehł nepřátelské propagandě, ale naopak otevřeně vystupoval proti pravicovým silám a proti projevům antisovětiismu. Obětavě plní náročné politické úkoly.*“²⁸⁷

Život Jaroslava Budského po odchodu z řad SNB do penze není znám. Nepodařilo se ani zjistit, zda stále žije či kdy zemřel. Závěrem lze konstatovat, že po celou dobu svého působení v StB byl pevnou oporou komunistického režimu.

---

²⁸⁵ Dle § 108 zák. č. 100/1970 Sb.

²⁸⁶ Dle § 110 a 111 zák. č. 100/1970 Sb. ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Žádost o uvolnění ze služebního poměru příslušníka SNB č. 102252 – oznámení rozhodnutí ze dne 23. 9. 1978.

²⁸⁷ ABS Brno – Kanice: Personální spis č. 5298, Posudek o služební činnosti příslušníka SNB ze dne 18. 10. 1978.

6 Politický vězeň František Šedivý

Při zpracovávání této kapitoly se staly hlavními zdroji informací zprávy uložené v Archivu bezpečnostních složek v Praze a v Národním archivu v Praze. Tato sdělení jsem porovnávala s informacemi získanými z osobních rozhovorů²⁸⁸ s Františkem Šedivým vedených metodou orální historie.²⁸⁹ Bylo zjištěno, že ne všechny údaje se shodují. Při práci s archivním materiálem StB a s informacemi z rozhovorů je nutno získané informace komparovat s odbornou literaturou, aby se docílilo nejvyššího možného stupně objektivity. V neposlední řadě jsem vycházela z autorových sepsaných pamětí nazvaných *Pod věží smrti*.²⁹⁰

6.1 Život před únorem 1948

František Šedivý se narodil 2. července 1927 v Zadní Třebáni.²⁹¹ Jeho otec²⁹² pracoval jako železniční zřízenec, matka²⁹³ zůstávala v domácnosti. Spolu s Františkem vyrůstal v rodině ještě o čtyři roky starší bratr Zdeněk.²⁹⁴ Otec byl

---

²⁸⁸ Rozhovory se uskutečnily 14. 7. 2010 a 27. 10. 2010 v Praze.

²⁸⁹ Více např. Miroslav VANĚK a kol., *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*, Olomouc 2003.

²⁹⁰ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, Praha 2000.

²⁹¹ Obec Zadní Třebáň spadá do okresu Beroun. Nachází se asi 15 km od Berouna a 30 km od Prahy.

²⁹² Alois Šedivý.

²⁹³ Anna Šedivá, roz. Šidlová.

²⁹⁴ Zdeněk F. Šedivý se narodil 12. března 1923 v Řevnicích. Po druhé světové válce pracoval jako novinář v redakci Práva lidu. Pro svůj kritický postoj vůči lidově-demokratickému zřízení byl ve dnech únorového komunistického převratu na zasedání akčního výboru vyloučen ze Svazu novinářů. Ihned opustil Československo. První roky exilu žil v Lucembursku. V únoru 1951 začal pracovat v Mnichově na organizování a programových přípravách rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Tam působil jako editor mnoho politických programů a komentářů a především pořadu Vzkazy domovu. Posluchačům Svobodné Evropy byl znám pod pseudonymem Ondřej Baraba. V květnu 1956 odešel do Spojených států amerických, kde byl poté přijat do Hlasu Ameriky. Nejdříve tam působil jako hlasatel a překladatel, později jako redaktor a režisér. V letech 1980 – 1985 byl šéfem československého vysílání Hlasu Ameriky. V březnu 1985 nastoupil opět ve Svobodné Evropě jako ředitel československého vysílání. Po pěti letech zde své působení ukončil a v roce 1991 se vrátil do Československa, kde působil jako šéfredaktor Lidové demokracie v Praze. Stal se členem exilového PEN Klubu německy mluvící oblasti a české Obce spisovatelů. Zemřel v roce 2006 v USA. Mezi jeho hlavní díla patří: *Velká operace* (Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Velká operace*, Vimperk 1996). Kniha pojednává o pokusu ministerstva vnitra ČSSR a StB o ovládnutí ilegality a politického exilu, *Světлана* (Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Světлана*, Vimperk 1997). Kniha popisuje způsob, kterým MV a StB likvidovaly po únorovém převratu 1. československou partyzánskou brigádu Jana Žižky, Jan Masaryk (Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Jan Masaryk*, Vimperk 1998). Autor zde předkládá důkazy o tom, že Jan Masaryk

bývalý legionář z první světové války a stoupenec T. G. Masaryka. I z tohoto důvodu byla rodina podle Šedivého vedena k vlastenectví, což on sám definoval takto: „...*k pocitu člověka, že je příslušníkem nějakého společenství, nějakého národa...*“.²⁹⁵ František Šedivý absolvoval pět let obecné školy, poté v roce 1938 nastoupil na reálku v Praze na Santošce. Tato sedmiletá škola sloužila jako příprava na další studium v technických oborech. Důraz byl kladen především na matematiku a deskriptivní geometrii. Na konci studia studenti skládali maturitní zkoušku. V červnu 1942, když měl František Šedivý končit čtvrtý rok na reálce, došlo ke spáchání atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Následkem toho bylo v Československu vyhlášeno druhé stanné právo a obyvatelé Protektorátu Čechy a Morava museli čelit dalším represím²⁹⁶ ze strany vedoucích německých představitelů. Již v říjnu 1939 došlo k uzavření všech vysokých škol a postupně byly uzavírány i školy střední.²⁹⁷ V rámci tohoto opatření byl František Šedivý na konci školního roku v červnu 1942 na základě vládního nařízení ze školy vyloučen.

V roce 1943 nastoupil na obchodní školu v Berouně. Ani v tomto případě nebylo Františku Šedivému umožněno školu dostudovat. Již v roce 1939 uzavřela Česko-Slovenská republika dohodu s Německem o podmínkách najímání českých dělníků na práci do Říše. V březnu 1939 byly v Protektorátu Čechy a Morava zahájeny náborové akce pracovních sil pro potřeby německého průmyslu.²⁹⁸ Po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha vydalo ministerstvo hospodářství a práce rozhodnutí, že pracovní síly pro nucenou práci v Německu budou v protektorátu vybírány z ročníků 1918 až 1922 a 1924. Nucená

---

nespáchal sebevraždu, nýbrž byl zavražděn, Domeček (Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Domeček*, Brno 2004). Kniha podává obraz vojenské věznice na Hradčanech, známou jako „domeček“ či „hradčanský domeček“, z doby Rakouska – Uherska, která se po komunistickém puči stala jednou z nejhorších mučireň StB v Československu a Uranový gulag (Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Uranový gulag*, Brno 2003). V něm autor podává zprávy o otřesných podmínkách politických vězňů na Jáchymovsku v 50. letech 20. století. Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Uranový gulag*, Brno 2003.

²⁹⁵ Rozhovor s Františkem Šedivým dne 14. 7. 2010.

²⁹⁶ Jednalo se především o vyhlazení obcí Lidice a Ležáky v červnu 1942, perzekuce obyvatel Protektorátu, popravy celých rodin s nejbližšími příbuznými parašutistů, germanizace Čech a Moravy atd.

²⁹⁷ Více o situaci v Protektorátu Čechy a Morava např.: Jan GEBHART – Jan KUKLÍK, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha 1996.

²⁹⁸ Více k problematice např. Kolektiv autorů, *Museli pracovat pro Říši. Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva v letech 2. světové války*, Praha 2004.

práce ročníku 1924 se týkala nejen mužů, ale i žen. V první polovině války byli čeští dělníci nasazováni především do podniků v Říši. Po roce 1943 se některé významné letecké podniky z Říše přesunuly na území protektorátu (např. do Prahy, Brna, Kuřimi), kam byla poté nasazena většina českých pracovníků.²⁹⁹

V rámci tzv. totálního nasazení byl František Šedivý společně s dalšími studenty v létě 1944 nasazen jako dělník do zbrojního průmyslu. Pracoval v továrně Junkers v Loděnicích u Prahy, kde se vyráběly součástky do letadel pro německé letectvo.³⁰⁰ Z tohoto důvodu se o dění v továrně zajímala zahraniční zpravodajská služba. Během této doby³⁰¹ se František Šedivý prý zapojil do protinacistického odboje. Měl sloužit jako spojka v jedné ilegální skupině, která se ukrývala v lesích u obce Malé Přílepy. Tato skupina byla prý napojena na zahraniční zpravodajce. Podle Františka Šedivého skupinu tvořilo několik mužů různých národností.³⁰² Činnost skupiny byla prý kladenským gestapem odhalena, ale jejím členům se údajně za pomoci Františka Šedivého, který je odvedl přes Beroun ke Koněprusům a dále pak do Brdských lesů, podařilo utéci.³⁰³

Gestapo prý po tomto zdařilém úniku nařídilo v továrně zátah na údajné spolupracovníky s ilegální skupinou, tedy i na Františka Šedivého. Ten byl ale mezitím povolán na zákopy na Moravu. Nařízením K. H. Franka o povolání civilního obyvatelstva na zákopové práce v protektorátu byli pro tyto účely určeni mladí muži z ročníků 1927 a 1928.³⁰⁴ Původně měl František Šedivý odjet v transportu na Ratibořsko, sám se ale údajně přepsal na Břeclav. Tam na zákopech strávil asi dva měsíce až do konce války. Gestapu se prý podařilo vypátrat hlavního organizátora,³⁰⁵

---

²⁹⁹ Kolektiv autorů, *Totální nasazení. Historie, které by neměla být zapomenuta. Vzpomínky těch, kteří to prožili. 60 let poté*, s. 22.

³⁰⁰ Konkrétně se zde měly vyrábět součástky do letadel typu Junkers a do V-1 a V-2. Dostupné z WWW: <<http://www.pametnaroda.cz/data/witness/73/recording/12-transcript.htm>> [cit. 9. 3. 2011].

³⁰¹ Podle Františka Šedivého od listopadu 1944 do března 1945.

³⁰² Podle Františka Šedivého v ní byli: jeden Rus, jeden Angličan, jeden Holanďan a několik dalších mužů.

³⁰³ Z rozhovorů s Františkem Šedivým 14. 7., 27. 10. 2010 a 30. 3. 2011.

³⁰⁴ Kolektiv autorů, *Museli pracovat pro Říši. Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva v letech 2. světové války*, s. 80.

³⁰⁵ Podle Františka Šedivého se jednalo o pana Nováka, povoláním učitel.

který z továrny Junkers donášel zprávy ilegální zpravodajské skupině. Měl být odvezen na Malou pevnost Terezín. Jeho další osud není znám.³⁰⁶

Po skončení války se studenti, kteří byli ze školy vyloučeni, mohli vrátit do škol a ročníků, jako kdyby studium nepřerušili. V případě Františka Šedivého by se jednalo o nástup do předposledního ročníku reálky. Podle svých slov si ale nedokázal představit, že by za rok skládal maturitní zkoušku (hlavně prý kvůli množství učiva v matematice), a proto se rozhodl nastoupit do druhého ročníku obchodní akademie v Berouně. Již v průběhu prvního roku studia se musel vypořádat se silnou revmatickou horečkou, která ovlivnila jeho zdravotní stav na celý život.

Během studií na obchodní akademii začal být politicky činný. V roce 1945 vstoupil do Československé strany národně socialistické. Dále se angažoval v kulturním životě v Berouně. Hrál ochotnické divadlo a cvičil v Sokole. Svými články přispíval do podbrdské mutace deníků Svobodné slovo a Práce. Krátce před únorem 1948 údajně napsal článek o donucování volyňských Čechů ve sběrném táboře na Berounsku ke vstupu do KSČ.³⁰⁷ Po vydání článku v deníku Práce měla KSČ podle slov Františka Šedivého žádat jeho vyloučení ze školy, nicméně díky podpoře tamějšího ředitele školy k ničemu takovému nedošlo.³⁰⁸ Po tomto incidentu prý psaní do novin omezil a po únoru 1948 zcela zastavil.³⁰⁹

V roce 1948 stihl ještě úspěšně odmaturovat na obchodní akademii v Berouně a následně byl přijat na Vysokou školu obchodní³¹⁰ v Praze. Jak František Šedivý vzpomíná, v té době nebyly ještě tak velké prověrky, které by kontrolovaly politické přesvědčení nově nastupujících studentů.

6.2 Činnosti po únoru 1948

František Šedivý ještě před únorem 1948 nesouhlasil s politikou KSČ. Byl vychováván v duchu tzv. první republiky, kdy demokratická společnost zaručovala

---

³⁰⁶ František Šedivý se prý snažil dohledat informace o jeho pobytu v Malé pevnosti Terezín a o jeho dalším osudu, avšak bez úspěchu. Údajně kvůli četnosti jeho příjmení mezi obyvateli Protektorátu Čechy a Morava.

³⁰⁷ Článek se v deníku nepodařilo dohledat.

³⁰⁸ Relevantní písemné doklady se k tomuto incidentu nepodařilo dohledat.

³⁰⁹ Z rozhovorů s Františkem Šedivým 14. 7., 27. 10. 2010 a 30. 3. 2011.

³¹⁰ Později Vysoká škola hospodářských věd (VŠHV).

svobodu slova, náboženského vyznání, politického smýšlení atd. Své nesympatie s komunistickou stranou prý projevoval při psaní článků do novin³¹¹ demokratických stran ještě před únorem 1948. Podle jeho slov bylo zřejmé, že cesta, kterou KSČ nastupovala, bude naprosto odlišná od té, kterou lidé očekávali po druhé světové válce, tj. cesta obnovy demokracie. Dnes tuto dobu reflektuje Šedivý následovně: „... a už jsme potom věděli, jak oni likvidovali třeba sekretariát Lidové strany, jak likvidovali sekretariát Národně socialistické strany, tak to nám jasně naznačovalo, že začíná doba, která se bude podobat více nacismu a fašismu než čemukoliv jinému a rozhodně nebude v souladu s těmi myšlenkami a s tím, co jsme si mysleli, že začíná po roce 1945.“³¹²

Únorové události roku 1948 prožíval v Berouně. Údajně se účastnil demonstrace vysokoškolských studentů 25. února, během níž studenti pochodem na Hrad chtěli podpořit prezidenta Beneše a vyzývali ho, aby neustoupil nátlaku komunistů a usiloval o udržení demokracie. Příslušníci Lidových milic demonstraci nakonec rozehnali.³¹³

Krátce po únoru 1948 se zapojil do tzv. letákových akcí.³¹⁴ Vyrobené letáky měly převážně informativní charakter. Vysvětlovaly situaci, která v Československu nastala, a svým obsahem podporovaly obyvatele ČSR, aby nepodléhali tlaku KSČ a nenechali se ovlivnit její propagandou. František Šedivý ve svých pamětech vzpomíná, jak těžké bylo opatřit si rozmnožovací stroj a kolik práce a úsilí museli vynaložit, aby několik letáků mohli vyrobit a rozšířit mezi další lidi.³¹⁵ Nicméně v prvních měsících po únorovém puči plnily právě tyto letáky úlohu, kterou až později převzaly zahraniční rozhlasové stanice.³¹⁶

Určité zpomalení činnosti v rámci letákových akcí nastalo údajně v roce 1949 po zadržení několika skupin zabývajících se šířením letáků. Celá akce poté pomalu upadala. Mnozí lidé se rozhodli opustit republiku a emigrovat na západ. Nejčastějšími místy, kudy se nechala státní hranice poměrně bezpečně přejít, byla

---

³¹¹ Podrobnější informace o obsahu článků se nepodařilo dohledat.

³¹² Rozhovor s Františkem Šedivým ze dne 14. 7. 2010.

³¹³ Více např. Karel KAPLAN, *Pět kapitol o únoru*, Brno 1997.

³¹⁴ Více k tématu např.: Karel KAPLAN – Jana VÁCHOVÁ, *Protistátní letáky a jiné formy odporu v roce 1948*, Praha 1994.

³¹⁵ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 14.

³¹⁶ Např. Rádio Svobodná Evropa, Hlas Ameriky.

oblast Šumavy, protože tamní lesnaté pohoří zaručovalo mnoho úkrytů. Jako převaděči sloužili převážně lidé, kteří Šumavu dobře znali a věděli, odkud nemohou být spatřeny, přestože hranice byla hlídána. Nelegální přechod státní hranice v Bavorsku do americké okupační zóny byl o něco bezpečnější než přechod do Rakouska, jehož příhraniční oblasti s Československem spadaly až do roku 1955 pod sovětskou okupační správu.³¹⁷

Ačkoli František Šedivý Šumavu neznal, zapojil se do této činnosti. Cestu přes hranice si údajně sám našel a poté zorganizoval dva úspěšné přechody. V prvním případě se mělo jednat o dva starší muže, v tom druhém o matku se dvěma dětmi.³¹⁸

Do ledna 1949 zajišťovaly ostrahu státních hranic pohraniční útvary SNB. Protože počet lidí, kteří nelegálně překračovali státní hranice po únoru 1948, stále narůstal, došlo v lednu 1949 ke zřízení nového útvaru – Pohraniční stráž, která spadala pod ministerstvo vnitra. Pohraniční stráž byly vojensky organizované útvary, které zaručovaly ochranu státních hranic podle sovětského vzoru. V letech 1951 – 1952 bylo podél hranic se Spolkovou republikou Německo, Spolkovou republikou Rakousko a částečně i s Německou demokratickou republikou zřízeno zakázané pásmo, kde byly vybudovány téměř neprostupné ženižně-technické zátarasy ke střežení hranic. Mezi tyto prostředky patřilo vybudování trojstěnného drátěného zátarasu s kontrolním orným pásmem a nástražnými vodiči s vysokým napětím, které měly zabít případné uprchlíky. V tomto prostoru se také nacházely pěchotní miny. Celý systém ochrany hranic byl postupně upravován a vylepšován.³¹⁹

Pohraniční území se dělilo na tři pásma. V zakázaném pásmu došlo k vysídlení všech obyvatelů a pohyb v něm byl povolen pouze příslušníkům pohraniční stráže. V tzv. hraničním pásmu mohli pobývat pouze „spolehliví“ obyvatelé, kteří mnohdy napomáhali k dopadení uprchlíka. Pro pohraniční pásmo

---

³¹⁷ Ivo PEJČOCH – Prokop TOMEK, *Agenti – chodci na popravišti. Kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949 – 1958*, Cheb 2010, s. 14.

³¹⁸ Konkrétnější informace se nepodařilo dohledat, protože František Šedivý zastával názor, že je lepší, když převádění lidé nebudou nic vědět o něm a on nebude nic vědět o nich z důvodu bezpečnosti obou stran.

³¹⁹ K problematice více např.: Martin PULEC, *Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek. Seznamy osob usmrcených na státních hranicích 1945 – 1989*, Praha 2006.

nebyla vydána žádná zvláštní omezení. Sloužilo jako operační prostor pro pohraniční stráž.³²⁰

V roce 1950 Šedivý třetí nabídku o přechod údajně odmítl, z důvodu zvýšení bezpečnostních opatření na státních hranicích popsaných výše. Jeho činnost v roli převaděče tak skončila. Dnes toto období reflektuje následovně: „*Přiznám se dneska, když se nad tím zamýšlím [...], že to byla pěkná blbost, protože já jsem tu Šumavu vůbec neznal a protože věděli, že jsem takový bláznivý idealista, tak si řekli: „On ji najde“. Tak jsem ji tam šel hledat sám. Když si uvědomím, s jakým rizikem to bylo spojené, tak Pánbůh mě chránil, že se nic nestalo, protože to bylo absurdní se vydat z okolí pražského na Šumavu...*“.³²¹

Údajně již během prvního ročníku na Vysoké škole obchodní začal zakládat skupinu, která se stavila proti nově nastolenému komunistickému režimu. Jejími členy se stali kamarádi Františka Šedivého z dob studií na střední škole v Berouně³²² a také ti, se kterými se seznámil na vysoké škole v Praze.³²³ Skupina se měla připravovat na očekávaný střet s komunistickou mocí, protože prý nikdo ze skupiny nevěřil tomu, že by se nově nastolený režim mohl dlouho udržet u moci. Proto tedy skupina pod vedením Františka Šedivého šířila tehdy již zakázanou literaturu,³²⁴ studovala Masaryka apod.³²⁵ Postupně se skupina údajně skládala ze členů, kteří působili na všech fakultách pražských vysokých škol. Jednalo se převážně o studenty a sympatizanty s Československou stranou národně socialistickou. Celá skupina byla dobře organizovaná. Skládala se z tzv. jádra a tzv. buňek a zakládala se na principu tzv. trojek. Jádro tvořili Šedivý a jeho nejbližší kamarádi,³²⁶ se kterými se pravidelně scházel. Ti měli okolo sebe další lidi, kteří ovšem neznali Františka Šedivého a on neznal je. Podle Františka Šedivého celá skupina mohla čítat okolo 100 až 120 lidí.³²⁷

---

³²⁰ Tamtéž, s. 102 – 105.

³²¹ Rozhovor s Františkem Šedivým ze dne 27. 10. 2010.

³²² Jednalo se např. o Ladislava Leitla a Ladislava Hoffmanna.

³²³ Jednalo se např. o Zdeňka Pokorného, Přemysla Fialku, Radka Kinšta, Jiřího Málka, Jiřího Tydlitáta nebo Karla Kolenatého.

³²⁴ Podle Františka Šedivého šlo především o díla nemarxistických autorů, např. díla ekonoma Karla Engliše či historika Josefa Macka.

³²⁵ Dostupné z WWW: <<http://www.pametnaroda.cz/data/witness/73/recording/12-transcript.htm>> [cit. 9. 3. 2011].

³²⁶ Podle Františka Šedivého se jednalo hlavně o Zdeňka Otrubu, Přemysla Fialku a Ladislava Hoffmanna.

³²⁷ Více o činnosti skupiny v kapitole Politický proces František Šedivý a spol., s. 34.

Tento systém zaručoval bezpečnost celé skupiny při případném zadržení a vyslýchání jednoho z nich, protože nemohlo dojít k vyzrazení všech jejích členů. Podobná struktura fungovala i u dalších „protistátních“ skupin.³²⁸

V roce 1949 byl František Šedivý seznámen s mužem, který vystupoval jako agent zahraniční zpravodajské služby. Seznámení podle Šedivého proběhlo přes partnera jeho kamarádky. Nikdo v té době prý netušil, kým údajný zahraniční agent skutečně je. Šedivému se představil pod jménem Martin, později „Petr“. Za jeho spolehlivost se zaručilo několik osob z okruhu přátel Františka Šedivého. Sám údajný zahraniční agent se osvědčoval průkazy západních agentur, což potvrzovalo jeho důvěryhodnost a spolehlivost. Měl prý pověření ze zahraničí, aby v Československu koordinoval činnost skupin, které nesouhlasily s komunistickým režimem a byly ochotny proti němu v jakékoli podobě bojovat. Protože František Šedivý napojení na zahraničí neměl a tato nabídka se mu zdála lákavá, začal a „Petrem“ spolupracovat. Ve svých pamětech uvedl, že zcela zanechal letákové činnosti a začal se plně věnovat spolupráci s „Petrem“, který budil jeho obdiv svými znalostmi anglického jazyka. Dále „Petr“ „*shromažďoval situační zprávy, které měly být obrazem smýšlení různých vrstev obyvatelstva po únorovém puči, a zprávy o stupňujícím se odporu proti politickému tlaku vyvíjenému komunisty. Několik Martinovi [rozuměj agentu „Petrovi“, pozn. autorky] předaných zpráv odvysílala tehdy se rodící Svobodná Evropa, což důvěryhodnost spolupráce ještě posílilo.*“³²⁹

František Šedivý začal postupně o důvěryhodnosti agenta „Petra“ pochybovat a to na základě zprávy o zavraždění muže,³³⁰ jenž se za „Petra“ zaručil. Byl údajně ubodán na polích u Braníku. Protože policie vyšetřování záhadným způsobem ukončila, pojal František Šedivý podezření o „Petrově“ spolehlivosti. V jeho pochybnostech ho utvrdila zpráva o zatčení muže, kterého měl „Petr“ převést přes hranice, protože Františku Šedivému se tento čin zdál až příliš riskantní. Podle jeho slov bylo „*v roce 1950 převádění již prakticky nemožné. Vojáci byli v hraničním pásmu šachovitě rozloženi, takže projít mohl jen ten, kdo perfektně znal terén. Už*

---

³²⁸ Např. odbojová skupina Eduard, ze které pocházeli někteří členové okolo Františka Šedivého. Více k této skupině a celé kauze Zdeněk Slavík a spol. SEITLOVÁ, c. d.

³²⁹ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 14.

³³⁰ Jednalo se o jistého Lukeše. Byl to známý manžela kamarádky Františka Šedivého, přes kterou byl seznámen s „Petrem“.

přiblížení k pásu bylo složité. Na některých nádražích při výstupu přijíždějící legitimovali...“³³¹ Podle údajů z odborné literatury bylo přecházení státních hranic ztíženo různými ženijně-technickými prostředky,³³² nicméně i v této době utíkala ještě řada osob. Je pochopitelné, že František Šedivý měl obavy, aby nebyl dopaden, protože oblast Šumavy důkladně neznal.

Poté, co se k Františku Šedivému dostala zpráva o zadržení muže, který měl s „Petrovou“ pomocí překročit státní hranice, nabyl podezření, že „Petr“ pracoval přinejmenším pro obě strany. Proto spolupráci s ním omezil a snažil se vypátrat, kým „Petr“ skutečně je.

Nejspolehlivějším způsobem, jak si ověřit původ „Petra“, bylo informovat se o jeho činnosti v zahraničí. Jeho známí, Jiří Týfa společně s kamarádem,³³³ emigrovali na podzim 1951 z Československa. Snažili se údajně přeletět hranice v civilním letadle. K letadlu získal přístup Jiří Týfa prý proto, že pracoval jako aeromechanik pro sportovní aeroklub na Berounsku. Přelet se ale nezdařil, protože letadlo se krátce po startu zřítilo. Podle hlášení rádia Svobodná Evropa se ale oběma mužům nakonec podařilo státní hranice překročit. Jiřího Týfu³³⁴ měl František Šedivý zaúkolovat, aby zjistil, zda se o „Petrově“ činnosti v zahraničí něco vědělo či případně, pro koho „Petr“ pracoval. Výsledky šetření měly být odvysílány rozhlasovou stanicí Svobodná Evropa pod heslem „Jan Sladký Kozina“. V lednu 1952 měla být údajně prostřednictvím této rozhlasové statice odvysílaná zpráva,

---

³³¹ Dostupné z WWW: <<http://www.politictivezni.cz/frantisek-sedivy.html>> [cit. 9. 3. 2011].

³³² Hlavními prostředky byly: trojstěnný drátěný zátaras s připojením elektrického proudu, minové pole a kontrolní orný pás. Postupně byly miny odstraněny, protože byly nebezpečné i pro pracovníky Pohraniční stráže.

³³³ Mělo se jednat o jistého pana Křivohlavého. Po úspěšném překročení hranic měl pracovat v anglické zpravodajské službě. Tam prý prodělal výcvik, aby byl následně v roce 1953 či 1954 shozen v balonu u Litoměřic jako západní agent. StB ho ale údajně zatkla. Další osud není znám. Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 27. 10. 2010.

³³⁴ Ten se údajně po úspěšném překročení státních hranic do Československa vracel, aby přesvědčil svou snoubenku k emigraci z Československa. Při jedné z cest do ČSR prý šlápl na minu, která mu utrhla obě nohy. I v takovém stavu se údajně dostal přes hranice, kde ho v táboře pro uprchlíky zachránili. Tam se také seznámil se svou nastávající manželkou, se kterou později emigroval do USA. Podle úvah Františka Šedivého musel Jiří Týfa pracovat v nějaké zpravodajské agentuře, protože mu prý nechali udělat obě protézy. V Marylandu (USA) se prý pak živil jako opravář a prodejce aut. Zemřel údajně v roce 1987. František Šedivý s ním chtěl navázat kontakt, ale nepodařilo se mu to. Jeho manželka se prý na toto téma s Františkem Šedivým odmítla bavit. Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 27. 10. 2010.

kteřá nabádala Františka Šedivého k maximální opatrnosti, protože se zatím o „Petrově“ činnosti nepodařilo nic zjistit.³³⁵

Několik dní po odvysílání zprávy se František Šedivý údajně potkal s „Petrem“ v Praze. Ten ho měl vyzvat na osobní schůzku s odůvodněním, že má nějaké důležité zprávy, které by potřeboval s Františkem Šedivým prodiskutovat. Schůzka se měla konat v kavárně u Bergrů v Praze. František Šedivý poznamenal, že schůzku vyplňovala vypjatá atmosféra. „Petr“ prý zjistil, že se o něm v zahraničí objevily informace, které byly známé pouze jemu a Františku Šedivému.³³⁶ Žádal vysvětlení, jakým způsobem a kdo je tam poslal. Františku Šedivému se údajně podařilo rozhovor obrátit ve svůj prospěch, když naléhal, aby „Petr“ informace specifikoval. Schůzka prý skončila tím, že si „Petr“ potřeboval některé informace ještě ověřit, a proto bylo dohodnuto, že se sejdou za čtrnáct dní před vchodem do Klementina, a kdyby to jednomu z nich nevyšlo, tak za dalších čtrnáct³³⁷ dní na stejném místě. Během schůzky se kavárna měla zaplnit lidmi, které si „Petr“ zavolal. Podle Františka Šedivého bylo prý zřejmé, že nově příchozí osoby patřily k „Petrovi“, protože dosavadní návštěvníci kavárny do jednoho odešli a nově příchozí si objednali a okamžitě zaplatili, aby se poté nemuseli zdržovat, kdyby museli nějak zasáhnout. V rozhovorech František Šedivý konstatoval, že mu už tehdy bylo zřejmé, že „Petr“ není jen spolupracovníkem StB, ale vysoko postaveným agentem provokatérem, protože pouhý spolupracovník by si prý nemohl dovolit zavolat o posilu.³³⁸

Na následující schůzku se prý František Šedivý dokonale připravoval: „*Půjčil jsem si pistoli, když k něčemu dojde, aby to nebylo tak zadarmo.*“³³⁹ Měl kolem sebe utvořit okruh asi dvaceti lidí, kteří měli smluvené místo schůzky hlídat, každý z jiného místa. Většina se mezi sebou z důvodu bezpečnosti neznala, aby v případě zadržení jednoho nebyl prozrazen i zbytek skupiny. Mezi lidmi, kteří měli sledovat

³³⁵ Z rozhovorů s Františkem Šedivým 14. 7. a 27. 10. 2010.

³³⁶ Podle úvah Františka Šedivého se „Petr“ o těchto informacích mohl dozvědět pouze jedním způsobem: Jiří Týfa se v zahraničí při vyhledávání identity „Petra“ musel setkat s agentem StB, který o tom všem podával zprávy do ČSR. Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 2. 7. 2011.

³³⁷ Zde se materiály neshodují. Ve svých pamětech František Šedivý uvedl dobu jednoho týdne, kdežto v rozhovorech, které jsem s Františkem Šedivým uskutečnila, uvedl dobu čtrnácti dnů.

³³⁸ Z rozhovorů s Františkem Šedivým 14. 7. a 27. 10. 2010.

³³⁹ Dostupné z WWW: <<http://www.pametnaroda.cz/data/witness/73/recording/12-transcript.htm>> [cit. 10. 3. 2011].

dění okolo Klementina měli být i Jiří Nečas, Zdeněk Otruba a Jiří Málek – všichni tři z bývalé skupiny okolo Čestmíra Čejky.³⁴⁰ Ani na jeden termín schůzky se „Petr“ nedostavil. Podle svědectví Františka Šedivého měla StB místo hlídané, protože „...přijely dva vozy. Jeden tatraplán [...] a z toho vystoupilo asi pět chlapů a každý někam jinam. A tudor [...] a z toho vystoupili čtyři. Řekli si pár slov a každý šel na jinou stranu. [...] Já jsem zmizel. Prošel jsem univerzitní knihovnou do technické knihovny na Mariánské náměstí a pryč...“³⁴¹ Kontakt s „Petrem“ od této doby zcela utichl.

Po těchto událostech uvažoval František Šedivý společně s nejbližšími kamarády, kteří tvořili tzv. jádro skupiny, o útěku z Československa. Pěší přechody hranic byly v tu dobu již velice riskantní. Dokonale rozestavěné hlídky Pohraniční stráže společně s ženijně-technickými prostředky³⁴² podél státních hranic ve velké míře ztěžovaly jejich nelegální překročení.³⁴³ Pro osoby, které oblast dokonale neznaly, nepřicházela tato možnost prakticky v úvahu. Zbývala tedy vzdušná cesta. Jelikož se jim nepodařilo sehnat pilota, který by byl ochoten s nimi tento útek realizovat, a bylo zde spousta pochybností o tom, zda by získali letadlo, od záměru nakonec ustoupili.

Skupina okolo Františka Šedivého se měla sejít ještě jednou nebo dvakrát, poté jejich činnost utichla. V této době se měl František Šedivý připravovat na státní závěrečné zkoušky.

6.3 Zatčení a proces

František Šedivý byl zatčen doma 8. května 1952 v Zadní Třebáni. Měl se právě vracet ze školy. Na útěk už prý bylo pozdě, protože ho StB zahlédla. Došel tedy až domů, kde se ho okamžitě chopil jeden z příslušníků StB, dokonce na něho prý mířil pistolí. Jeho maminka byla v tu chvíli doma. Následovala opakovaná domovní prohlídka. Jedna proběhla ještě před příchodem Františka Šedivého domů.

---

³⁴⁰ Čestmír Čejka byl v roce 1950 odsouzen v kauze Zdeněk Slavík a spol. na 17 let odnětí svobody. V kauze František Šedivý a spol. byl využit jako svědek. Více o této kauze SEITLOVÁ, c. d.

³⁴¹ Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 14. 7. 2010.

³⁴² Drátěný zátaras s elektrickým proudem, kontrolní orný pás, pěchotní miny.

³⁴³ Více viz PULEC, c. d., Praha 2006.

Príslušníci StB se snažili najít zbraň, což se jim ale nepodařilo. Výsledkem domovní prohlídky bylo zabavení fotoaparátu, jednoho filmu, mapy pohraničí, členské legitimace národních socialistů, korespondence a dalšího písemného materiálu.³⁴⁴ Následoval odvoz do věznice v Bartolomějské ulici v Praze. Tam byla Františku Šedivému přidělena sklepní cela, ve které byli další dva vězni.³⁴⁵ Ve svých pamětech popsal, jak cela vypadala: „...byla asi dva metry široká a pět metrů dlouhá. Na její čelní straně bylo ve výšce dvou metrů sklápěcí okno, vysoké tak 60 cm a široké necelý metr. Pod ním bylo do zdi zapuštěné těleso ústředního topení překryté silnou drátěnou mříží. Na protější straně pancéřové dveře s malým okénkem a pohyblivým kukátkem. V rohu vedle dveří byl stupačkový záchod a nad ním kohoutek se studenou vodou. Na jedné straně cely, blíže k oknu, byly složeny tři slamníky – prakticky pouze žoky s nepatrným množstvím slámy. Na nich leželo složeno šest přikrývek, které během dne nesměly být používány.“³⁴⁶ Na této cele strávil František Šedivý zhruba dva měsíce.

Čas strávený ve vyšetřovací vazbě vyplňovaly výsledky a sepisování protokolů. K výsledkům byli věžňové přiváděni v poutech³⁴⁷ a většinou se zavázanýma očima nebo s tmavými brýlemi, aby došlo k dezorientaci vyšetřovance a aby se po cestě nesetkal s někým, koho znal.³⁴⁸ Stejně tomu bylo i v případě Františka Šedivého. Z analýzy dochovaných archivních dokumentů vyplývá, že výslech prováděl vždy hlavní vyšetřovatel Jaroslav Budský. Jeho jméno František Šedivý pochopitelně neznal. Některých výsledků se účastnili další muži. Podle Františka Šedivého se mohlo jednat o tzv. bicí komando,³⁴⁹ které mělo mlácením donutit vyšetřovance k přiznání toho, čeho se většinou vůbec nedopustil.³⁵⁰ Františka

---

³⁴⁴ ABS Praha: Protokol o domovní prohlídce ze dne 8. 5. 1952. Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

³⁴⁵ Jedním byl maďarský Slovák – jehovista a druhým francouzský komunista, který prý přechal z Francie do SSSR za prací.

³⁴⁶ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 11.

³⁴⁷ František Šedivý uvedl, že v jeho případě tomu tak nebylo.

³⁴⁸ KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, s. 142.

³⁴⁹ V odborné literatuře jsou tyto skupiny nazývány „mordpartami“. Jestliže se jednalo o jednotlivce, hovoří se také o „ostrém hochu“. KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, s. 141, 144.

³⁵⁰ Z odborné literatury je známo, že některé skupiny vyšetřovatelů se vyznačovaly zvláště krutými výsledky. Jejich členové se sami nazývali „modrpartami“. Na pokyn vyšetřujícího měli za úkol bitím vynutit doznání na vyšetřovateli. KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, s. 141.

Šedivého prý nikdy fyzicky nenapadli.³⁵¹ Během vyšetřování se některých výsledků účastnil ještě další muž.³⁵²

Za pobytu ve vyšetřovací vazbě mohli být na některé vězně nasazeni různí agenti. Jednalo se převážně o spoluvězně – provokatéry, kteří si měli získat důvěru vězňů a poté je nabádat k doznání. Aby jejich přesvědčování působilo důvěryhodně, argumentovali svým klidným pobytem ve věznici a dalšími sliby.³⁵³ Tyto provokace zaváděla StB ve chvílích, kdy vyšetřovaný dospěl do stádia totálního fyzického i psychického vyčerpání a další nátlak ze strany vyšetřovatele většinou neunesl a doznání přiznal.³⁵⁴

V případě Františka Šedivého se prý jednalo o několik mužů, kteří se ho snažili zlákat k doznání a tudíž k rychlejšímu průběhu celého vyšetřování. Měli slibovat báječný život v soudní vazbě, kde si bude moci kupovat potraviny, a dále popisovali dokonce i krásný pobyt na Jáchymovsku. Jiní ho zase měli nabádat k útěku při přemísťování z cely do místnosti, kde probíhalo vyšetřování, či slibovat nižší trest, pokud se vyšetřovaný přizná, nebo návštěvu rodiny. Jejich cílem bylo také zjistit vztah vězně k jiným členům skupin a k veřejnosti, což mělo být poté použito jako vodítko při návrhu výše trestu. Dle Františka Šedivého odcházeli tito agenti z cely většinou po třech dnech, kdy je vyšetřovatelé „volali k výsledku“, od kterých se ale už nevrátili.³⁵⁵

Po pár dnech pobytu ve vazební věznici začal každý vězeň pociťovat hlad, který téměř nikdy zcela neutichl. Jídlo bývalo podle Františka Šedivého přistrkováno nohou, což vyjadřovalo, jak hluboce dozorcí vězni pohrdali. Jednalo se o jeden ze způsobů StB jak zlomit lidskou důstojnost. František Šedivý ve svých pamětech následovně popsal, jak probíhal život ve vyšetřovací vazbě. V šest hodin se vyhlašoval budíček a to tím způsobem, že dozorce bouchal kovovým předmětem do železných dveří cely. Asi po hodině byla podávána snídaně. Ta se skládala z černého

---

³⁵¹ Mezi běžné praktiky StB patřilo používání fyzického a psychického násilí. Nejenže byl vězeň vystaven bití, kopání a dalším způsobům fyzického týrání, musel také čelit ponižování, hrubým nadávkám, vyhrožování z perzekuce rodinných příslušníků apod. Více např. KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*.

³⁵² Podle přízvuku usoudil František Šedivý, že se jednalo o muže z Moravy.

³⁵³ Mohli slibovat nižší trest, přímlovu za mírnější posouzení viny, ukončení násilí či další výhody (častější korespondence, kouření na cele, lepší strava atd.).

³⁵⁴ KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, s. 147 – 148.

³⁵⁵ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 27.

chleba a černé kávy. Obědvalo se většinou okolo jedenácté hodiny. Během víkendu se podávala večeře už okolo dvanácté či dříve. Od té doby do příštího rána žádné jídlo k dispozici nebylo.³⁵⁶ To rychle působilo na zdraví vězňů, kteří postupně slábli. V tomto stavu byli předváděni před vyšetřovatele, kteří na nich svými krutými metodami a s použitím fyzického a psychického nátlaku donucovali přiznání a podpis protokolu.³⁵⁷

František Šedivý během vyšetřování prý usoudil, že vyšetřovatel už dávno věděl o jeho „protistátní“ činnosti přes „Petra“. Usoudil tak na základě zjištění, že zprávy, které si František Šedivý s „Petrem“ vyměňoval, náhle znal i vyšetřovatel. František Šedivý byl označen za agenta západních zpravodajských služeb. Vyšetřovatelé dokonce věděli i o záměru Františka Šedivého, aby Jiří Týfa ověřil identitu agenta „Petra“ v zahraničí. Koncem června 1952³⁵⁸ vyšetřovatelé dokončili výsledky i sepsání protokolu.

Následoval převoz do soudní vazby v Praze na Pankráci. Ten se konal 28. června 1952.³⁵⁹ Šedivý ve svých pamětech uvádí, že se na Pankráci dostal do cely v oddělení B1, o které prý věděl již z doby před zatčením od jistého muže. Podle něj bylo toto oddělení určeno pro internované, v jejichž případech se předpokládalo vynesení trestu smrti. Tyto údaje a informace o oddělení B1 se nepodařilo potvrdit dalšími prameny.

Cela byla oproti té v Bartolomějské o něco menší a také údajně lépe „vybavena“: „*Proti Bartolomějské to byl pokrok: spal (rozuměj vězeň, pozn. autorky) na lůžku, pod hlavou slámou vycpaný podhlavník, šaty visely na dřevěném věšáku.*“³⁶⁰ Vězeň používal svůj civilní oděv, který měl na sobě v době, kdy byl zatčen. František Šedivý ve svých pamětech uvedl, že pocity, které prožíval, když si opět oblékl svůj civilní oděv, byly nepopsatelné a evokovaly neskutečnou touhu po svobodě.³⁶¹

---

³⁵⁶ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 26.

³⁵⁷ Více k této problematice např.: KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*.

³⁵⁸ Tady se konkrétní data neshodují. Archivní materiály uvádějí den 24. 6., kdežto František Šedivý ve svých pamětech 28. 6. 1952.

³⁵⁹ Opět se data neshodují. Archivní materiály uvádějí 28. 6. 1952, ale František Šedivý ve svých pamětech 2. 7. 1952.

³⁶⁰ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 47.

³⁶¹ Tamtéž, s. 45.

Budíček byl prý stejně jako v Bartolomějské vyhlašován v šest hodin mlácením do dveří cely. Poté byla v sedm hodin podávána snídaně. Jednalo se o hořkou černou kávu a krajíc černého chleba, ve kterém se prý občas nacházela zrnka písku nebo dokonce škváry. Okolo deváté hodiny se vězni řadili na plánované vycházky. Probíhaly venku na dvoře, kde se vězni pohybovali ve velkém kruhu „*po dvou a po třech. Vzdálenost mezi skupinkami byla tak patnáct metrů.*“³⁶² Takto se postupně prostřídali všichni vězni na chodbě. Vycházky trvaly zhruba deset minut. Stejně jako v Bartolomějské i zde se uplatňoval víkendový režim v přísunu jídla. Oběd byl podáván mnohdy okolo desáté hodiny a večere poté už v půl jedenácté. Od té doby žádné jídlo až do pondělního rána. V pondělí byli někteří vězni voláni k výslechu, což mělo vyhladovělého vězně za pomoci krutých vyšetřovacích metod přimět k doznání.

Začátkem září se údajně situace změnila. Do cely k Františku Šedivému měl přibýt nový vězeň. Jednalo se prý o Václava Bíňovce³⁶³, sedláka a obchodníka s dobyt看em. František Šedivý se poté ve své cele setkal s dalšími dvěma spoluvězni.³⁶⁴ Podle Františka Šedivého vše nasvědčovalo tomu, že nakonec trest smrti nedostane. Jednalo se tedy pravděpodobně o další provokaci ze strany StB, jež měla osobnost vězně, již tolikrát vystavenou různým druhům psychického nátlaku, zcela zlomit a dokázat, kdo má moc ve svých rukou.

---

³⁶² Tamtéž, s. 48.

³⁶³ Václav Bíňovec měl být podle Františka Šedivého souzen v pražské skupině v procesu s tzv. Zelenou internacionálou v čele s Josefem Kepkou. Proces s tzv. Zelenou internacionálou měl dvě hlavní skupiny: pražskou a brněnskou. V pražské skupině bylo odsouzeno osm osob, z toho Josef Kepka k trestu smrti, dalších šest na doživotí a Václav Renč k 25 letům odnětí svobody. Rozsudek byl vyhlášen 26. dubna 1952, tedy ještě před zatčením Františka Šedivého. Josef Kepka byl popraven 11. 10. 1952, tedy v době, kdy se František Šedivý nacházel ve vazební věznici na Pankráci. Jméno Václava Bíňovce se v rozsudku z 26. dubna vůbec nevyskytuje. Nefiguruje ani v rozsudku s brněnskou skupinou. Na tyto dva hlavní procesy navazovaly v průběhu roků 1952 a 1953 další – v červnu 1952 před Státním soudem, ale v prostorách Severočeských chemických závodů v Ústí nad Labem, dále v září 1952 před Státním soudem v Praze, v červnu 1953 v Brně. Ani v jednom z procesů se jméno Václava Bíňovce nevyskytuje. Podle Františka Šedivého Václav Bíňovec vyprávěl, jak probíhal soud s Kepkou a spol. a že sám Bíňovec byl rozhodnutím soudu v případě Josefa Kepky velice zasažen, ačkoli dostal „pouze“ šest let odnětí svobody. Více k procesům s tzv. Zelenou internacionálou např. Zora DVOŘÁKOVÁ, *Navzdory nenávisti a mstě. Z politických procesů 1952 až 1953*, Třebíč 2002.

³⁶⁴ Mělo se jednat o jistého Karla Hlavatého a Jiřího Válu. Ke Karlu Hlavatému pojal František Šedivý nedůvěru, zda nebyl také agentem provokatérem. Ověřit se mu to již nepodařilo, protože Karel Hlavatý byl přemístěn a František Šedivý se o něm už nikdy nic nedozvěděl. Jiří Vála měl být velice znalý a zkušený poměrů ve vězení. Uměl prý morseovku a dokázal telefonovat přes záchod. Další zprávy o něm nejsou známy. ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 53 – 56.

Soudní proces, ve kterém byl František Šedivý postaven do čela skupiny, se konal před Státním soudem v Praze ve dnech od 12. do 14. listopadu 1952. Na základě výsledků vyšetřování StB byl František Šedivý obžalován ze spolupráce s agentem CIC „Petrem“. Ten měl Františka Šedivého nabádat k vyhledávání „protistátních“ skupin, které měl napojovat na jednotlivá vedení protikomunistického odboje. V důsledku toho se měla skupina připravovat na státní převrat a provádět špionáž. Dále měl František Šedivý shromažďovat zprávy (i ty, které měly obsahovat státní tajemství) a předávat je agentu „Petrovi“. Pro svou údajnou špionážní činnost měl získat další osoby: bývalého profesora Ladislava Hoffmanna a dále spolužáky z vysoké školy. Na vysoké škole měl vybudovat síť svých spolupracovníků a v únoru 1951 se měl seznámit s dalším agentem CIC.³⁶⁵

Podle rozsudku ze dne 14. listopadu 1952 byl shledán vinným, že „...v roce 1950 podle příkazů zahraničního agenta zorganizoval rozsáhlou protistátní organizaci, připravující změnu státoprávních poměrů v ČSR a za tím účelem zapojil do této činnosti další osoby, které měly za úkol shromažďovat zprávy a získávat je a to zejména takové zprávy, které mají v důležitém zájmu státu zůstat utajeny, v úmyslu předati je do ciziny“.³⁶⁶ František Šedivý byl odsouzen za trestný čin velezrady³⁶⁷ a vyzvědačství³⁶⁸ na čtrnáct let odnětí svobody. Na základě tohoto rozsudku došlo u Františka Šedivého ke zkonfiskování veškerého majetku³⁶⁹ a ztrátě čestných občanských práv³⁷⁰ na dobu deseti let. Při soudním přeličení Františka Šedivého zastupoval obhájce ex offio Jan Pacák.³⁷¹ Podle Šedivého se poznali až těsně před soudním přeličením. K přípravě strategie obhajoby v tomto případě nedošlo. Podle slov Františka Šedivého dával jeho obhájce částečně najevo, že jím pohrdá.³⁷² Během obhajoby údajně poukázal na jeho nízký věk, spořádaný život a

³⁶⁵ ABS: Praha, Žaloba 8 SPt I 100/52-25 ze dne 27. 9. 1952. Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

³⁶⁶ ABS: Praha, Rozsudek Jménem republiky! 3 Ts I 78/52 ze dne 14. 11. 1952. Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

³⁶⁷ Dle § 78 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. a) zák. č. 86/1950 Sb.

³⁶⁸ Dle § 86 odst. 2 písm. a) zák. č. 86/1950 Sb.

³⁶⁹ Dle § 47 zák. č. 86/1950 Sb.

³⁷⁰ Dle § 43 zák. č. 86/1950 Sb.

³⁷¹ NA Praha: Státní prokuratura Praha, Nařízení hlavního líčení 3 Ts I 78/52.

³⁷² Z rozhovoru s Františkem Šedivým dne 2. 7. 2011.

veřejnou práci v rodné obci a dále připomněl, že by mělo být vzato v úvahu zřejmé pozadí celého případu.³⁷³

Po vynesení rozsudku zůstal František Šedivý až do 4. prosince 1952 na Pankráci v transportních celách. Na těchto celách odsouzení dlouho nezůstávali. Pouze čekali, až budou zařazeni do transportu, který je odvezl do nápravně pracovního tábora (NPT) při uranových dolech. Během této doby musel František Šedivý, společně s dalšími vězni (mezi kterými prý poznal několik mužů, kteří byli souzeni společně s ním)³⁷⁴ čekajícími na transport, pracovat. Jednalo se prý především o práci na dvoře a roznos jídla. Několikrát ho prý během této doby povolali k nástupu na transport, ale vždy byl z něho vyřazen. Usoudil, že „...patří mezi ty, o nichž se neví, co s nimi.“³⁷⁵

Necelý týden po vynesení rozsudku v kauze František Šedivý a spol. se hlavní pozornost StB soustředila okolo vykonstruovaného procesu s Rudolfem Slánským a spol. Skupina se skládala ze čtrnácti obžalovaných, především vysokých funkcionářů KSČ. Rudolf Slánský byl společně s dalšími deseti členy skupiny odsouzen k trestu smrti, který byl dne 3. prosince 1952 vykonán.³⁷⁶ František Šedivý uvedl, jak velká bezpečnostní opatření byla kvůli tomuto procesu na Pankráci učiněna: „...ta bezpečnostní opatření bylo něco, co se v civilizovaném světě nevidí. Večer pod námi, pod oknem, byl pes. Ve dvě hodiny (rozuměj v noci, pozn. autorky) přišel bachař a psa odvedl. [...] Když ve dvě hodiny sbírali psi, to byly vždycky popravy. Bylo to dvakrát týdně. [...] Večer byl přísný zákaz se dívat z oken a přísný zákaz otevřít okno. [...] Vedle mě ležel prostě takovej nějaký chuligán, [...] pootevřel okno a říkal: „Jé podívej se, co tam dole.“ Ono nebylo moc vidět, ten průzor byl 2 až 3 metry. A pak bylo vidět, jak procházeli ty lidi dolu, vlastně k té nemocnici, kde stála ta šibenice. Tak jsem tam takhle nahlídnul a viděl. I ženy tam byly mezi nima. Měly papachy, ono to odpoledne padal sníh...“³⁷⁷ Chodbu s celami, kde měli být odsouzenci k trestu smrti před popravou drženi, popsal takto: „...ty cely byly prázdný. Ta chodba byla prázdná. To jsem tam viděl tu hrůzu. Byl tam katr –

---

³⁷³ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 59.

³⁷⁴ Jednalo se prý např. o Ladislava Hoffmanna – profesora ze střední školy v Berouně.

³⁷⁵ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 66.

³⁷⁶ Více k této problematice např. KAPLAN, *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*, Praha 1992.

³⁷⁷ Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 14. 7. 2010.

*mříže, pak byly železný vrata, pak byl zase katr a za ním byly ještě jedny železný vrata, dál už jsem neviděl. Tak to bylo pojištěný, aby tam nikdo k nim nemohl. Jestli to tam zabudovali pro tenhle účel, nebo to tam stálo už předtím... ale říkali, že v téhle chodbě byla kdysi ta sekyrárna...*³⁷⁸ Tímto „zážitkem“ skončil Františku Šedivému pobyt na Pankráci, protože 4. prosince 1952³⁷⁹ byl zařazen do transportu do věznice Mírov.

6.4 Vězení: léta 1952 – 1964

Od 4. prosince 1952 se stal František Šedivý vězněm – číslem A011333.³⁸⁰ Pod tímto číslem se vždy musel hlásit, jeho jméno a příjmení od této doby prakticky neexistovalo. Transport na Mírov byl údajně velice přísně střežen. V autobuse, ve kterém jelo třicet vězňů, dále „...seděli vpředu zády k řidiči dva dozorci s automaty, oblečení do krátkých kožichů. Třetí seděl zády k vězňům, u nohou psa. Před nimi jel gazík se čtyřmi dozorci a psem. Stejně obsazené vozidlo kolonu uzavíralo. Tedy dvanáct mužů a tři psi.“³⁸¹ Skupinu nově příchozích vězňů na Mírov, ve vězeňském slangu „příbylců“, tvořilo údajně třicet vězňů s tresty na svobodě od deseti let až na doživotí. Osm z nich mělo být duchovními katolické církve, dále jeden profesor vysoké školy a ředitel Agrobanky, pět vysokoškolských studentů, mezi nimi i František Šedivý.³⁸²

Věznice Mírov byla vybudována v první polovině 14. století jako hrad, který tehdy patřil olomouckému biskupovi. Od konce 14. století až do padesátých let 19. století sloužila jako vězení pro osoby duchovního stavu. Roku 1855 byla přeměněna na civilní trestnici. Po roce 1948 zde pobývali osoby odsouzené za tzv. protistátní trestné činy. Svůj trest si zde odpykávali např. kněží, katoličtí

---

³⁷⁸ Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 14. 7. 2010.

³⁷⁹ Toto datum uvedl František Šedivý při rozhovoru konaném 14. 7. 2010. Písemnou zprávu se v archivech nepodařilo dohledat.

³⁸⁰ NA Praha: Deník Státní prokuratura Praha 8 SPt I 100/52-25, Hlášení o předání vězně do výkonu trestu ze dne 28. 2. 1953. Podle Františka Šedivého toto číslo obdržel až v táborech na Jáchymovsku.

³⁸¹ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 70.

³⁸² Tamtéž.

intelektuálové (Jan Zahradníček³⁸³, Bedřich Fučík³⁸⁴) či politici (Prokop Drtina³⁸⁵). Kapacita věznice byla v padesátých letech 1800 vězňů.³⁸⁶ Dnešní kapacita věznice je 370 vězňů.³⁸⁷

Při příjezdu na Mírov dostal každý vězeň svůj „nový“ vězeňský oděv, který se skládal z hnědé krátké haleny, vesty s plátěnými rukávy, kalhot, čepice a bot, jedné plátěné košile, spodků a onucí.³⁸⁸ Civilní oděv jim byl odebrán. Prvních několik dnů na Mírově strávila celá skupina pohromadě na transportní cele. I přestože byl Mírov nazýván „domem hrůzy“, Františku Šedivému pobyt zde nepřipadal tak krutý jako ve vyšetřovací nebo soudní vazbě v Praze. Svou celu popsal takto: „*V místnosti stálo namačkáno patnáct patrových dvoulůžek se slamníky a přikrývkami. Na levé straně ještě zbylo místo pro dlouhý stůl a dvě lavice. Hned za dveřmi byl krytý kout se žankem a před ním umyvadlo s tekoucí studenou vodou. Opodál stála kamna na pevné palivo. Byla studená, prázdná byla i nádoba na uhlí. Proti transportní cele to byl určitý pokrok.* (Transportní cela nebyla vybavena žádným stolem ani židlemi. Jediné, co se v ní nacházelo, byly slamníky a nezakryté kýble na výkaly. Podlaha byla v několika úrovních a okna se směrem ven zužovala, což nasvědčuje tomu, že v dobách, kdy Mírov sloužil jako hrad, se zde nacházela

---

³⁸³ Jan Zahradníček byl přední český představitel katolické poezie. Za své protikomunistické projevy byl StB zatčen a v roce 1952 odsouzen ve skupině Prokůpek a spol. ke třinácti rokům odnětí svobody. Proces Prokůpek a spol. byl jedním z hlavních procesů s tzv. Zelenou internacionálou. Konal se před Státním soudem v Brně v červnu 1952. Jan Zahradníček byl odsouzen společně se čtrnácti muži (mezi nimi např. Bedřich Fučík, Zdeněk Kalista či František Křelina) celkem ke 216 letům odnětí svobody. Více např. DVOŘÁKOVÁ, *Navzdory nenávisti a mstě. K politickým procesům 1952 až 1953*.

³⁸⁴ Bedřich Fučík byl katolicky orientovaný literární kritik a historik. V roce 1952 byl odsouzen společně s Janem Zahradníčkem a dalšími v procesu Prokůpek a spol. k 15 letům odnětí svobody. Více např. DVOŘÁKOVÁ, *Navzdory nenávisti a mstě. K politickým procesům 1952 až 1953*.

³⁸⁵ Prokop Drtina byl právník a politik. Od roku 1928 zastával post předsedy Československé strany národně socialistické. Za druhé světové války působil v zahraničí jako politický referent a spolupracovník prezidenta Eduarda Beneše. V roce 1945 se stal ministrem spravedlnosti a tuto funkci vykonával až do roku 1948, kdy společně s dalšími členy nekomunistických stran podal demisi. Následně byl zatčen StB a ve vazbě držen až do roku 1953, kdy byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu patnácti let. Propuštěn byl na základě amnestie prezidenta Novotného v roce 1960. Více o jeho životě např.: Prokop DRTINA, *Československo – můj osud. Kniha života českého demokrata 20. století, svazek 1-2*, Praha 1991-1992.

³⁸⁶ Dostupné z WWW: <http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_mirov.php> [cit. 14. 3. 2011].

³⁸⁷ Dostupné z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-mirov-23/zakladni-udaje-v-cislech/>> [cit. 14. 3. 2011].

³⁸⁸ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 72.

pravděpodobně střílna.) *Na levé straně byla dvě asi metrová čtvercová okna, vpravo pak dvě malá, která bylo možné otvírat.*“³⁸⁹

Život vězně v mírovských celách se nemohl srovnávat s životem člověka v civilizovaném světě. Podle Františka Šedivého byly místo splachovacích záchodů v celách umístěny tzv. žanky, tzn. kýble na fekálie. Ty se vždy ráno vynášely. Někdy se ale stalo, že dozorce jejich odnos nepovolil, „...a tak se často vězni domáhali otevření cel a vylití již přetékajících žanků, i za cenu korekce.“³⁹⁰ Ačkoli byla v celách umístěna kamna, nikdy se prý nepodařilo místnost vytopit, protože přiděl uhlí záležel na dozorcích a silné a chladné zdi mírovského hradu většinu tepla pohltily do sebe. Vycházky bývaly dvakrát týdně. Jejich průběh a trvání vězňům pobyt na Mírově neulehčovaly. Během necelých patnácti minut museli vězni čelit libovůli dozorců, kteří např. nařídili pokus bez čepice v mrazivém dni. Pro staré a nemocné to znamenalo rychlé vyčerpání posledních zbytků sil a často i další onemocnění. I přes tato strádání toužili po vzdělání. Učili se od svých starších kamarádů, kteří vystudovali vysoké školy nebo od těch, kteří se dělili o své zážitky z cest po celém světě. Věznění katoličtí duchovní poskytovali alespoň částečné naplnění duchovního života.³⁹¹

Doba, kterou František Šedivý na Mírově strávil, byla naplněna prací. Vězni patřili do kategorie nejlevnější pracovní síly. Služby v táborech vykonávali pod tlakem splnění vysokých norem. Jestliže norma nebyla splněna, následovaly sankce (v podobě omezení jídla, zákazu návštěv a korespondence atd.). Vězni na Mírově pracovali v dílnách, kde se vyráběly skládací metry a krejčovské vycpávky, pletly se košíky nebo byly zadávány jiné práce.³⁹²

František Šedivý během svého pobytu na Mírově pracoval nejprve v dílnách, kde se z lýkových pruhů splétaly pásy na výrobu vložek do bot. Po Novém roce byl zařazen na tzv. „metrárnu“. Jednalo se o dílnu, kde se nýtovaly skládací metry. Ačkoli se tato práce zdála snadná a lehká, František Šedivý uvedl, v čem spočívala různá úskalí: „*nýtky se snadno ohýbaly a musely pak být vyráženy, čímž se tempo*

---

³⁸⁹ Tamtéž, s. 76.

³⁹⁰ Zdeněk F. ŠEDIVÝ – František ŠEDIVÝ, *Bory – Mírov*, Praha 2010, s. 128.

³⁹¹ ŠEDIVÝ – ŠEDIVÝ, c. d., s. 128 – 129.

³⁹² Tamtéž, s. 127.

*zpomalovalo a vysoká pracovní norma se tak stávala nesplnitelnou.*³⁹³ Vyrobené metry se poté měly vyvážet do zahraničí.

28. února 1953 byl František Šedivý přemístěn do Vězeňského ústavu Ostrov u Karlových Varů.³⁹⁴ Jelikož se vězeňský spis u Františka Šedivého nedochoval, nelze s přesností určit, do jakého tábora byl kdy zařazen. Dochovaly se pouze některé spisy, které podávají informace o přemístění Františka Šedivého do jiného vězeňského ústavu. Pro tuto práci vycházím vedle těchto spisů také z údajů, které jsem získala z osobních rozhovorů s Františkem Šedivým nebo z jeho paměti.

Stanice Sboru vězeňské stráže (SVS) Ostrov byla zřízena 15. června 1949. Podléhala přímo velitelství SVS v Praze. Jejím velitelem byl jmenován František Záhrobský, který svou funkci vykonával až do poloviny roku 1951, kdy nápravně pracovní tábory (NPT) při uranových dolech přešly pod kompetence ministerstva národní bezpečnosti.³⁹⁵ Vězni zde nahrazovali německé válečné zajatce. Celý komplex tvořilo několik táborů v oblasti Jáchymova, Horního Slavkova a Příbrami. Ke každému táboru příslušel důl, kde se těžila uranová ruda pro Sovětský svaz. Dohoda o rozšíření těžby rud a koncentrátů v Československu, obsahujících radium a jiné radioaktivní prvky, jakož i o jejich dodávkách Svazu sovětských socialistických republik byla podepsána vládami SSSR a ČSR 23. listopadu 1945.³⁹⁶ Na základě této dohody muselo Československo dodržovat smluvené množství dovážené Rudy. Aby se dodávky dařilo plnit, byla v roce 1949 uzavřena dohoda mezi Jáchymovskými doly a ministerstvem spravedlnosti o přísunu vězňů na práci v dolech.³⁹⁷

Vězni pracující s radioaktivním uranem byli vystaveni vysokému riziku zdravotních komplikací. Pracovali totiž jen s minimálními ochrannými pomůckami (či zcela bez nich), které měly zabránit přímému styku člověka s radioaktivními kovy. Strava zdaleka nebyla dostačující pro náročnou práci v dolech. Její přiděl se určoval podle plnění stanovených norem. Jestliže vězeň neplnil normy na 100% a výše, byl mu přiděl jídla snížen. V opačném případě měl nárok na větší porci jídla, která ovšem i tak nevystačila na obnovu pracovní síly odsouzeného. Úroveň mezi

---

³⁹³ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 81.

³⁹⁴ NA Praha: Krajská prokuratura Praha, Hlášení o předání vězně do výkonu trestu u zdejšího ústavu ze dne 28. 2. 1953.

³⁹⁵ Tomáš BURSÍK, *Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali*, Praha 2009, s. 46.

³⁹⁶ KAPLAN – PACL, *c. d.*, s. 7.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 33.

jednotlivými tábory byla často zcela odlišná. Zatímco někde vězni nedostávali ani základní množství potravin potřebné pro práci a velice rychle se dostali na pokraj vyhladovění, jinde byla strava poměrně slušná a dostačující. Vězni měli být za svou práci odměňováni stejně jako civilní zaměstnanci Jáchymovských dolů s tím rozdílem, že veškeré výdělky nejprve putovaly na konto správy táborů. Odtud byly rozdělovány vězňům. Velké nesrovnalosti existovaly především v rozdělování prémie a příplatků, protože jejich přiděly byly v kompetencích velitelů tábora, kteří s nimi nakládali velice svévolně. Aby si vězeň po svém propuštění nezvykl na pohodlný život, který by mu měla umožňovat částka vydělaná během pobytu ve vězení, měl být jejich určitý podíl utracen přímo v táboře. K tomu sloužily od podzimu 1950 táborové kantýny. Nákup potravin v táborové kantýně závisel na vydání nákupních poukázek v různých korunových hodnotách. Jejich výdej byl podmíněn plněním pracovních norem.³⁹⁸

V uranových dolech se pracovalo na tři směny: ranní, odpolední a noční. Směny trvaly zpravidla osm hodin, v některých případech i dvanáct či dokonce šestnáct hodin, pokud nebyla splněna povinná pracovní norma. Vše bez jakéhokoli nároku na odpočinek. Soboty, neděle a svátky se považovaly za normální pracovní den. Nejčastějším zaměstnáním odsouzených byla práce v dolech. Mimo ní vězňové vykonávali pomocné práce v dolech (např. zednické práce na stavbě komínů a zdí, tesařské, zámečnické atd.). Kromě práce v dolech byli vězňové nasazováni i na různé druhy práce na povrchu, např. na stavbu nových sídlišť, kulturních domů apod.

Vždy před každým odchodem do práce probíhal nástup, kdy se celá skupina sčítala. Totéž se dělo i při příchodu do tábora z práce. Po dlouhé náročné práci bylo mnohdy velice vyčerpávající stát venku (v zimě na mrazu) někdy i více než dvě hodiny a to v tom případě, pokud se nástup z jakýchkoli důvodů protáhl (mohlo se jednat o neschopnost dozorce správně počítat). Vedle těchto prací se vězňům v případě kázeňských či pracovních prohřešků ukládala tzv. brigáda. Ta mohla následovat ihned po příchodu ze šachty. Po snídani se musela odpolední směna účastnit práce ve službě, což zahrnovalo úklidové práce v táboře nebo různé činnosti v kuchyni apod. Jedinou dobou, kdy se mohl vězeň alespoň částečně věnovat svým

---

³⁹⁸ BURSÍK, c. d., s. 92 – 114.

osobním věcem, byla doba před večerkou.³⁹⁹ Práce zaplňovala téměř veškerý čas života vězně v NPT. Sloužila jako prostředek k převýchově vězně v poslušného občana lidově demokratické republiky.

Jelikož z archivních materiálů není známo, do jakého tábora byl František Šedivý po odchodu z Mírova zařazen, předpokládám, že nejprve putoval do Ústředního tábora jako všichni ostatní vězni. Tam musel absolvovat přijímací procedury – přidělení pořadového čísla, odebrání civilního oblečení, vydezinfikování, ostříhání dohola, protitýfové očkování, přidělení trestaneckých obleků, dek, ešusu a lžice. V tomto táboře zůstal podle své výpovědi do druhé poloviny března. Důvodem k poměrně dlouhému pobytu v Ústředním táboře byla podle Františka Šedivého skutečnost, že v okolních táborech pobývali jeho přátelé. Jednalo se o způsob, jak politické vězně udržet v izolaci od jejich přátel. Tento stav František Šedivý přirovnal k době strávené na Pankráci po odsouzení, kdy na transport čekal tři týdny.⁴⁰⁰

Údajně v druhé polovině března 1953 začal pracovat na šachtě Bratrství. Společně se dvěma muži měl betonovat bloky, na které se usazovala vodní čerpadla. Během jedné směny zažil zasypání šachty. Sám tuto událost reflektoval takto: „...mohutná vystřílená kaverna neměla zajištěný strop a chvílemi se uvolňovaly drobné kameny a padaly na pracující muže i na připravená čerpadla. O desáté parták rozhodl, že si uvaří čaj. Vystoupili po žebříku z jámy a vytáhli ho sebou nahoru. [...] Poodešli asi padesát kroků, k malému výklenku, kde si bylo možno i sednout. Parták vytáhl ponorný vaříč a nasadil konce drátů na vedení, z něhož byla odstraněna izolace. Voda nabraná ze stružky na okraji chodby se pomalu začala vařit. Náhle bylo slyšet dunivou ránu a zhaslo osvětlení chodby, a dokonce i dvě karbidky. Parták rychle strhl šňůru vaříče, domnívaje se, že způsobil zkrat. Rozsvítili obě karbidky a zklamaně se vraceli zpět. Parták šel první. Najednou se zarazil a vykřikl: „Podívejte se dopředu!“ Vytažený žebřík byl zpola zasypán. Vystřílená kaverna zmizela. Z otvoru, kterým před chvilkou vystoupili, se hrnulo kamení, až se úplně ucpal. Všichni byli v šoku.“⁴⁰¹

---

³⁹⁹ Tamtéž, s. 82 – 87.

⁴⁰⁰ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 86.

⁴⁰¹ Tamtéž, s. 86 – 87.

Dalším místem, kde si František Šedivý odpykával svůj trest, byl tábor Vykmanov I – krycím označením C („Céčko“ ve vězeňském slangu). Tento tábor se nacházel v podhůří Krušných hor, nedaleko obce Ostrov.⁴⁰²

Situaci, která v táboře při jeho příjezdu panovala, popsal František Šedivý následovně: „*Pohled na několik skupinek mužů na druhé straně drátu byl úděsný. Vyhublé postavy promodralé zimou nastavovaly mezerami v oplocení ruce a žebraly kus chleba nebo trochu tabáku. Oblečení v cáry kdysi vězeňského mundúru, kalhoty s každou nohavicí jinou, s holýma nohama omotanýma onucemi, které jim čouhali z bot. Soustředili se u brány tábora, aby z příbylců něco vyžebřali, než nováčci vkročí do tábora a zjistí, kam se dostali. Za pár dní na tom budou všichni stejně.*“⁴⁰³ Byl si vědom náročnosti práce a nedostatku jídla. Sám uvedl, že „*hlad na tomto táboře je veliký, protože v zimě pracovala jenom některá pracovní komanda a ostatní byli nezařazení. Znamenalo to, že dostávali stravenku jedna, která nebyla na dlouhé přežití ani vleže, a nebrali žádné kapesné. Jejich zařazení do práce se stávalo čím dál tím více problematické, neboť pracovní schopnosti následkem již půl roku trvající podvýživy značně klesly. Nebyl předpoklad, že by normy určené pro stavebnictví mohli splnit alespoň na 100%, a vysloužit si tak stravenku dvě. Stravenku tři dostali ti, kteří plnili pracovní normy na 126%. Ani ta však zdaleka nestačila pokrýt kalorickou spotřebu při tak těžké práci.*“⁴⁰⁴

Dle Františka Šedivého pracovní den v táboře začínal v půl páté vyhlášením budíčku. Poté si museli vězni předpisově ustlat lůžko (chybně ustlané lůžko mohlo mít za následek potrestání), stihnout ranní hygienu, vyzvednout si přiděl chleba⁴⁰⁵ a načepovat hořkou kávu. Mezi pátou a šestou hodinou se konal nástup, během něhož se celé seskupení vězňů spočítalo a poté následovala osobní prohlídka, tzv. filcunk.⁴⁰⁶ Stejná opatření probíhala i po dopravě vězňů na pracoviště.⁴⁰⁷

⁴⁰² Dnes je Vykmanov součástí obce Ostrov v okrese Karlovy Vary.

⁴⁰³ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 88 – 89.

⁴⁰⁴ Tamtéž, s. 89.

⁴⁰⁵ Ten měl údajně činit 15 dkg na osobu. Jelikož ale bochníky nevážíly předepsané 3 kg, přiděl chleba se ztenčil na 12 – 13 dkg.

⁴⁰⁶ Během filcunku musel prý každý vězeň rozepnout halenu i vestu a sundat čepici. V takovém stavu očekával prohlídku, při které se kontrolovalo, zda u sebe nemá nějaký nepovolený předmět (většinou se jednalo o nějaký kus oblečení navíc, který se mu podařilo propašovat buď z jiného tábora nebo v balíčku od příbuzných či známých).

⁴⁰⁷ ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo*, Praha 2008, s. 15 – 16.

Jelikož měl František Šedivý zdravotní klasifikaci B, která umožňovala pouze „lehké“ práce, byl zařazen do práce na výstavbu sídliště v Ostrově. Nejednalo se ale o lehkou práci. Pracovní normy byly tvrdé a často nesplnitelné. Díky práci vězňů vyrůstaly nové obytné části měst především na Jáchymovsku, Slavkovsku a Příbramsku, které sloužily jako ubikace pro horníky těžící uran pro SSSR. Pracoval prý ve skupině Němců,⁴⁰⁸ kterým se dařilo plnit normy na 126% a dostávali tak stravenku tři. Ta jim zaručovala největší přiděl potravy a polévku přímo na pracovišti. I tak to ale nestačilo na znovunabytí energie, která byla k práci potřebná.

Nejhorší chvíle prý František Šedivý pocíťoval, když pracoval na stavbě kasáren. Náplní jeho práce bylo především vykopat základy pro domy. Nedařilo se mu plnit normu ani na 100%, což znamenalo, že dostával stravenku jedna. Hlad byl k nevydržení, začal rychle hubnout: „*Když tahle éra skončila, měl jsem třiapadesát kilo. Pro srovnání: když mě zatkli, vážil jsem sedmdesát kilo.*“⁴⁰⁹ Po práci na výkopech byl přidělen k míchačce na beton, kde se prý norma dala udržet alespoň na 100%. Určité zlepšení situace přinesl konec léta, kdy byl zajištěn přísun polévky pro všechny vězně a patnáct deka opravdového chleba. K tomu začal František Šedivý dostávat i kapesné, za což si mohl v kantýně koupit později i mléko a sušenky.

Počátkem ledna 1954 měl být František Šedivý povolán na stavbu základů pro obrovský drtič na tábor Vykmánov II (tzv. Elko). Zhruba po měsíci se měl vrátit na tábor Vykmánov I – C, odkud byl ale počátkem března přemístěn opět do tábora Vykmánov II – L, kde údajně strávil šestnáct měsíců.

Tábor Vykmánov II, krycím označením L, ve vězeňském slangu „Elko“, byl zřízen na počátku roku 1951.⁴¹⁰ Do tohoto tábora se měli dostávat vězni, kteří byli klasifikováni jako nejnebezpečnější a nepolepšitelní. Nacházelo se zde údajně velké množství intelektuálů – od biskupů a kněží po důstojníky, profesory teologie a středoškolské profesory.⁴¹¹ Tábor Vykmánov II sousedil s Oddělením technické

---

⁴⁰⁸ Podle Františka Šedivého se jednalo o Němce odsouzené v rámci retribuce. Vztahy mezi tzv. retribučními a politickými vězni byly složité a mnohdy plné paradoxů. Ačkoli proti sobě stáli lidé zcela odlišných názorů a chování, existují případy, kdy spolu dokázali vycházet a navázat přátelství. Více např. Tomáš STANĚK, *Retribuční vězni v českých zemích 1945 – 1955*, Opava 2002.

⁴⁰⁹ Dostupné z WWW: <<http://www.politictivezni.cz/frantisek-sedivy.html>> [cit. 15. 3. 2011].

⁴¹⁰ BURSÍK, c. d., s. 47.

⁴¹¹ Dostupné z WWW: <http://www.politictivezni.cz/vezeni-a-pracovni-tabory-v-ceskoslovensku.html#_ftn2> [cit. 15. 3. 2011].

kontroly (OTK), kde se vytěžená uranová ruda a čistý smolinec soustřeďovaly. František Šedivý prohlásil, že se v táboře nacházely pouze čtyři baráky, z nich jen dva obývali vězňové. Zbylé dva sloužily jako velitelství, kuchyně a marodka. Tábor patřil mezi ty nejmenší v celé jáchymovské oblasti, počet vězňů v něm soustředěných nepřekročil prý 300.⁴¹²

V areálu tábora se nalézala budova, kde se zpracovávala uranová ruda z celého Československa – tzv. věž smrti. Mezi mukly patřila k nejobávanějším místům v celé oblasti uranových dolů, protože tady se zpracovávala uranová ruda i čistý smolinec. Vězňové byli vystaveni vysokému stupni radiace většinou bez jakýchkoli ochranných pomůcek. Nejenže se jednalo o velice náročnou práci, ale také o práci s vysokým rizikem zdravotních komplikací. Radiace působila na vězně prakticky celodenně, nejen při práci ve věži. Po skončení směny se obleky, ve kterých se pracovalo, neměnily. Vězňové v nich museli zůstat i nadále. Malinké částičky rudy zůstávaly v oděvech, a tak vysílaly radioaktivní záření i v ubikacích vězňů. Navíc budovy, ve kterých vězňové pobývali, stály nedaleko věže. Mezi mukly se údajně proslýchalo, že na tábor L, někdy nazývaný jako „likvidační“, byli umísťováni vězni, kteří měli trest delší než deset let, protože dle Františka Šedivého *„Elko byl trestný tábor, kam lidi posílali na likvidaci. Počítalo se s tím, že lidé do několika let zemřou na následky ozáření.“*⁴¹³

Do tohoto prostředí byl František Šedivý přemístěn v březnu 1954. Zde údajně vystřídal několik pracovišť. Nejprve měl pracovat u pásu, kde lopatou nakládal chudou rudu na pás, který se nacházel ve výšce zhruba 130 cm. Tato činnost se odehrávala v silném radioaktivním prostředí. Poté údajně zakotvil na příjmu rudy, kde skládal bedýnky s uranovou rudou. Ačkoli se jednalo o práci v otevřeném prostoru, kde byla prašnost minimální a směna pouze denní, i tak se jednalo o náročnou práci, protože *„...skládacím četám procházelo za směnu rukama až 200 tun, v období špičkové těžby i 300.“*⁴¹⁴

Ačkoli byl režim v táboře velice přísný a osobní volno se vězňům všemožně zkracovalo, František Šedivý vysvětloval, jak se snažil společně s ostatními

---

⁴¹² ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo*, s. 19.

⁴¹³ Dostupné z WWW: <<http://www.politictivezni.cz/frantisek-sedivy.html>> [cit. 15. 3. 2011].

⁴¹⁴ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 100.

odsouzenými vzdělávat. V táboře se nacházela pouze taková literatura, která byla „politicky korektní“ a měla účel vězně převychovat. Muklové proto využívali veškerých možností k získávání vědomostí od starších zkušenějších vězňů. Velký zájem byl především o cizí jazyky – němčinu a angličtinu.

Ze studia archivních materiálů vyplývá, že 30. června 1956 byl František Šedivý přemístěn do NPT Příbram.⁴¹⁵ Při zpracovávání těchto údajů došlo k nesrovnalostem ohledně doby, kdy nastoupil do tábora v Příbrami. V rozhovorech, které jsem s Františkem Šedivým vykonala, uvedl, že v táboře Vykmánov II setrval šestnáct měsíců a to od roku 1954. Z toho vyplývá, že transport na tábor Bytíz měl probíhat na jaře 1955. V dostupných archivních materiálech se ale nachází zpráva o přemístění vězně Františka Šedivého do Příbrami až z roku 1956. Protože vězeňský spis, ve kterém by měly být veškeré změny o přemístění odsouzeného evidovány, se nedochoval, nelze ověřit, jak dlouho František Šedivý v táboře Vykmánov – L pobýval a kdy přesně byl přemístěn do Příbrami. Z důvodu velkého časového odstupu, se kterým byly rozhovory prováděny, je možné, že došlo k určitému stupni zkreslení délky pobytu v NPT na Jáchymovsku. Toto ale František Šedivý odmítl s odůvodněním, že jeho výpověď je pravdivá a přesná a že archivní materiály obsahují nesprávná data.⁴¹⁶

V Příbrami byl František Šedivý údajně umístěn do tábora Bytíz. Tento tábor, s označením Z, vznikl v květnu 1953 jako poslední, který se vázal na využití vězeňské pracovní síly při dolování uranové rudy v ČSR.⁴¹⁷ Stal se největším komplexem ze všech uranových táborů v Československu. Jeho kapacita činila až 2000⁴¹⁸ vězňů. Prvním velitelem se stal Jaroslav Duba,⁴¹⁹ který do té doby vykonával funkci velitele v uranovém táboře Vojna na Příbramsku. Dne 1. dubna 1962 došlo

---

⁴¹⁵ NA Praha: Krajská prokuratura Praha, Vyrozumění o přemístění odsouzeného ze dne 30. 6. 1956.

⁴¹⁶ Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 2. 7. 2011.

⁴¹⁷ BURSÍK, c. d., s. 48.

⁴¹⁸ Podle Františka Šedivého bylo v táboře před amnestií v roce 1960 až 3000 vězňů.

⁴¹⁹ Jaroslav Duba se narodil v roce 1922. Nejprve pracoval jako nákupní úředník ve firmě Českomoravská Kolben-Daněk v Brně-Žabovreskách. 18. července 1949 se na vlastní žádost stal členem Sboru národní bezpečnosti. Od 1. srpna 1950 zastával funkci velitele TNP Příbram – Vojna a v roce 1951, kdy došlo k zřízení NPT Vojna, byl jmenován velitelem tohoto tábora. V květnu 1953, tedy v době zřízení tábora Bytíz, byl přeřazen do funkce náčelníka v tomto táboře. V roce 1955 z funkce náčelníka tábora Bytíz odešel a dále pracoval na 2. oddělení 2. odboru KS MV v Brně. Zde se věnoval různým kauzám, za jejichž úspěšné zpracování byl v roce 1968 povýšen do hodnosti majora. Ze služebního poměru u SNB byl uvolněn z vážných rodinných a osobních důvodů v roce 1977. Více např. František BARTÍK, *Tábor vojna ve světle vzpomínek bývalých vězňů*, Praha 2008.

zde v důsledku poddolování k propadu táborové kuchyně. Následkem toho, byl původní tábor zrušen a v jeho blízkosti postaven nový, který doposud slouží vězeňským účelům.⁴²⁰

Dle svědectví Františka Šedivého byly poměry v táboře mnohem lepší než předtím v táboře Vykmánov – L: „*Všude, kam přišli (rozuměj vězňové, pozn. autorky), byli vlídně přijati. Setkávali se s kamarády z Mírova, ELKA i jiných táborů. Byla jim nabízena práce v dobrých partách, na šachtách i na sídlišti. Ihned dostali oběd, který se kvalitativně i kvantitativně lišil od stravy na ELKU. Kdo chtěl, dostal přidáno. [...] Prostě úplně jiné prostředí než byl Vykmánov I i II. Dozorci si tábora příliš nevšimli, procházeli téměř bez povšimnutí. Nikdo je nezdravil, což bylo na Jáchymovsku tvrdě vyžadováno.*“⁴²¹

František Šedivý se měl zapojit do prací na stavbě sídliště v Příbrami-Březových horách. Cestu tam a zase zpět do tábora zajišťovalo několik autobusů, protože vzdálenost sídliště od tábora činila několik kilometrů. Oproti tvrdým poměrům na Jáchymovsku, tábor Bytíz poskytoval vězňům prý mnohem snazší možnosti sebevzdělávání. Nutno podotknout, že i přesto byly značně omezené. Literatura, dopisy, léky, ale i teplé prádlo byly prý pašovány přes civilní zaměstnance. Takto František Šedivý charakterizoval chvíle strávené studiem: „*Na levé straně tábora stály v křoviskách pod třemi novými baráky improvizované lavičky, u nichž se večer scházely studijní i debatní kroužky, někdy ještě po večerce. Na světnicích byly oblíbeným místem kouty mezi rohovými palandami a dvoulůžkem. Sedávalo se na postelích nebo v uličce. Mnoho mladých mužů začalo intenzivní výuku cizích jazyků, ve které potom pokračovali až do úplného zdokonalení. Mnozí pak začali ještě další jazyk. Nebyly však studovány jen cizí jazyky, ale i státověda, národní hospodářství, filosofie i historie. Pokud byly učebnice nalezeny dozorcem, znamenalo to vždy korekci. Literatura byla ukrývána v podlahách a stěnách baráků.*“⁴²²

---

⁴²⁰ Dostupné z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-pribram-91/historie/historie-veznice/historie-veznice-pribram-bytiz-5988>> [cit. 15. 3. 2011].

⁴²¹ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 106.

⁴²² Tamtéž, s. 109.

Tato poměrně uvolněná atmosféra se údajně změnila poté, co do tábora nastoupili noví „bachaři“, kteří začali uplatňovat staronové způsoby šikanování.⁴²³ Proti jejich zvůli se měli vězňové postavit vyhlášením hladovky. Podle Františka Šedivého se tak stalo v květnu 1955. Stávka byla příslušníky SNB potlačena a údajně zhruba 140 vězňů přemístěno na jiné tábory. Tím se však dal impuls k tomu, aby i na ostatních táborech začali vězni protestovat.⁴²⁴

Při studiu odborné literatury k tomuto tématu nebylo k hladovce na Bytízu nic nalezeno. Všechny dostupné materiály se zmiňují pouze o hladovce a stávce v táboře Vojna v červenci 1955. V odborné literatuře je označovaná jako tzv. nudlová aféra, která propukla začátkem července 1955.⁴²⁵

Vycházíme-li z dochovaných archivních materiálů, František Šedivý tuto akci nemohl v táboře Bytíz zažít. Podle archivních záznamů došlo k přemístění Františka Šedivého na Příbram až v roce 1956.⁴²⁶ František Šedivý tyto zprávy ale důrazně vyvrátil a konstatoval, že byl přímým svědkem hladovky na Bytízu.⁴²⁷

Odvetná opatření po potlačení stávky byla tvrdá. Zvýšil se údajně počet „bachařů“, kteří neváhali používat kruté metody, např. tzv. filcunk, což byl nástup spojený s osobním prohledáváním vězňů a jejich ubikací. To se mohlo protáhnout až na několik hodin. Během prohlídek cel „bachaři“ zabavovali nepovolenou literaturu, kterou poté spálili. Zhoršení stravy, dlouhé nástupy, zimní šlapání sněhu v koridoru a celkové přiosřtení režimu se staly dalšími prostředky k potrestání vězňů za hladovku a stávku.⁴²⁸

Během této doby se zdraví Františka Šedivého začalo údajně zhoršovat. Důvodem toho byla nejenom prodělaná revmatická horečka ještě před zatčením, ale

---

⁴²³ Zavedli nový táborový řád, který mimo jiné znamenal, že vězni museli na nástupy chodit podle baráků a cimer. To znamenalo, že první vězňové, kteří vyfárali, museli čekat na ty, kteří se z dolů dostali až jako poslední. To mohlo trvat až dvě hodiny.

⁴²⁴ ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo*, s. 27.

⁴²⁵ Přesný důvod k vyhlášení hladovky dnes už není znám. Někteří se kloní k názoru, že vězni tak jednali poté, co k jídlu dostali zkažené jídlo (dokonce se objevuje domněnka, že v nudlích, které měly být ten den k jídlu, byli červi), jiní tvrdí, že důvodem bylo výročí vzniku USA, uvěznění některých vězňů v korekci či zavedení nového táborového řádu. Ten přikazoval vězňům chodit na nástupy organizovaně podle baráků a cimer, což vězňové chápali jako zbytečnou represii. Stávka byla po několika dnech potlačena a asi 60 vězňů odvezeno do pevných věznic na Pankrác a do Ruzyně. Údajní vůdci spiknutí měli být postaveni před soud a odsouzeni. Režim v táboře se přiosřtil a hromadné nástupy zavedly. Více viz BÁRTÍK, *c. d.*, s. 60 – 70.

⁴²⁶ NA Praha: Krajská prokuratura Praha, Vyrozumění o přemístění odsouzeného ze dne 30. 6. 1956.

⁴²⁷ Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 2. 7. 2011.

⁴²⁸ ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo*, s. 27.

také otřesné podmínky v NPT, náročná fyzická práce a hlad. František Šedivý začal pociťovat arytmií srdce. Na vyšetření měl být poslán na tábor Vykmánov I. Po návratu na Bytíz měl zastávat lehké práce (údajně pracoval ve skladu, uklízel po řemeslnících, obsluhoval míchačku) a jeho stav se údajně zlepšoval.

V roce 1957 se František Šedivý pokusil o znovuoobnovení procesu. Chtěl dokázat, že jeho činnost a tím pádem i činnost celé skupiny byla vyprovokována agentem „Petrem“, který byl nasazen StB, aby činnost skupiny řídil a podával o ní informace na oddělení StB. K jeho žádosti se připojili i jeho kolegové, kteří si v tu dobu ještě odpykávali svůj trest.⁴²⁹ Jejich žádost byla Krajským soudem v Praze zamítnuta⁴³⁰ stejně jako následná odvolání.⁴³¹

Dne 9. prosince 1958 byl František Šedivý podle archivních materiálů přemístěn do tábora Vojna.⁴³² Zde se opět data nástupu výrazně liší. František Šedivý uvedl, že se na Vojnu dostal koncem léta 1956. Nicméně archivní materiály dokládají, že v táboře Vojna pobýval až od prosince 1958. Podle vzpomínek Františka Šedivého panovaly v táboře Vojna daleko horší poměry než na Bytízu. Nelze vyloučit, že byl tento dojem ovlivněn znalostmi z literatury, jelikož svědectví byla podávána s velkým časovým odstupem.

Tábor Vojna se nacházel několik kilometrů od Příbrami. Společně s táborem Bytíz tvořil komplex uranových táborů na Příbramsku. Počátky tábora Vojna spadají do poválečného období, kdy na jeho výstavbu byli povoláni němečtí váleční zajatci. Od roku 1948 začal sloužit jako trestný tábor pro německé válečné zajatce. Další etapou ve vývoji tábora bylo období mezi roky 1949 – 1951, kdy na základě zákona⁴³³ došlo ke zřízení táborů nucené práce (TNP).⁴³⁴ TNP Vojna vznikl 22. listopadu 1949. Chovanci tábora pracovali většinou v uranových dolech nebo vykonávali další práce v táboře nebo ve městě Příbrami. V roce 1951 došlo ke zrušení TNP Vojna a de facto k jeho přeměnění na nápravně pracovní tábor

---

⁴²⁹ Jednalo se o: Ladislava Hoffmanna, Zdeňka Otrubu a Jiřího Málka.

⁴³⁰ NA Praha: Krajský soud Praha, Spis 4 Nt 030/57 ze dne 15. 4. 1957.

⁴³¹ Více o tomto tématu v kapitole Politický proces František Šedivý a spol.

⁴³² NA Praha: Krajský soud Praha, Hlášení změn ze dne 9. 12. 1958.

⁴³³ Zákon č. 247/48 Sb. o táborech nucené práce.

⁴³⁴ Tábory nucené práce se budovaly v místech s nedostatkem pracovní síly. Mohl do nich být zařazen člověk mezi 18. a 60. rokem života většinou bez řádného soudu. Stačilo pouhé podezření z páchaní trestné činnosti. Doba pobytu v táboře se pohybovala od tří měsíců do dvou let.

(NPT).⁴³⁵ NPT Vojna byl zrušen v roce 1961.⁴³⁶ Jako jediný tábor v Československu prošel všemi obdobími vývoje a některé jeho části se zachovaly do dnešní doby.⁴³⁷ I z tohoto důvodu došlo v roce 2000 k realizaci Památníku Vojna jako pobočky Hornického muzea v Příbrami.⁴³⁸

Trestně pracovní tábory při uranových dolech na Jáchymovsku a Slavkovsku většinou končily svou činnost ve druhé polovině padesátých let.⁴³⁹ Na počátku šedesátých let ukončil svou činnost i tábor Mariánská⁴⁴⁰ na Jáchymovsku a k 1. červnu 1961 mělo dojít i ke zrušení táborů Rovnost a Vojna na Příbramsku. Tábor Rovnost byl vedle Vykmánova II⁴⁴¹ posledním táborem, který na Jáchymovsku ještě fungoval. Z těchto důvodů měl být František Šedivý začátkem roku 1960⁴⁴² přemístěn opět na tábor Bytíz, který společně s táborem Vykmánov II měl dále sloužit vězeňským účelům.

V táboře Bytíz měl František Šedivý pracovat jako svářeč ve výrobě důlních konstrukcí, později dostal místo soustružníka v dílně. V tu dobu se připravovala tzv. velká amnestie prezidenta republiky. Na jejím základě bylo propuštěno několik tisíc politických vězňů.⁴⁴³ Z rozhodnutí Krajské komise v Praze ze dne 9. května 1960 bylo usneseno, že amnestie prezidenta Novotného se na Františka Šedivého nevztahuje.⁴⁴⁴ Důvodem k nezařazení Františka Šedivého do amnestie byla dle komise skutečnost, že František Šedivý organizoval nebezpečnou protistátní skupinu.⁴⁴⁵ Sám tuto událost reflektoval takto: „V sobotu 6. května byl po snídani vyhlášen všeobecný nástup „se všemi svými věcmi“. Všichni věděli, co to znamená. Ovzduší se naplnilo napětím i nadějí. Vězni se řadili v pětistupy na hlavním

---

⁴³⁵ Nápravně pracovní tábory vznikaly jako náhrada za zrušené TNP. Rozdíl byl v tom, že v NPT se nacházeli vězni odsouzení k mnoha letům odnětí svobody.

⁴³⁶ Více o táboře Vojna např.: BĀRTÍK, c. d.

⁴³⁷ Např.: budova velitelství tábora, korekce, tzv. bunkr, ubytovací objekt G, kulturní dům, vězeňská ošetrovna a další.

⁴³⁸ Dostupné z WWW: < <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/expvp/expvp.html> > [cit. 26. 5. 2011].

⁴³⁹ Bratrství 12. 6. 1954, XII 9. 8. 1954, Svornost 29. 10. 1954, Ústřední tábor 12. 12. 1954, Prokop 14. 5. 1955, Svatopluk 14. 5. 1955, Ležnice 22. 8. 1955, Vykmánov II 26. 5. 1956, Vršek – Barbora 30. 3. 1957, Nikolaj 1. 7. 1958, Eliáš II 1. 4. 1959. BĀRTÍK, c. d., s. 40.

⁴⁴⁰ Mariánská byla zrušena 1. 4. 1960.

⁴⁴¹ Vykmánov II dosud slouží vězeňským účelům.

⁴⁴² Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 30. 3. 2011.

⁴⁴³ Karel Kaplan uvádí číslo 5262. KAPLAN – PALEČEK, c. d., s. 219.

⁴⁴⁴ Dle čl. II, písm. b) Amnestie prezidenta republiky ze dne 9. 5. 1960.

⁴⁴⁵ NA Praha: Krajský soud v Praze, číslo chybí.

nástupišti mezi oběma branami i na prostranství před kuchyní, kladouce před sebe své věci, to jest uzel s dekami, zubní kartáček s pastou, mýdlem a několika drobnostmi povolenými k přežití. Chvilé napětí rostla. Po sčítání nastalo ticho, které přerušil hlas táborového rozhlasu. [...] Hlas vyzýval ty, kteří budou čtení, aby se odebrali na druhou stranu nástupiště. Třídění šlo velmi pomalu, všichni se loučili. V jejich pohledu byla radost i smutek. Nikdo v té chvíli nevěděl, kam je ruka osudu posílá. Minuty se proměnily v hodiny. Řady na nástupišti řídly. Pomalu začalo být zřejmé, že ti na druhé straně odcházejí. Některé pětice už úplně zmizely. Napětí zbývajících stále rostlo. Asi po dvou hodinách hlas utichl.“ František Šedivý zůstal v řadě téměř sám, před sebou měl jen uzel se svými věcmi.⁴⁴⁶

Rozhodnutí o nezařazení Františka Šedivého do amnestie prezidenta republiky projednával i Krajský soud v Praze dne 1. července 1960⁴⁴⁷. Dospěl ke stejnému závěru jako krajská komise.⁴⁴⁸ Proti tomuto rozhodnutí podal František Šedivý odvolání, jež bylo projednáváno Nejvyšším soudem v Praze dne 16. srpna 1960.⁴⁴⁹ I jeho rozhodnutí opět potvrdilo správnost počínání krajské komise a odvolání Františka Šedivého zamítnul.⁴⁵⁰ František Šedivý se snažil poukázat na to, že jeho činnost byla kontrolována orgány StB, a proto nemohla být nebezpečná. Nejvyšší soud své rozhodnutí odůvodnil tvrzením, že nemohl zkoumat správnost rozsudku bývalého Státního soudu a tudíž byla žádost Františka Šedivého nedůvodná.⁴⁵¹

Po tzv. velké amnestii zůstalo v táboře Bytíz podle Františka Šedivého pouze okolo 140 politických vězňů. Tábor se prý začal zaplňovat kriminálními vězni. Těm se trest pohyboval pouze okolo jednoho roku, nejvýše 2 – 3 roky. František Šedivý uvedl, že práce politických vězňů byla v tuto dobu velice vážená, protože političtí vězňové měli po několika letech tvrdé práce nejen mnoho zkušeností a často byli opravdovými mistři ve svém oboru, ale i proto, že kriminální vězňové práci údajně odmítali nebo pracovali jen s velkými výhradami. Poměry v táboře se prý zmírnily.

---

⁴⁴⁶ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 122.

⁴⁴⁷ NA Praha: Deník Státní prokuratura Praha, 8 Spt I 100/52 ze dne 1. 7. 1960.

⁴⁴⁸ Amnestie prezidenta republiky ze dne 9. 5. 1960 se na Františka Šedivého nevztahuje. Dle § 391 odst. zák. č. 64/1956 Sb.

⁴⁴⁹ NA Praha: Nejvyšší soud v Praze, Spis 8 To 091/60.

⁴⁵⁰ Dle § 162 odst. 1, písm. c/ zák. č. 64/1956 Sb.

⁴⁵¹ NA Praha: Nejvyšší soud v Praze, Spis 8 To 091/60.

Přestaly být omezovány dopisy, jejich cenzura však zůstávala i nadále. Toho využil František Šedivý k dopisování se svou maminkou, která byla v tu dobu těžce nemocná. Zemřela 10. června 1961. František Šedivý ji naposledy viděl před Vánoci roku 1960. Národní výbor měl prý žádat vedení tábora Vojna o přerušení trestu Františku Šedivému, aby se mohl účastnit pohřbu. Náčelník tábora Vojík prý žádosti nevyhověl a znemožnil tak Františku Šedivému poslední rozloučení se svou matkou.

Na jaře roku 1962 se v noci z 31. března na 1. dubna v důsledku poddolování a nedostatečných bezpečnostních opatření propadla část tábora, kde stála táborová kuchyně. Obrovský kráter měl podle svědectví Františka Šedivého průměr osmdesát metrů. Oběťmi této tragédie se staly pouze dva kuchaři, kteří v tu chvíli údajně přebírali službu. František Šedivý k této tragédii uvedl: „*Dva mrtví, to byla daň zaplacená za lajdáctví a nezáměr vedení závodu i vlastního velitelství. Kdyby se byl tábor propadl v době nástupu, kdy na těchto místech stálo ve všední den 600 lidí a v neděli dvojnásobek, byl by počet obětí šel do několika set, pokud by se vůbec někdo zachránil.*“⁴⁵² Po této události se celý táborový komplex přestěhoval k šachtě č. 11 a dosud slouží vězeňským účelům.⁴⁵³ Původní tábor již neexistuje. „*V místech, kde kdysi stával, zejí krátery propadajícího se povrchu.*“⁴⁵⁴

V roce 1962 se připravovala druhá amnestie prezidenta Novotného, na jejímž základě byli propuštěni další političtí vězňové. Vyhlášena byla 9. května 1962. Ani v tomto případě se ale na Františka Šedivého nevztahovala. Krajský soud v Praze se dne 7. června 1962 vyslovil,⁴⁵⁵ že rozhodnutí o amnestii prezidenta republiky ze dne 9. května 1962 se na Františka Šedivého nevztahuje.⁴⁵⁶ Důvodem k tomuto rozhodnutí byl podle soudu fakt, že František Šedivý „*byl organizátorem nebezpečné protistátní skupiny, která prováděla podvratnou činnost proti našemu státu.*“⁴⁵⁷ František Šedivý podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k Nejvyššímu soudu, který

---

⁴⁵² ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 133.

⁴⁵³ Dostupné z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-pribram-91/historie/historie-veznice-pribram-bytiz-5988>> [cit. 16. 3. 2011].

⁴⁵⁴ ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo*, s. 36.

⁴⁵⁵ Dle § 368 zák. č. 141/1961 Sb.

⁴⁵⁶ Dle článku IV, písm. d) na organizátory, kteří zosnovali nebo řídili teroristickou, sabotážní nebo jinou nebezpečnou protistátní skupinu, pokud tato skupina pod jejich vedením počala již rozvíjet podvratnou činnost. Dostupné z WWW: <<http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/amnestie-z-9-kvetna-1962>> [cit. 16. 3. 2011].

⁴⁵⁷ NA Praha: Státní prokuratura Praha, Usnesení Krajského soudu 3 Ts I 78/52 ze dne 7. 6. 1962. Předseda senátu byl František Veselý.

jeho žádost projednával 12. října 1962.⁴⁵⁸ Dospěl ke stejnému závěru jako před dvěma lety, kdy projednával stížnost Františka Šedivého o jeho nezařazení do amnestie prezidenta republiky ze dne 9. května 1960. I v tomto případě byla jeho žádost zamítnuta jako nedůvodná.⁴⁵⁹

Po amnestii zůstalo v táboře údajně okolo 60 politických vězňů. Protože ostatní jáchymovské tábory byly již zrušeny, jednalo se tedy o vězně ze všech táborů z této oblasti. František Šedivý ve svých pamětech uvádí, že byl na něho činěn nátlak, aby si podal žádost o milost. To ale prý odmítl „...s poukazem na svůj již zmařený život, který je dílem někoho, s kým se hodlá po propuštění vypořádat. Podáním žádosti o milost by přiznal vinu, a to v žádném případě nehodlá udělat – trvá na svých výpovědích uvedených v protokolech z roku 1957. [...] Neměl kam spěchat. Dívka, kterou miloval, se vdala. Matka zemřela za strašných okolností, o které se zasloužil sám režim. Bratr a mnoho přátel žije v emigraci, domov obsadili cizí lidé.“⁴⁶⁰

V archívních materiálech se dochoval spis Okresního soudu v Příbrami ze dne 18. ledna 1963.⁴⁶¹ Líčení se konalo na základě žádosti Františka Šedivého o jeho podmíněné propuštění. Okresní soud rozhodl, že trest, který byl Františku Šedivému udělen, dosud nesplnil svůj výchovný účel, a proto žádost zamítl. Jako důvody uvedl skutečnosti, že František Šedivý i přes dobrou pracovní morálku „...neuzavírá pracovní závazky, má různé připomínky k plnění rozkazů příslušníků MV, rád vyhledává osoby, které nesouhlasí s dnešním zřízením, do roku 1958 byl třikrát kázeňsky trestán, dobrovolných brigád se neúčastňuje, není zapojován v žádném zájmovém kroužku samosprávy odsouzených.“⁴⁶²

Na „svobodu“ byl František Šedivý podmíněně propuštěn⁴⁶³ až 21. února 1964 na základě usnesení Okresního soudu v Příbrami.⁴⁶⁴ V něm se uvádí, že veřejné

⁴⁵⁸ NA Praha: Deník Státní prokuratura Praha, Usnesení Nejvyššího soudu v Praze 1 To 0182/62 ze dne 12. 10. 1962.

⁴⁵⁹ Dle § 148 ods. 1, písm. c/ zák. č. 141/1961 Sb.

⁴⁶⁰ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, s. 135.

⁴⁶¹ NA Praha: Státní prokuratura Praha, Usnesení Okresního soudu v Příbrami Pp 491/62 ze dne 18. 1. 1963.

⁴⁶² NA Praha: Státní prokuratura Praha, Usnesení Okresního soudu v Příbrami Pp 491/62 ze dne 18. 1. 1963.

⁴⁶³ Dle § 331/1 zák. č. 140/1961 Sb. ve vztahu k ustanovení § 61 zák. č. 140/1961 Sb.

⁴⁶⁴ NA Praha: Státní prokuratura Praha, Usnesení Okresního soudu v Příbrami Pp 55/64 ze dne

soudní líčení se konalo na základě žádosti Františka Šedivého o jeho podmíněné propuštění. Důvodem k propuštění se staly podle soudu tyto skutečnosti: „...František Šedivý má dobrou pracovní morálku. Dříve byl třikrát kázeňsky trestán, naposledy dne 26. 1. 1957. Po té svoje chování podstatně zlepšil a již kázeňsky trestán nebyl. Naopak byl třikrát odměněn [...]. Zastával funkci zástupce a velitele světnice a v těchto si vedl dobře. Dobrovolných brigád se zúčastňuje. [...] František Šedivý ve výkonu trestu svým vzorným chováním a poctivým poměrem k práci prokázal polepšení a proto soud dospěl k závěru, že lze mít důvodně za to, že již povede řádný život pracujícího člověka.“⁴⁶⁵ Krajský soud v Příbrami prakticky popřel svá dřívější tvrzení ze dne 18. ledna 1963. Zkušební doba byla stanovena na čtyři roky,⁴⁶⁶ během nichž se nesměl dopustit žádného trestného činu, jinak se mělo rozhodnout o vykonání zbytku trestu. František Šedivý se na svobodu dostal téměř po dvanácti letech od svého zatčení.

6.5 Po propuštění: od roku 1964

Život po propuštění z výkonu trestu neznamenal konec perzekuce. StB i nadále sledovala počínání bývalých politických vězňů prostřednictvím sítě svých spolupracovníků. Návrat do společnosti byl velice obtížný už jen proto, že KSČ spolu s komunistickým státním aparátem usilovala o to, aby zařazení do společnosti vězňům co nejvíce ztížila. Bývalí studenti učilišť či středních nebo vysokých škol neměli nárok dostudovat a museli ještě absolvovat povinnou vojenskou službu. Intelektuálové, kteří stihli dostudovat ještě před únorem 1948, nemohli pracovat ve svých oborech. Velice často nacházeli místa v podnicích, kde konali různé manuální práce, většinou špatně placené. Podniky, ve kterých odsouzení před zatčením pracovali, je po jejich propuštění odmítali znovu zaměstnat. Řada dalších se řídila podle kádrového posudku, který nedovoloval zaměstnat bývalé politické vězně v jejich oboru. Amnestie neznamenal prominutí trestu, šlo pouze o podmíněné

---

21. 2. 1964.

⁴⁶⁵ NA Praha: Státní prokuratura Praha, Usnesení Okresního soudu v Příbrami Pp 55/64 ze dne

21. 2. 1964.

⁴⁶⁶ Dle § 63/1 zák. č. 140/1961 Sb.

propuštění. V případě, že by bývalí vězňové během zkušební lhůty spáchali nějaký trestný čin (ať už skutečný nebo vykonstruovaný StB), k novému trestu se jim započítávala i neodpykaná doba, kterou amnestie podmíněně prominula. Nadále byli sledováni a žili s vědomím, že kdykoli mohlo přijít pozvání k dalším výslechům či samotné zatčení. Perzekuce se po propuštění nevztahovala pouze na bývalého politického vězně. Postižena byla celá jeho rodina, příbuzní i přátelé. Tzv. princip kolektivní viny se uplatňoval po celou dobu komunistické éry v Československu.⁴⁶⁷

Na Františka Šedivého po propuštění nikdo z rodiny nečekal. Jeho maminka zemřela, když pobýval v jednom z pracovních táborů. Během let strávených ve vězení ji viděl podle svých vzpomínek zhruba sedmkrát. První návštěvu dostal až po roce a půl. Poslední setkání s jeho maminkou proběhlo před Vánoci 1960, tedy zhruba půl roku před její smrtí. Bratr žil od roku 1948 v emigraci, otec Alois se v roce 1948 údajně odstěhoval k jiné ženě. Zemřel prý v roce 1956 na rakovinu. Dívka, se kterou František Šedivý ještě před zatčením plánoval svatbu, se provdala za jiného muže a založila rodinu. Po propuštění se s ní údajně několikrát setkal. Tato událost zanechala na Františku Šedivém hluboké stopy. Při rozhovorech se tomuto tématu spíše vyhýbal, a pokud jsem položila otázku, nikdy odpověď moc nerozvinul, ačkoli v jiných oblastech odpovídal v širokých souvislostech. Tento stav je však pochopitelný a objevuje se u řady dalších politických vězňů.

František Šedivý se po propuštění neměl ani kam vrátit. Dům, v němž společně s maminkou před zatčením bydlel, byl v pronájmu cizích lidí. První azyl prý našel u své sestřenice v Praze. Později získal ubytování při svém zaměstnání v podniku Stavby silnic a železnic. V šedesátých letech se seznámil se svou budoucí manželkou Evou, se kterou má jednoho syna.⁴⁶⁸

Po propuštění narazil každý bývalý politický vězeň na řadu problémů. Jedním z nich se stalo i hledání zaměstnání. Neexistovala šance adekvátního pracovního poměru. František Šedivý našel první pracovní místo v březnu 1964 v podniku Stavby silnic a železnic, kam byl přijat jako svářeč. Zde také později dostal ubytovnu. V tomto podniku zůstal dalších sedmnáct let, kde postupně vystřídal několik profesí (po roce 1968 působil v překladatelském a studijním oddělení).

---

⁴⁶⁷ BURSÍK, c. d., s. 177 – 184.

⁴⁶⁸ Z rozhovorů s Františkem Šedivým z 14. 7. a 27. 10. 2010.

V roce 1981 přijal místo ekonoma v nakladatelství Melantrich. Nakladatelství zaměstnávalo Františka Šedivého až do roku 1989.⁴⁶⁹

Bývalí političtí vězni museli splnit povinnou vojenskou službu, pokud tak neučinili ještě před zatčením. Jelikož byl František Šedivý před zatčením studentem vysoké školy, vojenskou službu hodlal absolvovat po jejím ukončení. K tomu ale v důsledku zatčení a následného odsouzení nedošlo. Mělo se tak stát po propuštění z vězení. Následkem těžké revmatické horečky prodělané v době studií na střední škole v Berouně a pobytu ve vězeňských zařízeních, které zdravotní stav ještě zhoršovaly, dostal František Šedivý tzv. modrou knížku na nedomykavost srdečních chlopní a vojenské služby byl zproštěn.⁴⁷⁰

Někteří bývalí političtí vězni se po propuštění snažili o obnovu trestního řízení. Chtěli docílit toho, aby soud uznal, že jejich odsouzení pramenilo pouze z politických důvodů, a doufali v soudní rehabilitaci. V případě kauzy František Šedivý a spol. se obnova trestního řízení konala před Krajským soudem v Praze v letech 1965 – 1966.⁴⁷¹ Rozsudek byl vynesena 4. února 1966. František Šedivý byl zproštěn obžaloby⁴⁷² ze dne 29. července 1952, která ho žalovala z trestného činu velezrady⁴⁷³ a vyzvědačství.⁴⁷⁴ Podkladem pro vynesení nového rozsudku se stalo zjištění, že činnost skupiny byla řízena agentem StB, který všechny osoby k trestné činnosti vyprovokoval. Dále soud konstatoval, že shromažďované informace, které skupina získávala s úmyslem předávat je do zahraničí, byly díky agentu „Petrovi“ pod dohledem StB, tudíž nemohly žádným způsobem ohrozit bezpečnost státu.⁴⁷⁵ Trest, který si František Šedivý odpykal ve vězeňských zařízeních v letech 1952 – 1964, vyzněl de facto zcela naprázdno. Finančně byl odškodněn už v roce 1966⁴⁷⁶ a

---

⁴⁶⁹ ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo*, životopis Františka Šedivého na zadní straně obálky.

⁴⁷⁰ Z rozhovoru s Františkem Šedivým ze dne 30. 3. 2011.

⁴⁷¹ Podrobněji o obnově trestního řízení v kapitole Politický proces František Šedivý a spol. – Odvolání, s. 43.

⁴⁷² Dle § 226 písm. b zák. č. 141/1961 Sb.

⁴⁷³ Dle § 78/1c, 2a zák. č. 86/1950 Sb.

⁴⁷⁴ Dle § 86/2a zák. č. 86/1950 Sb.

⁴⁷⁵ ABS Praha: Krajský soud Praha, Rozsudek Jménem republiky! 1 T 011/65, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

⁴⁷⁶ Podle Františka Šedivého to byla částka 450,- Kčs za každý měsíc strávený ve vězení.

později také v rehabilitačním řízení v roce 1991.⁴⁷⁷ Nicméně nikdo mu nevrátil dvanáct let nesvobody prožitých v pracovních táborech při uranových dolech.

František Šedivý se po propuštění ucházel o vydání diplomu na Vysoké škole ekonomické v Praze, kterou před zatčením téměř dostudoval. Diplom mu byl vydán po složení diferenčních zkoušek v roce 1967. Získat titul inženýr ekonomie v oboru vnitřního obchodu. Současně František Šedivý studoval večerní střední průmyslovou školu strojnickou, kde v roce 1968 úspěšně odmaturoval. Při Univerzitě 17. listopadu v Praze⁴⁷⁸ absolvoval tříletý přípravný kurz ke státním závěrečným zkouškám z francouzského jazyka. Na základě tohoto kurzu státní závěrečné zkoušky z francouzského jazyka vykonal.⁴⁷⁹

František Šedivý aktivně vystupoval při zakládání organizací, které sdružovaly bývalé politické vězně. Jednou z takových organizací byl i klub K-231. Klub vznikl na popud bývalých politických vězňů, kteří byli souzeni v padesátých letech podle zákona na ochranu republiky č. 231/48 Sb. Podle tohoto zákona získal klub svůj název. Jeho založení se datuje 27. března 1968. František Šedivý založil jeho pobočku v Řevnicích (obci, kde žil). Hlavní činnost se soustředila na rehabilitaci soudně perzekuovaných a na možnost sociální podpory. Existence klubu ale neměla dlouhé trvání. Po srpnové okupaci byla jeho činnost zakázána.⁴⁸⁰

Na K-231 navazovala po sametové revoluci organizace Konfederace politických vězňů České republiky (dále jen KPV ČR). Ustavující schůze se konala 30. ledna 1990 na pražském Výstavišti. Ve svém programu navázala na činnosti K-231. Hlavním bodem zájmu tedy byla rehabilitace.⁴⁸¹ V současné době se organizace zaměřuje převážně na vzpomínkové akce a na seznamování mladé generace

---

⁴⁷⁷ Podle Františka Šedivého to byla částka 2.500,- Kč za každý měsíc strávený ve vězení. Z této částky bylo ale prý odečteno to, co už bylo vyplaceno během dřívějšího odškodnění.

⁴⁷⁸ Univerzita 17. listopadu v Praze byla založena v roce 1961 zpočátku pro zahraniční studenty z Afriky, Asie a Latinské Ameriky. Pomocí stipendií měla získávat studenty ze zemí Třetího světa a seznamovat je s marxistickou filozofií. Později došlo ke zřízení oboru překladatelství a tlumočnictví. V roce 1974 byla na základě vládního návrhu zrušena. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/eknih/1971cnr/tisky/t0081_00.htm> [cit. 13. 7. 2011].

⁴⁷⁹ Z rozhovorů s Františkem Šedivým ze dne 2. 7. 2011.

⁴⁸⁰ Více např.: Petr BLAŽEK – Tomáš BURSÍK – Josef HALLA – Jiří HOPPE, *Aby se to už neopakovalo*, Praha 2007; *Almanach k 40. výročí založení K-231*, Praha 2008.

⁴⁸¹ V roce 1992 se podařilo prosadit nový rehabilitační zákon č. 119/1990 Sb., který rozšířil počty rehabilitovaných o několik set tisíc postižených osob. Soudní rehabilitace se tak dočkalo dalších 275 000 občanů. Dostupné z WWW: <<http://www.kpv-cr.cz/?pid=116>> [cit. 26. 5. 2011].

s dějinami Československa.⁴⁸² Předsedkyní KPV ČR je Naděžda Kavalírová.⁴⁸³ Místopředsedy konfederace jsou vedle dalších František Šedivý a Jiří Málek (oba odsouzeni v procesu František Šedivý a spol.).

Vedle těchto dvou organizací se František Šedivý angažuje také v Klubu dr. Milady Horákové. Tento klub byl ustanoven 13. ledna 1990. Jeho cílem je navazovat na odkaz Milady Horákové. V závěrečném usnesení deklarovali: „*Ustavujeme nezávislý Klub dr. Milady Horákové jako dobrovolné seskupení občanů, kteří bez ohledu na politickou příslušnost usilují o demokratické uspořádání státu v duchu humanitních ideálů, za něž Milada Horáková položila život.*“⁴⁸⁴ František Šedivý dnes působí jako předseda tohoto klubu.

V rámci své funkce místopředsedy KPV ČR a předsedy Klubu dr. Milady Horákové se vyjadřuje k tématům vztahujících se k politickým procesům, komunistickému režimu a též k aktuálním politickým tématům. V roce 2010 zastával odmítavé stanovisko KPV ČR ve volbě ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů⁴⁸⁵ (ÚSTR). Jím se měl stát Jiří Pernes. KPV ČR odmítla jeho nominaci s poukazem na zprávu, že byl v roce 1988 posluchačem VUML, že toto tvrzení nikde neuvedl a že ji považoval za pouhou „*prkotinu*“. KPV ČR konstatovala, že nabídka studia na VUML byla nabízena pouze těm, u kterých režim předpokládal „*vyšší stupeň loajality, ne-li dokonce spolupráce s režimem*“.⁴⁸⁶ Ač 1. dubna 2010 došlo ke zvolení Jiřího Pernese ředitelem ÚSTR, KPV ČR i nadále projevovala svůj nesouhlas a 2. dubna 2010 iniciovala petici za jeho odvolání. V ní mimo jiné požadovala novou volbu ředitele ÚSTR, který by nebyl spjat s komunistickým režimem.⁴⁸⁷ Do jaké míry měla petice úspěch nelze říci, je pouze jisté, že Jiří Pernes byl v květnu z postu

---

⁴⁸² Dostupné z WWW: <<http://www.kpv-cr.cz/?pid=116>> [cit. 26. 5. 2011].

⁴⁸³ Naděžda Kavalírová vystudovala medicínu na Karlově univerzitě. Stala se členkou strany národně socialistické, dokonce byla žačkou Milady Horákové. Pracovala jako hlavní sestra v Závodním ústavu národního zdraví Jáchymovských uranových dolů. V roce 1956 byla zatčena a odsouzena na 5 let vězení. Podmínečně propuštěna byla v roce 1959. Od roku 2003 je předsedkyní KVP ČR. Zasloužila se o řešení otázek odškodnění bývalých politických vězňů v rámci legislativy. Dostupné z WWW: <<http://www.kpv-cr.cz/?pid=140>> [cit. 26. 5. 2011].

⁴⁸⁴ Dostupné z WWW: <<http://www.miladahorakova.cz/historie/>> [cit. 26. 5. 2011].

⁴⁸⁵ Ústav pro studium totalitních režimů vznikl v roce 2007 zák. č. 181/2007 Sb. Náplní jeho práce je zpřístupnění archiválií z totalitních dob v Československu, tzn. za nacismu a komunismu. Více např.: WWW: <<http://www.ustrcr.cz/>> nebo Petr BLAŽEK, *Ústav pro studium totalitních režimů*, in: Paměť a dějiny 2, č. 1, Praha 2008, s. 198-201.

⁴⁸⁶ Dostupné z WWW: <<http://www.kpv-cr.cz/?nid=502>> [cit. 2. 7. 2011].

⁴⁸⁷ Dostupné z WWW: <<http://www.kpv-cr.cz/?nid=502>> [cit. 2. 7. 2011].

ředitele ÚSTR odvolán⁴⁸⁸ a do nového čela byl dočasně zvolen Zdeněk Hazdra. Dnes je ředitelem ÚSTR Daniel Herman.⁴⁸⁹

Vedle volby ředitele ÚSTR František Šedivý také hájil stanovisko KPV ČR k otázce přetrvávání komunismu v České republice. Společně s Leo Žídkem⁴⁹⁰ a Naděžkou Kavalírovou ve svém prohlášení odmítli komunistickou ideologii a existenci jakýchkoli organizací, které by se ke komunismu hlásily (hlavním terčem kritiky se stala Komunistická strana Čech a Moravy).⁴⁹¹

František Šedivý se poměrně často objevuje také v médiích. Lze ho spatřit např. při vzpomínkových akcích politických vězňů, kdy přednáší projevy, ve kterých apeluje na nutnost udržení demokracie a odsouzení komunistického režimu.⁴⁹² V roce 2007 se v pořadu České televize vyjadřoval k soudu s bývalou prokurátorkou Ludmilou Brožovou – Polednovou.⁴⁹³ Uvedl, že celý proces s Miladou Horákovou a spol. byl dopředu zinscenován a rozhodnutí soudu nebylo možno zvrátit ve prospěch obviněných. Dále konstatoval, že trest pro Ludmilu Brožovou – Polednovou by měl být nejvyšší, protože motivem jejího jednání byla podle Františka Šedivého její vnitřní zloba.⁴⁹⁴

Vystupování Františka Šedivého v médiích lze charakterizovat jako až příliš kritické. Z jeho slov je cítit silný antikomunismus, někdy převažuje jen černo-bílé vidění světa. Tyto postoje nejsou ovšem vzhledem k jeho životním zkušenostem nepochopitelné.

---

⁴⁸⁸ Převážně na základě podezření z plagiátorství.

⁴⁸⁹ Dostupné w WWW: <<http://www.ustrcr.cz/cs/organizacni-struktura>> [cit. 2. 7. 2011].

⁴⁹⁰ Bývalý politický vězeň, v dnešní době předseda politické komise KPV ČR.

⁴⁹¹ Dostupné z WWW: <<http://www.kpv-cr.cz/?nid=314>> [cit. 2. 7. 2011].

⁴⁹² Jedněmi z takových akcí byly např.: Pietní akt u Památníku obětem komunismu v Praze dne 24. 2. 2009, či projev u hrobu Milady Horákové při výročí její popravy dne 26. 6. 2011.

⁴⁹³ Ludmila Brožová – Polednová působila jako prokurátorka Státního soudu v Praze a v roce 1950 hrála hlavní úlohu ve vynesení rozsudku nad skupinou Milada Horáková a spol. Až v roce 2006 byla poprvé obviněna za podíl na vraždách ve výše jmenované skupině. Soud se konal v roce 2007 a bývalá prokurátorka byla odsouzena k osmi letům odnětí svobody. Vrchní soud v roce 2008 tento rozsudek zrušil s odůvodněním, že trestní čin je promlčen. V září 2008 se konal druhý soud s Ludmilou Brožovou – Polednovou, který rozhodl, že je vinna a odsoudil ji k šesti letům nepodmíněně. Bývalá prokurátorka nastoupila trest ve věznici ve Světlé nad Sázavou. V prosinci 2010 udělil prezident Václav Klaus Ludmile Brožové – Polednové milost na základě jejího vysokého věku a zdravotních komplikací.

⁴⁹⁴ Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096902795-dobrerano/207411010101016/>> [cit. 5. 7. 2011].

Od pádu komunismu v Československu se František Šedivý snaží aktivně pracovat na odkazu bývalých politických vězňů. Především se angažuje v činnostech, při kterých vybízí, aby nikdy nebylo zapomenuto, jak se KSČ vypořádávala se svými odpůrci. Dne 28. října 2009 udělil prezident Václav Klaus Františku Šedivému Řád Tomáše Garriqua Masaryka II. třídy za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie a lidská práva.⁴⁹⁵ Svými publikacemi⁴⁹⁶ objasňuje poměry v uranových táborech v padesátých a šedesátých letech minulého století, kterými byl svědkem. Je autorem pamětí,⁴⁹⁷ v nichž popisuje svůj život od zatčení až po propuštění z vězení. Od roku 1998 je členem mezinárodního PEN klubu.⁴⁹⁸

---

⁴⁹⁵ Dostupné z WWW: < <http://www.miladahorakova.cz/news/prezident-udelil-rad-predsedovi-kmh-frantisku-sedivemu/> > [cit. 26. 5. 2011].

⁴⁹⁶ Jedná se o tyto publikace: ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo.*; ŠEDIVÝ – ŠEDIVÝ, *c. d.*

⁴⁹⁷ ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti.*

⁴⁹⁸ Dostupné z WWW: < <http://www.pen.cz/cz/clenove/8/> > [cit. 4. 7. 2011].

7 Závěr

Padesátá léta dvacátého století patří mezi ta období, o která má jak vědecká, tak laická veřejnost zájem, ačkoli se jedná o události, jež neblaze prosluly v dějinách Československé republiky. Vytváření politicky motivovaných procesů se stalo nepostradatelným nástrojem mocenské politiky komunistické strany. Cesta k monopolu moci a přechod od demokratického uspořádání státu k totalitnímu nutně vyvolala vytvoření opozice, kterou ovšem KSČ netolerovala. Příslušníci opozičních skupin se záhy po únoru 1948 stali terčem útoku KSČ, která jakoukoli formu odporu trestala mnohaletými pobyty v pracovních táborech při uranových dolech či dokonce trestem smrti.

Jednou z mnoha perzekuovaných osob se stal i František Šedivý, kterého tvůrci procesů postavili do čela vykonstruované skupiny a odsoudili k trestu čtrnácti let odnětí svobody. Na základě tohoto konkrétního případu jsem poukázala na problematiku politických procesů v 50. letech v Československu. Skupiny osob, které stanuly především před Státním soudem v Praze, byly ve většině případů uměle vykonstruovány vyšetřovateli StB. Stejně tomu bylo i v případě František Šedivý a spol. Dokládají to svědectví bývalých politických vězňů, ale také závěry důkladného zkoumání vyšetřovacích spisů a dalších materiálů StB. Jedním z cílů práce bylo poukázat na nepravdivá obvinění, která přesto nestála v cestě odsouzení. Práce slouží i k lepšímu pochopení fungování justičního aparátu v době totality.

Analýza procesu František Šedivý a spol. dokazuje, že politicky motivované kauzy měly svůj scénář a ve většině případů na sebe navazovaly. Jednalo se o složitý systém vazeb a souvislostí, jehož cílem bylo odkrýt všechny nepřátele režimu (i potencionální) a zdiskreditovat je před společností i za pomoci porušení tehdy platného právního řádu. Při studiu materiálů došlo k poznatku, že skupina František Šedivý a spol. navazovala na kauzu Zdeněk Slavík a spol., jež byla vedena proti představitelům Československé strany národně socialistické a navazovala na proces s Miladou Horákovou a spol. V obou případech se tedy jedná o tzv. okrajové procesy.

Tato práce také mapuje činnost StB při vytváření procesu. Pomocí tajných agentů, důvěrníků a spolupracovníků, kteří se do „ilegálních“ skupin dostali pod falešnou identitou příslušníků zahraničních zpravodajských služeb, měla StB informace o činnostech skupin a zároveň k dispozici jména těch, kteří se v nich angažovali. Bylo pouze otázkou času, kdy dojde k zatýkání jednotlivých osob (většinou se tak dělo ve chvíli, kdy to nejméně očekávali). Téma spolupracovníků StB je aktuální i do dnešní doby. V této práci jsem se pokusila detailněji osvětlit činnost jednoho z nich – agenta „Petra“ (vlastním jménem Vilibald Gold). Nutno podotknout, že bádání po pravé identitě agenta „Petra“ provázely četné komplikace. Ať už se jednalo o neúplné či chybějící spisy, které pravděpodobně zničila sama StB, nebo naopak o dokumenty, které si navzájem protirečí, ačkoli pojednávají o tatáž osobě. Nabízí se otázka, z jakého důvodu tomu tak je. Domnívám se, že spisy vlastnoručně sepsané Vilibaldem Goldem sám autor upravil tak, aby svou činnost během okupace interpretoval jako odboj a využil těchto informací pro budování vlastní kariéry u StB. Toto téma se může stát předmětem dalšího výzkumu.

Bádání po životním příběhu Jaroslava Budského, vyšetřovatele StB v procesu František Šedivý a spol., mi přineslo mnoho nových poznatků a především dopomohlo k pochopení politických procesů v širším měřítku. Zaměření se na osoby, které jsou odpovědní za nepravdivá obvinění a částečně i výši trestu, poskytuje čtenáři dva úhly pohledu. Staví tak do protikladu osoby odsouzené a ty, jež za jejich odsouzení nesou odpovědnost. Komparace těchto dvou skupin nebyla cílem zkoumání, nicméně jím může být v dalším bádání.

Důležitým zdrojem informací pro zpracování této práce se stala svědectví bývalého politického vězně Františka Šedivého. Obecně platí, že metoda orální historie přináší badatelům nové možnosti zpracování daného tématu. Očití svědkové události vnášejí svým vyprávěním do příběhu novou dimenzi. Nejde pouze o holé konstatování události, ale především o prožitky, emoce a osobní zkušenosti, které pamětníci prožívali v danou dobu nebo prožívají i nadále.

Pro mě se práce s pamětníkem stala novou osobní zkušeností. František Šedivý mi ochotně věnoval čas, aby se se mnou podělil o vzpomínky na dobu, na kterou sám z pochopitelných důvodů nerad vzpomíná. Svědectví Františka Šedivého nejenže případ doplnila o spoustu cenných informací, které nelze jiným způsobem

získat, ale také přispěla k lepší orientaci ve zprávách vyšetřovacích spisů StB. Je ovšem nutné získané zprávy komparovat s odbornou literaturou, aby se badatel vyhnul subjektivnímu pohledu na věc. Během zpracovávání práce došlo mezi archivními materiály a svědectvími Františka Šedivého k poměrně zásadním nesrovnalostem. Problém tkvěl v tom, že některé archivní záznamy (převážně ty, které dokládaly dobu pobytu Františka Šedivého v určitém pracovním táboře) považoval za nesprávné. Protože se osobní spis Františka Šedivého v Národním archivu v Praze nedochoval, nebylo možné pravost archivních materiálů ověřit dalšími dokumenty. Tento sporný bod jsem vyřešila tak, že jsem do práce uvedla obě varianty, abych do jisté míry zachovala objektivnost na danou skutečnost.

Zpracovávání tématu, které ještě před dvaadvaceti lety bylo v Československu tabu, doprovázely četné komplikace. Ačkoli jsem neměla problém získat přístup k archivním materiálům a pracovníci archivů byli velice ochotni mi s čímkoli pomoci, nenašla jsem vždy to, co jsem očekávala. Dokumenty Státní bezpečnosti jsou v mnoha případech neúplné. S největší pravděpodobností to zapříčinila sama StB, když kompromitující či jinak nevhodný materiál sama skartovala. Druhým možným vysvětlením může být fakt, že osob odsouzených za tzv. protistátní činy bylo po celou dobu komunistického Československa několik set tisíc, a proto nejsou stále ještě všechny dokumenty seříděny a zpracovány.

Centrem badatelského zájmu se stala osoba Františka Šedivého. Práce zachycuje jeho život s důrazem na události, které předcházely zatčení, a také dobu strávenou v pracovních táborech. Pokusila jsem se analyzovat i život po propuštění z vězení, a tak poukázat na fakt, že propuštěním perzekuce nekončila.

Závěrem nutno podotknout, že se nabízí řada možností k dalšímu zpracování tohoto tématu. Objektem badatelského zájmu mohou být všechny osoby odsouzené v procesu František Šedivý a spol. Na základě zkoumání těchto jednotlivců by bylo možné poukázat na nesmyslnost ale do jisté míry i rafinovanost, s jakou StB skupiny tvořila. Další možností pro zpracování by byl podrobnější průzkum agenta Vilibalda Golda. V tomto případě by se muselo zřejmě počítat s nedostupností dalších materiálů. Přínosnou by se mohla stát důkladnější analýza činností Františka Šedivého ve funkcích místopředsedy KPV ČR a předsedy Klubu dr. Milady

Horákové po roce 1989. Jak již bylo avizováno výše, smysluplná by mohla být komparace obětí a pachatelů v této konkrétní kauze.

8 Seznam použitých pramenů a literatury

8.1 Prameny

8.1.1 Tištěné prameny

- Karel BARTOŠEK, *Český vězeň. Svědectví politických vězeňkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých*, Praha – Litomyšl 2001
- Dopisy Milady Horákové, Praha 2007
- Karel KAPLAN, *StB o sobě, výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*, Praha 2002
- Karel KAPLAN – Jana VÁCHOVÁ, *Protistátní letáky a jiné formy odporu v roce 1948*, Praha 1994
- Antonín KRATOCHVÍL, *Žaluji I. Stalinská justice v Československu*, Praha 1990
- Antonín KRATOCHVÍL, *Žaluji II. Vrátit slovo umučeným*, Praha 1990
- Antonín KRATOCHVÍL, *Žaluji III. Cesta k Sionu*, Praha 1990
- Artur LONDON, *K pramenům Doznání*, Brno 1998
- Karel PECKA, *Motáky nezvěstnému*, Brno 1990
- Proces s vedením protistátního centra v čele s Rudolfem Slánským, Praha 1953
- Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice. Horáková a spoléčníci, Praha 1950
- Josefa SLÁNSKÁ, *Zpráva o mém muži*, Praha 1990
- František ŠEDIVÝ, *Pod věží smrti*, Praha 2000
- Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Uranový gulag*, Brno 2003
- Trestní zákon č. 86/1950 Sb.
- Zákon na ochranu lidově demokratické republiky č. 231/48 Sb.

8.1.2 Archivy

- Archiv bezpečnostních složek MV, Praha
- Archiv bezpečnostních složek MV, Brno – Kanice
- Národní archiv, Praha
- Osobní archiv Jiřího Málka

8.1.3 Orální historie

- Rozhovory s Františkem Šedivým, 14. 7. 2010, 27. 10. 2010, 30. 3. 2011, 2. 7. 2011 Praha

8.1.4 Tisk

- Fontes Nissae, 2004
- Paměť a dějiny, 2008, 2010
- Securitas Imperii, 2001
- Soudobé dějiny, 2005

8.2 Literatura

- František BÁRTÍK, *Tábor vojna ve světle vzpomínek bývalých vězňů*, Praha 2008
- Jiří BÍLEK – Karel KAPLAN, *Pomocné technické prapory 1950 – 1954. Tábory nucené práce v Československu v letech 1948 – 1954. Vznik, vývoj, organizace a činnost*, Praha 1992
- Petr BLAŽEK, *Ústav pro studium totalitních režimů*, in: Paměť a dějiny 2, č. 1, Praha 2008, s. 198 – 201
- Petr BLAŽEK – Tomáš BURSÍK – Josef HALLA – Jiří HOPPE, *Aby se to už neopakovalo: katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K231*, Praha 2008
- Tomáš BURSÍK, *Ztratili jsme mnoho času... Ale ne sebe!*, Praha 2006
- Tomáš BURSÍK, *Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali*, Praha 2009

- Lucie CIDLINSKÁ, *Politické procesy 50. let – Politický vězeň Čestmír Čejka*, Diplomová práce, Liberec 2011
- Prokop DRTINA, *Československo – můj osud. Kniha života československého demokrata 20. století, svazek I-2*, Praha 1991-1992
- Zora DVOŘÁKOVÁ, *Navzdory nenávisti a mstě. Z politických procesů 1952 až 1953*, Třebíč 2002
- Zora DVOŘÁKOVÁ, *Z letopisů třetího odboje*, Praha 1992
- Ivo FIEDLER, *Metamorfóza agenta A. A. Kotouse aneb Jeden z mnohých*, in: *Securitas Imperii* 7, Praha 2001, s. 36–54
- Pavlína FORMÁNKOVÁ – Petr KOURA, *Žádáme trest smrti! Propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol.*, Praha 2008
- Ivan GAĎOUREK – Jiří NEHNĚVAJSA, *Žalářování, pronásledování a zneuznání. Svědectví ještě žijících obětí stalinismu v českých zemích*, Brno 1997
- Jan GEBHART – Jan KUKLÍK, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha 1996
- Gabriela HANZLOVÁ, *Politické procesy u Krajského soudu v Liberci v roce 1953, kauzy Josef Kulháněk a spol. a Josef Musil a spol.*, Diplomová práce, Liberec 2009
- Vilém HEJL, *Zpráva o organizovaném násilí*, Praha 1990
- Lucie HOLANOVÁ, *Politické procesy 50. let – Kauza Vratislav Číla a spol.*, Diplomová práce, Liberec 2007
- Miluše HONZÍKOVÁ, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Ústí nad Labem 1953 – 1954*, Diplomová práce, Liberec 2006
- Miroslav IVANOV, *Justiční vražda aneb Smrt Milady Horákové*, Praha 2008
- Lenka JIRÁKOVÁ, *Politická perzekuce a politické procesy na Jihlavsku v letech 1949 – 1953*, Diplomová práce, Liberec 2008
- Kateřina JOKLOVÁ, *Politické procesy 50. let – Kauza Emil Weiland a spol.*, Diplomová práce, Liberec 2008
- Karel KAPLAN, *Druhý proces. Milada Horáková a spol. - rehabilitační řízení 1968 – 1990*, Praha 2008

- Karel KAPLAN, *Československo v letech 1948 – 1953. Zakladatelské období komunistického režimu*, Praha 1991
- Karel KAPLAN, *K politickým procesům v Československu 1948 – 1954*, Praha 1994
- Karel KAPLAN, *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999
- Karel KAPLAN, *Největší politický proces. M. Horáková a spol.*, Brno 1995
- Karel KAPLAN, *Nekrvavá revoluce*, Praha 1993
- Karel KAPLAN, *Pět kapitol o únoru*, Brno 1997
- Karel KAPLAN, *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*, Praha 1992
- Karel KAPLAN – Pavel PALEČEK, *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Brno 2008
- Karel KAPLAN – Vladimír PACL, *Tajný prostor Jáchymov*, České Budějovice 1993
- František KLÁTIL, *Republika nad stranami. O vzniku a vývoji Československé strany národně socialistické (1897-1948)*, Praha 1992
- Jiří KOCIAN, *Československá strana národně socialistická v letech 1945 – 1948*, Brno 2002
- Kolektiv autorů, *Církevní procesy padesátých let*, Kostelní Vydří 2002
- Kolektiv autorů, *Museli pracovat pro Říši, Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva v letech 2. světové války*, Praha 2004
- Kolektiv autorů, *Totální nasazení. Historie, které by neměla být zapomenuta. Vzpomínky těch, kteří to prožili. 60 let poté*, Brno 2006
- Kateřina KOČOVÁ, *Druhá retribuce. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948*, in: *Soudobé dějiny* 3-4/2005, s. 586 – 625
- Kateřina KOČOVÁ, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové-Krásné*, *Fontes Nissae* č. 5/2004, s. 272 – 293
- Stanislav KOKOŠKA, *Praha v květnu 1945. Historie jednoho povstání*, Praha 2005
- Veronika KUŘÍKOVÁ, *III. odboj na Novopacku. Rozsudek Or T 1512/49*, Praha 2008

- Otakar LIŠKA a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918 – 1989*, Praha 2006
- František MAINUŠ, *Totálně nasazení*, Praha 1974
- Barbora MLÁDKOVÁ, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Liberci 1953 – 1954*, Diplomová práce, Liberec 2005
- Miloslav MOULIS – Dušan TOMÁŠEK, *K. H. Frank, Vzestup a pád karlovarského knihkupce*, Praha 2003
- Ivo PEJČOCH – Jiří PLACHÝ a kol., *Okupace, kolaborace, retribuce*, Praha 2010
- Ivo PEJČOCH – Prokop TOMEK, *Agenti – chodci na popravišti. Kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949 – 1958*, Cheb 2010
- Ludmila PETRÁŠOVÁ, *Vězeňské tábory v Jáchymovských dolech 1949-1961*, in: Sborník archivních prací 2, Praha 1994
- Daniel POVOLNÝ, *Vojenské řešení pražského jara I-II*, Praha 2008
- Martin PULEC, *Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek. Seznamy osob usmrcených na státních hranicích 1945 – 1989*, Praha 2006
- Jacques RUPNIK, *Dějiny komunistické strany Československa. Od počátků do převzetí moci*, Praha 2002
- Iva SEITLOVÁ, *Politické procesy 50. let – Kauza Mirko Šťastný*, Diplomová práce, Liberec 2010
- Tomáš STANĚK, *Odsun Němců z Československa 1945 – 1947*, Praha 1991
- Tomáš STANĚK, *Retribuční vězni v českých zemích 1945 – 1955*, Opava 2002
- František ŠEDIVÝ, *Legie živých aneb Jáchymovské peklo*, Praha 2008
- Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Domeček*, Brno 2004
- Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Jan Masaryk*, Vimperk 1998
- Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Světлана*, Vimperk 1997
- Zdeněk F. ŠEDIVÝ, *Velká operace*, Vimperk 1996
- Zdeněk F. ŠEDIVÝ – František ŠEDIVÝ, *Bory – Mírov*, Praha 2010
- Martin TICHÝ, *Náhlá úmrtí ve vězeňských zařízeních*, Paměť a dějiny 4, č. 1, Praha 2010, s. 93 – 107

- Prokop TOMEK, *Dvě studie o Československém vězeňství 1948-1989*, Praha 2000
- Prokop TOMEK, *Svazek StB jako historický pramen*, in: *Soudobé dějiny* 1, 2005, s. 208 – 214
- Bedřich UTITZ, *Neuzavřená kapitola. Politické procesy padesátých let*, Praha 1990
- Miroslav VANĚK, *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*, Olomouc 2003
- Jaroslav VOREL – Alena ŠIMÁNKOVÁ – Lukáš BABKA, *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*, díl I., Praha 2003
- Jaroslav VOREL – Alena ŠIMÁNKOVÁ – Lukáš BABKA, *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*, díl II., Praha 2004
- Jaroslav VOREL – Alena ŠIMÁNKOVÁ – Lukáš BABKA, *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*, díl III., Praha 2004

8.3 Online dokumenty

- www.czso.cz
- www.economix.cz
- www.kpv-cr.cz
- www.miladahorakova.cz
- www.muzeum-pribram.cz
- www.pametnaroda.cz
- www.pen.cz
- www.politictivezni.cz
- www.psp.cz/eknih
- www.totalita.cz
- www.ustrcr.cz
- www.vscr.cz

8.4 Filmové a rozhlasové dokumenty

- Běda tomu, skrze něhož pokušení přichází, režie Přemysl Freiman, 12 min., 1950
- In nomine patris, režie Jaromír Polišenský, 97 min., 2004
- Proces H, režie Martin Vadas, 2009
- Příběhy 20. století, Český rozhlas – Rádio Česko, režie Adam Drda, Mikuláš Kroupa, 2006 – 2010
- Vrah se skrývá v poli, Třicet případů majora Zemana, režie Jiří Sequens, 1h. 3min., 1975
- Věž smrti, režie Kristina Vlachová, 57 min., 2002
- V zajetí železné opony, režie Petr Lokaj, 2006
- Ztracená duše národa, režie Olga Sommerová, 2001

9 Seznam zkratek

ABS	Archiv bezpečnostních složek
AMU	Akademie múzických umění
c. d.	citované dílo
CIC	Counter Intelligence Corps (zpravodajská služba armády USA)
cit.	citováno
CÚV KSČ	Celoútvárový výbor Komunistické strany Československa
č.	číslo
ČSM	Československý svaz mládeže
ČSR	Československá republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DAF	Deutsche Arbeitsfront (Německá fronta pracujících)
f.	fond
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KOPV	Krajský odbor pasů a víz
KPV ČR	Konfederace politických vězňů České republiky
KS MV	Krajská správa ministerstva vnitra
KS SNB	Krajská správa Sboru národní bezpečnosti
KS StB	Krajská správa Státní bezpečnosti
KSČ	Komunistická strana Československa
KSS	Komunistická strana Slovenska
KV KSČ	Krajské velitelství Komunistické strany Československa
KV StB	Krajské velitelství Státní bezpečnosti
MV	Ministerstvo vnitra
NA	Národní archiv
nar.	narozen/a
NPT	nápravně pracovní tábor
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Národně socialistická německá dělnická strana)
odd.	oddělení

odst.	odstavec
OTK	Oddělení technické kontroly
PEN klub	Poets, Essayists, Novelists (celosvětové sdružení spisovatelů)
písm.	písmeno
ppor.	podporučík
PŠP	právnícká škola pracujících
ROH	Revoluční odborové hnutí
roz.	rozená
s.	strana
SA	Sturmabteilung (ozbrojené oddíly NSDAP)
Sb.	Sbírka zákonů
SČSP	Svaz československo-sovětského přátelství
SNB	Sbor národní bezpečnosti
s.r.o.	společnost s ručením omezením
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
StB	Státní bezpečnost
SVS	Sbor vězeňské stráže
škpt.	štábní kapitán
št. strážm.	štábní strážmistr
t. č.	toho času
TNP	tábor nucených prací
ÚDV	Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu
USA	United States of America (Spojené státy americké)
ÚSTR	Ústav pro studium totalitních režimů
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VKR	Vojenská kontrarozvědka
vstržm.	vrchní strážmistr
VŠO	Vysoká škola obchodní
VŠVH	Vysoká škola věd hospodářských
VUML	Večerní univerzita marxismu leninismu
zák.	zákon
ZO KSČ	základní organizace Komunistické strany Československa

10 Seznam příloh

Příloha č. 1: Kopie trestního oznámení v případě František Šedivý a spol. v Praze ze dne 26. června 1952, Trestní oznámení 7282/52, ABS Praha: Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

Příloha č. 2: Kopie rozsudku v případě František Šedivý a spol. v Praze ze dne 14. listopadu 1952, Rozsudek Jménem republiky! 3 Ts I 78/52, ABS Praha: Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

Příloha č. 3: Kopie návrhu na zatčení Františka Šedivého v Praze ze dne 7. května 1952, ABS Praha: Osobní spis Františka Šedivého, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

Příloha č. 4: Kopie hlášení Krajské prokuratury v Praze o předání vězně Františka Šedivého do vězeňského ústavu ze dne 28. února 1953, Hlášení o předání vězně do výkonu trestu u zdejšího ústavu A-011333/1953-T., NA Praha: Deník Státní prokuratura Praha 8 SPt I 100/52-25.

Příloha č. 5: Kopie žádosti Anny Šedivé o prošetření rozsudku a snížení trestu pro svého syna Františka Šedivého ze dne 8. listopadu 1956, NA Praha: Krajský soud Praha 4 Nt 030/57.

Příloha č. 6: Kopie zprávy o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. ze dne 25. července 1957, Zpráva o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. IM-086/57, NA Praha: Inspekce ministerstva vnitra IM-086/57.

Příloha č. 7: Kopie podmíněného propuštění Františka Šedivého ze dne 21. února 1964, NA Praha.

Příloha č. 8: Kopie usnesení Nejvyššího soudu v Praze ze dne 25. května 1965 o zrušení rozsudku bývalého Státního soudu ze dne 14. listopadu 1952, Usnesení Nejvyššího soudu 1 To 11/65, NA Praha.

Příloha č. 9: Kopie rozsudku v případě František Šedivý a spol. v Praze ze dne 4. února 1966, Rozsudek Jménem republiky! 1 T 011/65, ABS Praha: Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV.

Příloha č. 10: Kopie fotografií Františka Šedivého z roku 1952 (v době zatčení), ABS Praha: Osobní spis Františka Šedivého, Vyšetřovací svazek – mapa č. 1, František Šedivý a spol., č. V 292 MV. Kopie fotografie Františka Šedivého z roku 2011, <<http://www.klaus.cz/foto/detail/75>>.

Příloha č. 11: Kopie posudku o služební činnosti Jaroslava Budského ze dne 18. října 1978, Posudek o služební činnosti příslušníka SNB (§ 106 zák. č. 100/1970 Sb.), ABS Brno – Kanice: Personální spis Jaroslava Budského č. 5298.

Příloha č. 12: Kopie fotografií Jaroslava Budského, ABS Brno – Kanice: Personální spis Jaroslava Budského č. 5298.

Příloha č. 13: Kopie usnesení Německého obvodového soudu o obvinění Wilibalda Golda ze dne 19. listopadu 1940, Usnesení Německého obvodového soudu 3 Js 545/40 (160/40), ABS Praha: f. Stíhání válečných nacistických zločinců, Osobní spis Wilibalda Golda č. 244.

Příloha č. 14: Kopie závěrečné zprávy o výsledku šetření ve věci zjištění činnosti agentů StB v odbojových skupinách prováděné Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu v Praze dne 24. dubna 1998, Závěrečná zpráva o výsledku šetření ÚDV-196/VvK-95, Osobní archiv Jiřího Málka.

8 STU 100 / 52

14

7262/52.

V Praze dne 26. června 1952.

STÁTNÍ PROKURATURA
V PRAZE

Došlo: -2 VII. 1952

V A Z B A !

krát příloh

Státní prokuratura

P r a h a .

Předmět: ŠEDIVÝ František a spol. -
trestní oznámení.

Lustrum

Trestní oznámení.

I.

Pachstelé :

✓ Š e d i v ý František, student VŠVH v Pra-
ze, nar. 2.7.1927 v Zední Třebáni, bytem
Zední Třebán čp.72.

Ve vazbě od 8.5.1952 - 17.00 hod.

✓ O t r u b a Zdeněk, student právnické fa-
kulty v Praze, nar. 18.6.1930 v Užhorodě,
bytem Praha XI., Baranova č.4.

Ve vazbě od 30.4.1952 - 13.00 hod.

✓ M á l e k Jiří, student pedagogické fakul-
ty v Praze, nar. 21.8.1930 v Praze, bytem
Praha XIV., Balabánova č.15.

Ve vazbě od 30.4.1952 - 07.15 hod.

✓ N e č e s Jiří, t.č.vojín pres.slужby, nar.
17.10.1929 v Praze, bytem Praha XII., Sta-
linova č.24.

Ve vazbě od 22.5.1952 - 20.30 hod.

✓ K o l e n a t ý Karel, technický úředník,
t.č.vojín pres.slужby, nar. 21.4.1930 v Pra-
ze, bytem Praha XII., Slezská č.99.

Ve vazbě od 22.5.1952 - 23.30 hod.

Příloha č. 1: Kopie trestního oznámení v případě František Šedivý a spol. z roku
1952, s. 1.

✓ ~~F~~ i a l k a Přemysl, studující právnické fakulty v Praze, nar. 14.12.1929 v Chrudimi, bytem Praha XX., Černická č.14.

Ve vazbě od 28.5.1952 - 20.00 hod.

✓ ~~K~~ r á l í k Svatopluk, studující stavitelského inženýrství v Praze, nar. 2.4.1930 v Praze, bytem Praha I., Kaprova č.11.

✓ Ve vazbě 15.5.1952 - 12.30 hod.

✓ ~~S~~ l a v í k Milan, studující medicíny, nar. 18.5.1930 v Košicích, bytem Praha XI., Žerotínova č.41.

Ve vazbě od 14.5.1952 - 16.00 hod.

✓ ~~B~~ a l c a r o v á Olga, studující na lékařské fakultě v Praze, nar. 29.6.1930 v Praze, bytem Praha XII., Horní Stromky č.8.

Ve vazbě od 20.5.1952 - 13.15 hod.

✓ ~~T~~ y d l i t á t Jiří, nar. 10.3.1930 v Praze, studující farmacii, bytem Praha XII., Slezská č.89.

Ve vazbě od 20.5.1952 - 21.30 hod.

✓ ~~Š~~ i m e k Miroslav, student filosofické fakulty v Praze, nar. 5.3.1931 v Příbrami, bytem Praha XX., Nad Prámskou č.43.

Ve vazbě od 14.5.1952 - 16.15 hod.

28.11.1928 ✓ ~~M~~ o t e j l Jiří, studující právnické fakulty v Praze, nar. ~~28.10.1928~~ v Jiřeticích, bytem Praha XII., Stalinova č.4.

Ve vazbě od 13.6.1952 - 10.15 hod.

✓ ~~P~~ o k o r n ý Zdeněk, student VŠVH v Praze, nar. 30.8.1929 v Praze, bytem Praha XX., Počátky III-1.

Ve vazbě od 12.6.1952 - 16.00 hod.

✓ ~~K~~ i n š t Radko, student VŠVH v Praze, nar. 29.12.1928 v Praze, bytem Praha II., Sokolská č.32.

Ve vazbě od 18.6.1952 - 12.00 hod.

✓ ~~L~~ a u r i n Jiří, studující architektury v Praze, nar. 3.1.1930 v Praze, bytem Praha XII., Korunní č.103.

Ve vazbě od 12.6.1952 - 10.20 hod.

✓ ~~H~~ o f f m a n n Ladislav, profesor, nar. 10.8.1906 v Mostě, bytem Beroun III., Hostinská č.543.

Ve vazbě od 22.5.1952 - 13.45 hod.

Příloha č. 1: Kopie trestního oznámení v případě František Šedivý a spol. z roku 1952, s. 2.

- 3 -

✓ ~~L~~e i t l Ladislav, provozní účetní, nar.
7.12.1927 v Berouně, bytem Beroun II.,
Preislerova č.713.
Ve vazbě od 22.5.1952 - 13.45 hod.

Na svobodě :

✓ ~~H~~ o l u b Jaroslav, vychovatel OUPZ Po-
prad, nar.9.6.1930 v Praze, bytem Poprad,
ul.Rudé armády.

✓ ~~V~~ o d i č k a Petr, studující chemicko-
technického inženýrství v Praze, nar.
6.11.1930 v Praze, bytem Praha XII., Čer-
chovská č.6.

✓ ~~P~~ e č í r k a Iván, student lékařské fe-
kulty v Praze, nar.2.7.1930 v Praze, bytem
Praha XII., U Vodárny č.6.

✓ ~~Č~~ e r n ý Jindřich, studující AMU v Praze,
nar.20.6.1930 v Čáslavi, bytem Praha XII.,
U Keramické školy č.1.

Svědék :

Č e j k a Čestmír, t.č.vězeň v pracovním
táboře Ostrov u Karl.Varů, nar.2.12.1928
v Praze.

Trestný čin :

Velezrada - špionáž.

Místo činu :

Praha - jiná místa v ČSR.

Časové údobí:

1948 - 52.

Věci doličné:

Přiloženy u trestního oznámení.

II.

Se současným rozmachem politickým a hospodářským, kterého
jsme v současné době svědky, zaznamenává náš stát také nebyvalý
rozmach našeho školství, které nemá v dějinách obdoby. Proti dří-
vější republice, kdy se studiu mohl věnovat jen ten, kdo na to
měl, naše lidově demokratické zřízení poskytuje každému občanu
možnosti studia a studenty zabezpečuje stipendiem jako podporou,
aby se studující člověk mohl věnovat jen tomuto a tak byl za-
bezpečen materiálně. Jsme také svědky, že kádry dělnické studují
na vysokých školách a osvojují si vědy, což má za účel, aby tato
nová inteligence dala dělnické třídě vše potřebné k jejímu další-
mu rozvoji.

Příloha č. 1: Kopie trestního oznámení v případě František Šedivý a spol. z roku
1952, s. 3.

Karel Kolenatý, Svatopluk Králík,

ad III) trestný čin ohrožení státního tajemství
podle §u 88 odst.1) tr.z.

Ladislav Leitl,

ad IV) trestný čin sdružování proti republice, podle
§u 78 tr.z.

trestný čin ohrožení státního tajemství podle §u 88 odst.1)
tr.z.

Jiří Laurin, Ivan Pečírka, Petr Vodička, Jaroslav Holub,

ad V) trestný čin sdružování proti státu podle §u 2 odst.1)
zák. č. 231/48 Sb.,

a o d s u z u j í s e z a t o
František Šedivý, Ladislav Hoffmann, Zdeněk Otruba, Jiří
Málek, Jiří Nečas,

podle §u 78 odst.1) tr.z. se zřetelem na §u 22 tr.z. a
za použití §u 30 ~~tr.z.~~ Jiřího Nečase,

Karel Kolenatý, Svatopluk Králík, Milan Slavík, Olga
Balcarová, Jiří Tydlitát, Miroslav Šimek, Přemysl Fialka,

Jiří Motejl, Zdeněk Pokorný, Radko Kinšt, Jindřich Černý,

podle §u 80 odst.1) tr.z., Karel Kolenatý, Svatopluk Králík
se zřetelem na § 22 tr.z., Olga Balcarová, Jiří Tydlitát,
Miroslav Šimek, Zdeněk Pokorný, Radko Kinšt, a Jindřich
Černý za použití §u 30 tr.z.

Ladislav Leitl,

podle §u 8 odst.1) tr.z. se zřetelem na § 22 tr.z.,

Jiří Laurin, Ivan Pečírka, Petr Vodička, Jaroslav Holub,

podle §u 2 odst.1 zák. č. 231/48 Sb.,

k trestům odnětí svobody:

František Šedivý na 14 (čtrnáct) let,

Ladislav Hoffmann na 12 (dvanáct) let,

Zdeněk Otruba na 14 let (čtrnáct) let,

Jiří Málek na 11 (jedenáct) let,

Jiří Nečas na 5 let (pět),

Karel Kolenatý na 4 (čtyři) léta,

Svatopluk Králík na 3 (tři) léta,

Milan Slavík na jeden rok,

Olga Balcarová na 6 měsíců,

Jiří Tydlitát na 8 měsíců,

Krajské velitelství státní bezpečnosti
p r a h a .

41
Dne 7.5.1952. 124

P ř e d k l á d á m

návrh na zatčení Š e d i v é h o Františka, nar. 2.7.1927,
studující na vysoké škole obchodní,
bytem Zadní Třebáň č. 72, p.p. Řevnice.

O d ů v o d ň u j í :

Jmenovaný prováděl špionážní činnost s M á l k e m a
O t r u b o u , od kterých získával zprávy pro zahraničí.

Z j i s t i l j s e m :

Z výsledku Jiřího M á l k a , člena zprav. studentské orga-
nisace a z operativních spisů, že Š e d i v ý František
se zabývá špionážní činností.

Jiří M á l e k vypověděl, že zprav. činnost jejich
skupina vyvíjela od roku 1948 až do r. 1950, pod vedením
funkcionáře nár. soc. Č e j k y , který byl zatčen a odsouzen
na 17 let. Při vyšetřování nebyla odhalena skupina O t r u -
b y a M á l k a , která v činnosti pro zahraničí pokračo-
vala i po zatčení Č e j k y a zprávy byly předávány přes
Š e d i v é h o . Š e d i v ý spolu s jmenovanými tuto čin-
nost vyvíjel až do dnešní doby.

N a v r h u j í :

aby Š e d i v ý František byl zatčen a zavedeno proti ně-
mu vyšetřování k odhalení celé špionážní sítě. Současně je
nutné u jmenovaného provést důkladnou domovní prohlídku.

S o u h l a s í m :

in. M. Ku
Velitel oddělení.

ostřim. Budický Jar.
Vyšetřovací pracovník.

S c h v a l u j í :

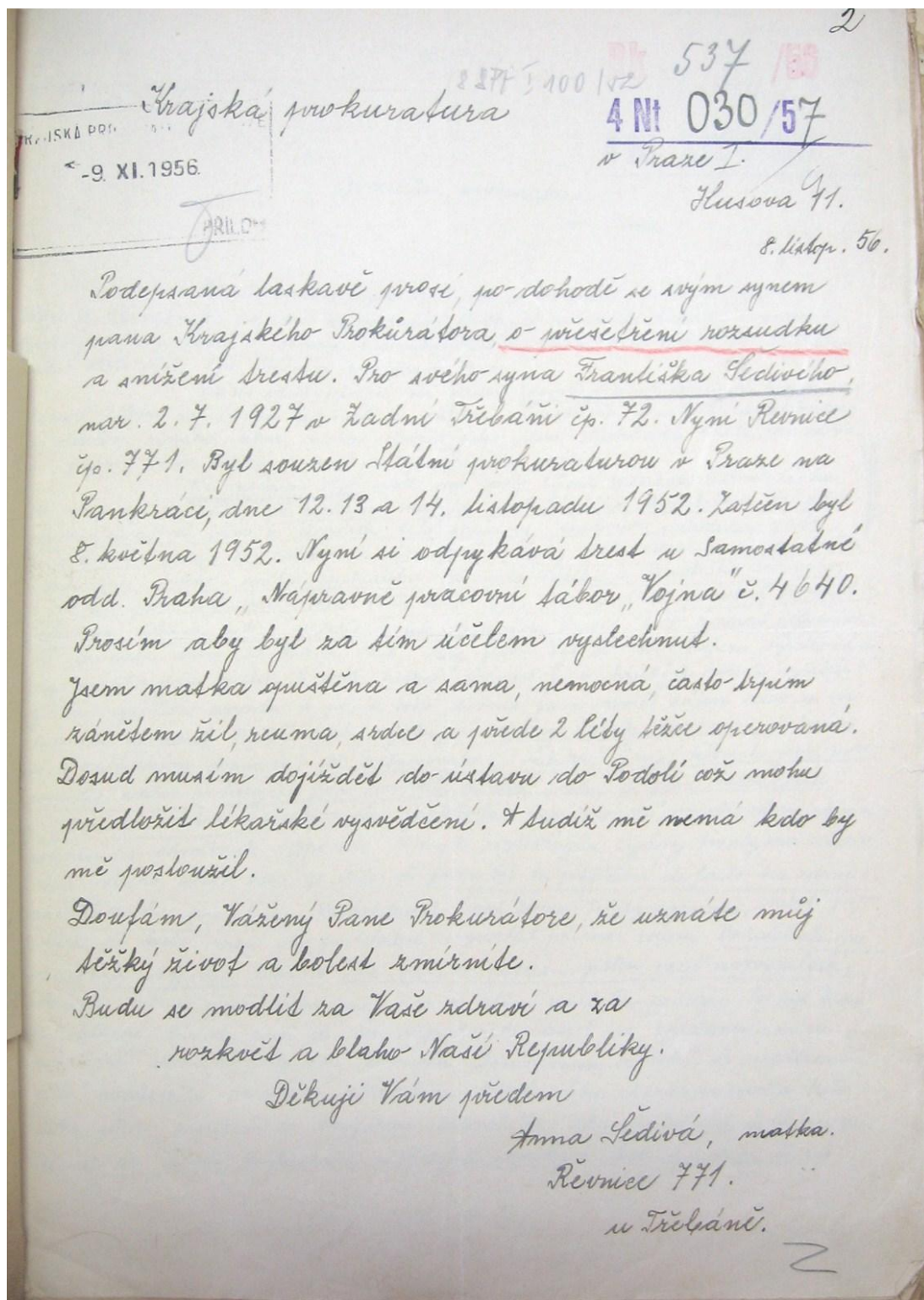
in. M. Ku
Krajský velitel Stb.

in. M. Ku
Velitel referátu.

Příloha č. 3: Kopie návrhu na zatčení Františka Šedivého z roku 1952.

W. J. K. O. O.

Příloha č. 5: Kopie žádosti Anny Šedivé o prošetření rozsudku a snížení trestu z roku 1956.

Ministerstvo vnitra
inspekce ministra.
Čj. IM-086/57.

Ministerstvo spravedlnosti - SOBR
STUPEŇ UTAJENÍ ZRUŠEN
dle Instrukce MS č.j. 61499/SOBR
v Praze dne 25.července 1957.

TAJNÉ

Zpráva

o prošetření některých skutečností v trestní věci Frant.ŠEDIVÝ a spol.

Krajský soud v Praze vede řízení obnovy tr.stihání ods.Františka ŠEDIVÉHO, nar.2.7.1927, studenta, Zdeňka OTRUBY, nar.18.5.1930, studenta a Ladislava HOFMANA, nar.19.8.1906, profesora, všichni t.č. ve výkonu trestu. Při řízení o obnovu dne 15.4.1957 jmenovaní vypověděli některé skutečnosti, které nasvědčují tomu, že v souzeném případě byl "nasazen" orgán MV. Soud žádá o prošetření jejich výpovědí a podání zprávy.

Šetřením bylo zjištěno :

Býv.státní soud v Praze odsoudil v listopadu 1952 celkem 21 osob, většinou studentů, pro tr.čin velezrady a vyzvědačství k trestům odnětí svobody a to Fr.ŠEDIVÉHO na 14 let, Ladislava HOFMANA na 12 let, Zdeňka OTRUBU na 14 let, Jiřího MÁLKA na 11 let, Jiřího NEČASE na 5 let, další osoby postupně k nižším trestům a poslední byl odsouzen k 3 měsícům odnětí svobody.

Z těchto 21 osob jsou dosud ve výkonu trestu ŠEDIVÝ, HOFMAN, OTRUBA a MÁLEK. Ostatní odsouzení mají tresty odpykány, anebo byli podmíněně propuštěni. Z těchto osob, které jsou dosud ve výkonu trestu, Zdeněk OTRUBA a Jiří MÁLEK páchali trestnou činnost již od r.1948 a to ve skupině Čestmíra ČEJKY, který byl odsouzen na jaře r.1950. OTRUBA a MÁLEK nebyli tehdy dopadeni.

Podstata trestné činnosti u hlavních vedoucích osob spočívala v tom, že Fr.ŠEDIVÝ v r.1950 zorganizoval podle příkazu zahraničního agenta rozsáhlou protistátní organizaci, připravující změnu státoprávních poměrů v ČSR a za tím účelem zapojil do této činnosti další osoby, které měly za úkol shromažďovat zprávy, které mají v důležitém zájmu státu zůstat utajeny, v úmyslu předat je do ciziny.

Ods.Frant.ŠEDIVÝ a Zdeněk OTRUBA při veřejném zasedání v dubnu 1957 vypověděli, že v jejich případě vystupovali jako zahraniční agenti "PETR" a "CHARVÁT ze 14", kteří nebyli dopadeni. Z těchto důvodů a protože jejich jednání bylo podezřelé, domnívají se, že tyto osoby byly buď orgány Stb nebo spolupracovníci bezpečnosti a že tedy jejich trestná

Příloha č. 6: Kopie Zprávy o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. z roku 1957, s. 1.

činnost byla vyprovokována. (Dokl.č. 1 a 2.)

Šetřením bylo zjištěno :

Spolupracovník "Petr" byl v r.1949 obsluhován orgánem VKR. Ve své práci byl řízen tak, že provokoval reakční osoby k páchání trestné činnosti. Měl dokonce i svou informátorskou síť, do které zapojil i Františka ŠEDIVÉHO na jaře 1949, kdy se s ním seznámil. Vystupoval před ním jako agent ze zahraničí, pracující pro "Ústředí", které má za úkol sjednocovat ilegální skupiny, které pracují proti lid.dem. zřízení v ČSR. Se souhlasem řídicího orgánu voj.zprav.slужby dal "Petr" Frant.ŠEDIVÉMU pokyn, aby navazoval styk s ilegálními organizacemi a tyto soustřeďoval, aby měl "Petr" jejich činnost pod kontrolou.

Frant.ŠEDIVÝ na základě pokynu agenta "Petra" provokoval své známé studenty k provádění protistátní činnosti, která spočívala v tom, že mu podávali různé zprávy tajného charakteru a tyto pak předával "Petrovi" v domnění, že půjdou do zahraničí. Tyto zprávy však agent "Petr" předával svému řídicímu orgánu VKR PELEŠKOVÍ. ŠEDIVÝ se rovněž tímto způsobem obrátil na svého známého profesora L.HOFMANA z Berouna, kterého získal pro podávání špiónážních zpráv. HOFMAN prováděl tuto domělou špiónážní činnost pro ŠEDIVÉHO až do podzimu 1951.

Na jaře 1950, po zatčení kpt.PELEŠKY, řídicího orgánu "Petra", byl tento spolupracovník v červnu 1950 převzat k dalšímu řízení orgány státní bezpečnosti. Řídicímu orgánu Stb nebylo známo, že agent "Petr" získával různé zprávy provokačním způsobem a to přes ŠEDIVÉHO, který jako spolupracovník "Petra" provokoval různé osoby k protistátní činnosti.

V létě 1950 touto provokační metodou napojuje se ŠEDIVÝ na Zdenka OTRUBU, Jiřího MÁLKA a další osoby. ŠEDIVÝ požaduje podávání různých špiónážních zpráv od těchto osob. Tyto tak činí v domnění, že zprávy půjdou do zahraničí. Zprávy však ŠEDIVÝ podává "Petrovi" a tento orgánům Stb. Tímto způsobem byla sice odhalena trestná činnost OTRUBY a MÁLKA a několika dalších osob, kterou páchaly od r.1948 pod vedením Č.ČEJKY až do jeho zatčení na jaře 1950 a která nebyla odhalena. Od léta 1950 jsou ale tyto osoby ze skupiny ČEJKY provokovány k páchání nové trestné činnosti. Mimo ně i řada dalších osob byla provokací zapojena do páchání protistátní činnosti a dnes jsou již propuštěné na svobodu.

Na jaře 1951 vstupuje do ilegální skupiny ŠEDIVÝ a spol. orgán státní bezpečnosti, který vystupuje jako zahraniční agent CIC pod jménem "Charvát ze 14". Tento orgán byl přímo ve styku s OTRUBOU.

Příloha č. 6: Kopie Zprávy o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. z roku 1957, s. 2.

Touto t.zv. kontrolní sítí měla být kontrolována činnost reakčních osob, nebo osob, které již páchaly tr.činnost. Toto byl nesprávný způsob bezpečnostní práce, která se již nepoužívá a není dovolena.

Závěrem uvádíme, že v odsouzené skupině ŠEDIVÍ a spol. vystupovali "Petr", spolupracovník VKR a později Stb a orgán Stb pod jménem "Charvát ze 14". Oba vystupovali jako agenti nepřátelské rozvědky ze západu.

Mimo skupiny Č.ČEJKY, která působila od roku 1948 až do jara 1950, v níž protistátně pracoval OTRUBA, MÁLEK a další osoby, byla celá činnost skupiny ŠEDIVÉHO a spol. vyprovokována agentem "Petrem" za spoluúčasti ŠEDIVÉHO.

Z tohoto důvodu doporučujeme provedení obnovy tr.řízení u odsouzených, kteří jsou dosud ve výkonu trestu a to Frant.ŠEDIVÉHO, Zdeňka OTRUBY, Ladislava HOFMANA a Jiřího MÁLKA, aby soud s přihlédnutím k zjištěným skutečnostem objektivně posoudil jejich trestnou činnost.

Šetření provedli:

npor.Miloslav PETRÁ

npor.Jaroslav ŠIMONEK

npor. *Petrá*
npor. *Jaroslav Šimonek*

Příloha č. 6: Kopie Zprávy o prošetření některých skutečností v trestní věci František Šedivý a spol. z roku 1957, s. 3.

-869-

HLÁŠENÍ ZMĚN

ÚTVAR NÁPRAVNÝCH ZARÍZENÍ MV
pošt. úřad Příbram I, schr. 60

Ú N Z

Zákl. č. vězně .....

Obviněný, odsouzený: **Š e d i v ý František. 2.7.1927.**

příjmení ..... jméno ..... datum narození .....

Změny, k nimž u vězně došlo:

Dne 21.2.1964, propuštěn podmíněně, usnesením okres. soudu Příbram, ze dne 21.2.1964, č.j.Pp - 55/64, na Adresu: Řevnice. 771. okres. Praha - západ. Stát. soudem Praha, ze dne 14.11.1952, č.j. 3 Ts I - 73/52, pro §§ 73/1c, 2a, 86/2, tr.zák. na 14. roční od. svob. Zkušební doba jest stanovena na 4. roky. Počátek trestu: 8.5.1952. Konec trestu: 8-5.1966.

OBRAŤ: .....

Razítko ÚNZ: ..... Dne 21. února 1964. *Podpis*

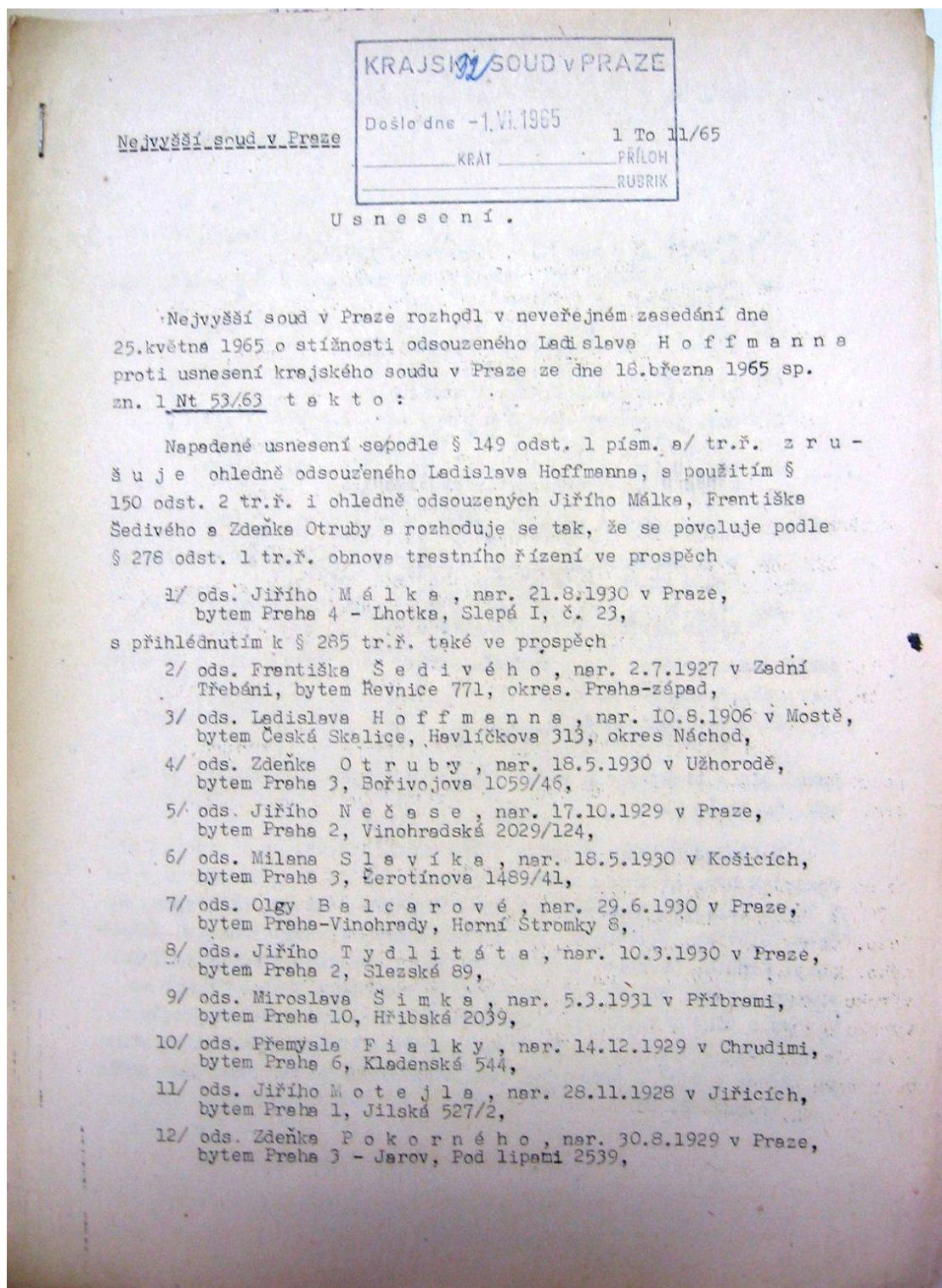
Za správnost údajů odpovídá: *Propr. M. M. M.*

čitelný podpis a hodnost .....

MV č. skl. 320

Příloha č. 7: Kopie podmíněného propuštění Františka Šedivého z roku 1964.

Příloha č. 8: Kopie usnesení Nejvyššího soudu v Praze z roku 1965 o zrušení rozsudku bývalého Státního soudu z roku 1952, s. 1.

- 13/ ods. Radka K i n š t a, nar. 29.12.1928 v Praze,
bytem České Budějovice, Vachkova 1598/15,
- 14/ ods. Jindřicha Č e r n é h o, nar. 20.6.1930 v Čáslavi,
bytem Praha 2, Lužická 1003/1,
- 15/ ods. Jiřího L a u r i n a, nar. 3.1.1930 v Praze,
bytem Praha-Vinohrady, Korunní 103,
- 16/ ods. Ivana P e č í r k y, nar. 2.7.1930 v Praze,
bytem Praha-Vinohrady, U vodárny 6,
- 17/ ods. Jaroslava H o l u b a, nar. 9.6.1930 v Praze,
bytem Praha-Vinohrady, Vinohradská 128,
- 18/ ods. Petra V o d i č k y, nar. 6.11.1930 v Praze,
bytem Praha-Vinohrady Čerchovská 6,

u těchto odsouzených v celém rozsahu, zčásti pak i ohledně

- 19/ ods. Karla K o l e n a t é h o, nar. 21.4.1930 v Praze,
bytem Praha 2, Engelsovo nábřeží 388/48,
- 20/ ods. Svatopluka K r á l í k a, nar. 2.4.1930 v Praze,
bytem Karlovy Vary, Janáčkova 7,

pokud jde o trestný čin sdružování proti republice podle § 80 odst.
1 tr.zák. č. 86/50 Sb. a

- 21/ ods. Ladislava L e i t l a, nar. 7.12.1927 v Berouně,
bytem Beroun II, Šafaříkova 713,

pokud jde o trestný čin sdružování proti republice podle § 79 tr.
zák. č. 86/50 Sb.

V důsledku toho se podle § 284 odst. 1 tr.ř. z r u š u j e
rozsudek býv. státního soudu v Praze ze dne 14.11.1952 sp.zn. 3 Ts
I 78/52 ohledně odsouzených Málka, Šedivého, Otruby, Hoffmanna, Ne-
čase, Slavíka, Balcarové, Tydlitáta, Šimka, Fialky, Motejla, Pokor-
ného, Kinšta, Černého, Laurina, Pečírky, Holuba a Vodičky v celém
výroku o vině, ohledně odsouzených Kolenatého a Králíka pouze ve
výroku o vině z trestného činu sdružování proti republice podle
§ 80 odst. 1 tr.zák. č. 86/50 Sb., ohledně odsouzeného Leitla pouze
ve výroku o vině z trestného činu sdružování proti republice podle
§ 79 tr.zák. č. 86/50 Sb.

Příloha č. 8: Kopie usnesení Nejvyššího soudu v Praze o zrušení rozsudku bývalého
Státního soudu z roku 1965, s. 2.

Zdeněk O t r u b a na 15 /patnáct/ měsíců,
Jiří M á l e k na 15 /patnáct/ měsíců,
Jiří N e č a s na 9 /devět/ měsíců,
Karel K o l e n a t ý na 10 /deset/ měsíců,
Svatopluk K r á l í k na 9 /devět/ měsíců,
Ladislav L e i t l na 10 /devět/ měsíců,

Tresty jsou nepodmíněné.

Naproti tomu obžalování:

7) František Š e d i v ý , ✓

nar. 2.7.1927 v Zadní Třebáni, bytem Řevnice, č. 771, okr.
Praha-západ,

8) Ladislav H o f f m a n n , ✓

nar. 10.8.1906 v Mostě, bytem Česká Skalice, Havlíčkova ul.
č. 313, okr. Náchod,

Karel K o l e n a t ý , ✓

v rozsudku uveden pod číslem 4,

Svatopluk K r á l í k , ✓

v rozsudku uveden pod číslem 5,

9) Milan S l a v í k ✓

nar. 18.5.1930 v Košicích, bytem Praha 10, Herbenova 11,

10) Olga B a l c a r o v á , ✓

nar. 29.6.1930 v Praze, bytem Praha - Vinohrady, Horní
Stromky č.8,

11) Jiří T y d l i t á t , ✓

nar. 10.3.1930 v Praze, bytem Praha 2, Slezská 89,

12) Miroslav Š í m e k , ✓

nar. 5.3.1931 v Příbrami, bytem Praha 10, Strašnice,
Hřibská 2039,

146/66

107

1 T 011/66

- 5 -

z p r o š ť u j í s e

podle § 226 písm. b, tr.řádu obžaloby vznesené na ně bývalým státním prokurátorem v Praze dne 29.7.1952 č.j. 8 Spt I 100/52, že:

František Šedivý v roce 1950 v Praze nebo jinde podle příkazů zahraničního agenta zorganizoval rozsáhlou protistátní organizaci, připravující změnu státoprávních poměrů v ČSR, která se zabývala získáváním dalších osob, shromažďováním zpráv různého druhu, které měly v důležitém zájmu republiky zůstat utajeny před cizími činiteli, nebo cizí mocí a tyto zprávy měl v úmyslu předat do ciziny;

Ladislav Hoffmann v roce 1950 se do této činnosti zapojil, přestože věděl, že se jedná o velmi závažnou protistátní činnost, směřující ku zvratu poměrů v ČSR, opatroval v Berouně a jinde zprávy o průmyslové výrobě a politické situaci v důležitých závodech, tedy skutečnosti, které měly v důležitém zájmu státu zůstat utajeny, přičemž věděl, že zprávy mají být zasílány do ciziny,

t e d y že oba spáchali trestný čin velezrady a vyzvědačství podle § 78/1c, 2a, tr.zák. a § 86/2a tr.zák. z r. 86/50 Sb.;

Karel Kořenatý, Svatopluk Králík, Milan Slavík, Olga Balcarová, Jiří Tydlitát, Miroslav Šimek, Zdeněk Bokorný, Radko Kinšt a Jindřich Černý v letech 1949 - 1952 v Praze pod vedením Františka Šedivého, Jiřího Mála, Zdeňka Otrubu a dalších vyvíjeli státu škodlivou činnost, zejména podáváním situačních a poplašných zpráv ze svých působišť, ať už na vysokých školách či jinde, připravovali se na změnu stávajícího státního zřízení, přistoupili a zúčastňovali se činnosti organizace o níž věděli, že podvrací lidově demokratické státní zřízení nebo společenský řád republiky zaručené ústavou,

t e d y že spáchali trestný čin sdružování proti

148/66

Příloha č. 9: Kopie rozsudku v případě František Šedivý a spol. z roku 1966, s. 5.

Příloha č. 10: Kopie fotografií Františka Šedivého z roku 1952 a 2011.

POSUDEK

o služební činnosti příslušníka SNB (§ 106 zák. č. 100/1970 Sb.)

192

Jméno a příjmení	Jaroslav B U D S K Ý		
narozen	15. října 1923 v Praze	okres	Praha
sociální původ	syn dělníka	pův. povolání	truhlář
stranická příslušnost	od 1.6.1945 člen KSČ		
stav	ženatý	počet dětí — věk	čtyři — 33, 26, 23, 20,
bydliště	Praha 3, ul. Jeseniova č. 582/97		
nejvyšší dosažené všeobecné (odborné) vzdělání	základní, 3letý právnický kurz,		
politické vzdělání	VUML		

OBSAH POSUDKU:

Soudruh Jaroslav B U D S K Ý je ve službách SNB od roku 1949. Po pracovní stránce jej lze hodnotit jako důsledného a svědomitého soudruha s velmi dobrými organizačními schopnostmi. Úkoly vyplývající z jeho služebního zařazení plní vždy včas a přesně. Bohaté zkušenosti získané během dlouholeté služby v SNB rád předává mladším soudruhům.

Jako člen KSČ od roku 1945 je ideově pevný a politicky vyspělý. Aktivně pracuje v ZO KSČ i CMV KSČ, kde uplatňuje bohaté zkušenosti dlouholetého stranického funkcionáře. Nezklamal ani v krizových letech 1968-69, kdy zůstal věrný zásadám marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, nepodlehł nepřátelské propagandě, ale naopak otevřeně vystupoval proti pravicovým silám a proti projevům atisovětismu. Obětavě plní náročné politické úkoly.

Charakterově je vyrovnaný, vede spořádaný rodinný život a dobře se stará o výchovu svých dětí. Jeho vystupování jak ve službě, tak i na veřejnosti je vždy slušné a ukázněné.

Je nositelem vyznamenání "Za službu vlast", "Za zásluhy o obranu vlast", "Za zásluhy o výstavbu", "30 let SNE", a čestného odznaku SNB.

Příloha č. 11: Kopie posudku o služební činnosti Jaroslava Budského z roku 1978, s.

Příloha č. 12: Kopie fotografií Jaroslava Budského.

U s n e s e n í.

Svobodný úředník Willibald G o l d, nar. dne 30.4.1921 ve Svato-
bořicích, bytem v Brně, Treppengasse 4, od 22.7.1940 v této věci
v policejní vazbě a od 18.8.1940 na základě zatýkacího příkazu
německého obvodového soudu v Brně ve vyšetřovací vazbě v německé
věznici v Brně, dosud netrestaný,

je obviněn,

že v Brně, v době od května 1939 do července 1940, dvěma samostat-
nými činy, opakovaně

- 1./ si neprávem přivlastnil cizí movité věci, jmenovitě různé slu-
žební tiskopisy, náležíci branné moci,
- 2./ v protiprávním úmyslu padělal veřejné doklady a nesprávně zho-
tovil veřejné doklady, které za účelem oklámání částečně použí-
val opakovaně v Luhačovicích v době od 16. - 22. července 1940,
- 3./ neprávem vyk se zabýval výkonem veřejného úřadu a provedl úkony,
které mohou být vykonány pouze mocí veřejného úřadu.

Willibald Gold byl od 12.května 1939 do 1.října 1939 zaměstnán u
demontážního stavebního štábu pevností II v Brně a pracoval od 1.
října 1939 až do svého zatčení u posádkové správy v Brně jako za-
městnanec a zabýval se různými podřadnými písemnými pracemi.

Během této doby odcizil na svých služebnách nevyplněné služební
tiskopisy a sice 1 řídící průkaz branné moci, 2 služební průkazy
posádkové správy a 16 jízenek branné moci z neuzamčených schránek.
Tyto tiskopisy používal částečně k vyhotovení falešných průkazů
pro sebe na jméno: " Dr.W.Gold, krim.pol.branné moci, Brno" a opat-
řil je s padělaným podpisem a služební pečeti posádkové správy, ke
které měl přístup. S tímto na "dr.Golda" padělaným služebním průka-
zem se prokázal u různých majitelů hotelů v Luhačovicích a žádal
v polovině července 1940

nahlédnutí do knih hostů, což mu bylo také poskytnuto. Vyhotovil ta-
ké dva přípisy demontážního stavebního štábu II v Brně, ve kterých
se označil jako nadporučík tajné kriminální policie, hon.dr.krim.
Willibald Gold. Kromě toho padělal jednu jemu vystavenou oprávnovací
průkazku demontážního štábu II v Brně připsáním falešného datumu
narození "30.4.1913", a potravinový tukový lístek svého otce padě-
lal tím, že před otcovým jménem připsal "Dr."

pa.-

Příloha č. 13: Kopie usnesení Německého obvodového soudu o obvinění Vilibalda Golda z roku 1940, s. 1.

ÚŘAD DOKUMENTACE A VYŠETŘOVÁNÍ
ZLOČINŮ KOMUNISMU
POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Pracoviště Střelná

ČVS: ÚDV-196/VvK-95

V Praze dne 24. dubna 1998

Závěrečná zpráva o výsledku šetření

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu převzal dne 8. prosince 1994 od zástupců odbojových skupin podání nazvané Žádost o zjištění činnosti agentů StB v odbojových skupinách. Podavatelé jsou: Zdeněk SLAVÍK, nar. 30. 4. 1922, bytem Praha 4, Vokrojova 3341, 143 00, Ing. František ŠEDIVÝ, nar. 2. 7. 1927, bytem Řevnice, Fibichova 771, 252 30, Čestmír ČEJKA, nar. 2. 12. 1928, bytem Praha 10, K Nové Hostivaři 31, 102 00 a Václav FINDEJS, nar. 6. 8. 1926, zemřelý v r. 1996.

Jmenovaným šlo především, jak uvádějí, o zjištění agenta "PETRA" a podílu agenta "mjr. KRÁLE" na likvidaci skupin.

Šetřením bylo zjištěno, že šlo o tři skupiny odsouzených účastníků třetího odboje a to: 1/ Zdeněk SLAVÍK a spol., Frant. ŠEDIVÝ a spol. a Pavel BURIAN a spol. Tyto skupiny jsou spojeny jednak odbojovou činností, jednak společně odsouzenými osobami. Skupina SLAVÍK působila v letech 1948-1950, kdy byla pozatýkána a odsouzena. Skupina ŠEDIVÝ se skládala z osob, které byly v některých případech členy skupiny SLAVÍK, avšak nebyly odhaleny a odsouzeny a z osob dalších. Tato skupina působila v letech 1948-1950 a 1950-1952. Konečně skupinu odsouzených v r. 1962 jako P. BURIAN a spol. tvořil jeden ze skupiny SLAVÍK (Č. ČEJKA, který do r. 1950 řídil některé z pozdější skupiny ŠEDIVÝ), jeden ze skupiny ŠEDIVÝ (J. MÁLEK, řízený ve skupině SLAVÍK Č. ČEJKOU a působící ve skupině ŠEDIVÝ do zatčení skupiny v r. 1952) a další dvě osoby, stojící dosud mimo tyto události. ČEJKA a MÁLEK byli z výkonu dlouhodobých trestů podmíněně propuštěni při t.zv. amnestii r. 1960.

Z uvedených skutečností je patrné, že jde o jednu věc, kterou bylo nutno šetřit jako celek. Pro větší přehlednost a snadnější orientaci bude tato zpráva podle možnosti rozlišovat jednotlivé tři části šetřené věci.

Příloha č. 14: Kopie závěrečné zprávy o výsledku šetření ve věci zjištění činnosti agentů StB v odbojových skupinách prováděné Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu v roce 1998, s. 1.

Adolf Alfons KOTOUS, nar. 26. 1. 1914 v Dobroměřicích, okr. Louny, povoláním holič, se již po válce pokusil bezúspěšně získat statut partyzána a působil všestranně jako zcela pochybné individuum. Již v průběhu roku 1948 zorganizoval skupinu o 61 lidech, kterou vydal StB jako její spolupracovník (l. č. 580-596). Takto působil v celé řadě případů. Jeho osoba se však stávala příliš známou, a tak mu bylo změněno jméno i datum narození na Bedřich DOUBEK, nar. 20. 5. 1915. Po změně jména byl jako agent využíván již méně. V r. 1967 zůstal ze zájezdu do Jugoslávie v zahraničí a posléze se usadil ve Vídni. Tam ~~žijící~~ se pokusil pracovat pro západní rozvědky. V r. 1984 ve Vídni zemřel. (l. č. 571-602, 707-709, 747-751).

Osoba a činnost A. KOTOUSE je zachycena rovněž ve spise č. ÚDV-240/VvK-95 v širším rozsahu, než vyžadovalo šetření causy SLAVÍK.

Ve SLAVÍKOVĚ skupině řídil Č. ČEJKA vlastní podskupinu z bývalých studentů reálného gymnasia v Praze-Vinohradech, nám. Jiřího z Lobkovic. Přímě s ním se stýkali Jiří MÁLEK, Jiří NEČAS a Zdeněk OTRUBA. "PETR" se přes SLAVÍKA sice dověděl o jejich osobách, avšak ČEJKA dokázal u výsledků tvrdit, že se do seznamů ilegalistů, které dal SLAVÍK "PETROVI", dostali bez vlastního vědomí a žádnou ilegální činnost nevyvíjeli. (l. č. zvl. 94-99, 128-130, 180-184, celkově 94-197).

Již koncem r. 1950, nedbaje zásad konspirace, navázal Z. OTRUBA styk s Františkem ŠEDIVÝM, který byl již od r. 1949 pod kontrolou StB. Na ŠEDIVÝHO se napojil agent StB v Universitní knihovně s obvyklou legendou, že pracuje pro zahraniční zpravodajskou službu. Tento agent používal rovněž krycí jméno "PETR", nebyl to však KOTOUS, nýbrž Vilibald GOLD, nar. 30. 4. 1921 ve Svatobořicích, okr. Kyjov. Tento "PETR" byl identifikován na str. 291 agenturního svazku "VILDA" č. 00984 (l. č. 538) ze dne 20. července 1951. Od tohoto data tedy bylo známo orgánům MV, ~~SSR~~ orgánům činným v trestním řízení, že činnost F. ŠEDIVÝHO a osob, které s ním byly ve styku, byla vyprovokována. Přesto ani v tomto případě nebyl nikdo z nich propuštěn z výkonu trestu z tohoto důvodu. Agent GOLD v r. 1949 pracoval pro vojenskou kontrarozvědku a poté, co byl zatčen jeho řídící orgán špkt. PELEŠKA, byl předán jako agent StB. Jako agent západní rozvědky pak GOLD vystupoval pod krycími jmény "PETR" a "MICHAL" a fakticky řídil ilegální činnost osob navazujících na F. ŠEDIVÝHO (l. č. 528-543).

Příloha č. 14: Kopie závěrečné zprávy o výsledku šetření ve věci zjištění činnosti agentů StB v odbojových skupinách prováděné Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu v roce 1998, s. 6.

Zpráva inspekce ministra vnitra IM-086/57, shrnující tyto poznatky je datována 27. 7. 1957, průvodní dopis podepsán náčelníkem inspekce ministra mjr. Aloisem ŠLECHTOU, adresován je náměstkovi ministra vnitra pplk. Štefanu DEMJANOVÍ (l.č. 528).

Vilibald GOLD byl vhodným agentem pro styk se studenty vysokých škol, kteří tvořili většinu osob s kterými se ve skupině F. ŠEDIVÉHO stýkal. V r. 1938 maturoval na reálném gymnasiu v Užhorodě, v l. 1938-40 do uzavření vysokých škol vystudoval 4 semestry lékařské fakulty UK, hovořil anglicky a německy, částečně znal i francouzsky a polsky. Zemřel ~~22. 12.~~ dne 22. 12. 1977. Z jeho pestré minulosti se dochoval dokument o tom, že byl v r. 1945 vyhoštěn z ČSR, požádal o povolení návratu, zřejmě úspěšně, neboť byl 9. 10. 1948 zatčen pro podezření z protistátní činnosti a 3. 3. 1949 byl ve vazbě. Zprvu začal pracovat pro vojenskou kontrarozvědku, pak pro StB, kde byl jeho řídicím orgánem v případě ŠEDIVÝ ppor. KROPÁČEK.

Šetření k osobě V. GOLDA bylo v ÚDV provedeno rovněž k č. ÚDV-227/VvK-95, neboť jeho činnost byla značně rozsáhlá. Zde (l. č. 94-96, 106-107, 135-136, 528-543, 559-567, 603, 677-682).

Těmito zjištěními bylo vyhověno podavatelům, kterým šlo o zjištění podílu "mjr. KRÁLE" a agenta "PETRA" na likvidaci jejich odbojových skupin.

"Mjr. KRÁL", který stál jako nejdůležitější osoba u likvidace skupiny SLAVÍK již na ~~jejím~~ počátku její kontroly StB, byl identifikován jako JUDr. Vlastislav CHALUPA, nar. 4. 11. 1919 v Opavě, bytem 55 South Linden Avenue, Palatine IL 60067, USA.

"PETR", agent StB ve skupině SLAVÍK, byl Adolf Alfons KOTOUS, nar. 26. 1. 1914 v Dobroměřicích, okr. Louny, zemřelý ve Vídni r. 1984.

"PETR", agent StB ve skupině ŠEDIVÝ, byl Vilibald GOLD, nar. 30. 4. 1921 ve Svatobořicích, okr. Kyjov, zemřelý dne 22. 12. 1977.

Na základě zjištěných skutečností se však ukázalo být vhodným pokračovat v šetření ku zjištění, zda k zatčení bývalých studentů z reálného gymnasia v Praze-Vinohrady, nám. Jiřího z Lobkovic přispěli též někteří jejich spolužáci, vedení v neoficiálních seznamech tzv. Cibulkových, jako tajní spolupracovníci - agenti StB. Ukázalo se, že se stali agenti

Příloha č. 14: Kopie závěrečné zprávy o výsledku šetření ve věci zjištění činnosti agentů StB v odbojových skupinách prováděné Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu v roce 1998, s. 7.